

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GIYİM ENDÜSTRİSİ VE GIYİM SANATLARI EĞİTİMİ BÖLÜMÜ

HAZIR GIYİM SANAYİ YÖNETİCİLERİNİN MESLEK YÜKSEKOKULLARI
MODA – KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ MESLEKİ
YETERLİLİKLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

708824

Yüksek Lisans
HİZMET BİZNESİ TEZİ

Hazırlayan
Kevser GÜRCAN

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Tez Danışmanı
Doç. Fatma ERAY

108824

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne

Kevser G¼RCAN'a ait "Hazır Giyim Sanayi Y¼neticilerinin Meslek Y¼ksekokulu
Moda – Konfeksiyon Programı Mezunlarının Mesleki Yeterlilikleri Hakkındaki
G¼r¼şleri" adlı çalışma j¼rimiz tarafından Giyim End¼strisi ve Giyim Sanatları
Eğitimi Anabilim Dalında, Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Yahşi YAZICIOğLU

¼ye

Doç. Fatma ERAY (Danışman)

¼ye

Prof. Dr. Tuba VURAL

ÖZET

Tekstil ve Konfeksiyon Sanayi, büyük üretim kapasitelerine ve dünya ticaretinde çok önemli yere sahip bir sektör olarak Türk ekonomisi içinde de üretim miktarı, istihdamı ve dış ticaretiyle önemli bir paya sahip bulunmaktadır.

Ülkemizin gelecekte hedeflediği noktalara ulaşabilmesi için hızlı teknolojik gelişmelere rağmen emek – yoğun özelliğini yitirmeyen bu sektöre, dünyadaki moda – marka oluşturma eğilimlerini de göz önüne alarak teknolojiyi tanıyan, kullanabilen, gelişmelere ayak uydurabilen ve yaratıcılığını ortaya çıkarabilen üretken eleman yetiştirme gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenle bu alanda eğitim veren kurum sayısı artırılırken eğitim planlarının da sektörün ihtiyaçlarına paralel hazırlanması gerekmektedir.

Bu araştırmada, Türk Hazır Giyim Sektöründeki eğitim ihtiyacı ve M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının mesleki yeterlilikleri belirlenmeye, mevcut M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programlarının Eğitim Planları incelenerek sektörün eğitim ihtiyacı ile paralellik olup olmadığı sonucuna varılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın birinci bölümü giriş, ikinci bölümü kavramsal çerçeve ve ilgili araştırmalardan oluşmuş, üçüncü bölümde araştırmanın materyal ve yöntemi açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın dördüncü bölümünde Hazır Giyim Sektöründeki eğitim ihtiyacı ve sektörde görev alan M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının mesleki yeterliliklerini ortaya çıkarmak amacıyla sektör yöneticilerine uygulanan anket sonuçlarından elde edilen verilerin tartışılması ve değerlendirilmesine yer verilmiş, elde edilen veriler istatistiksel analizleri yapılarak tablolara dökümü yapılmıştır.

Araştırmanın 5. Bölümünde ise araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda bir sonuca varılmış ve bazı öneriler sunulmuştur.

ABSTRACT

Tekstile and Ready-Made Clothing Industry owns a great reproduction capacity and is a sector which has an important part in the world commerce. Nevertheless, it is of importance in Turkish commerce with production amount, treatment and foreign trade.

Despite technological developments, for the textile industry which never loses the speciality of labour-density by the tendency of fashion-brand in the world we must train people who know all the details of technology and are creative so that our country can achieve the best targets.

For those reasons, increase the numbers of schools in textile and ready-made clothing industry and improve the training programmes in accordance with the needs of the sector.

In this research the need of education in Turkish Ready-Made Clothing Sector and the professional capability of the graduate of Fashion and Ready-Made Clothing Programme in Vocational Academy have been studied. By revising Academic Plans of Fashion and Ready-Made Programme in Vocational Academies, we have researched whether there is a parallelism between these plans and the needs of education in this sector.

This research starts with the introductory section. The second section consists of Notion Frame and related searches. The third section instructs all the materials and techniques. In the fourth section with the farget of finding out the professional capability of the graduate of Fashion and Ready-Made Clothing Programme in Vocational Academy, the results of inquiry and their evaluation have been explained and the results of inquiry have been put forward with the statistical analysis. In the fifth section of the research, a result has been achreved with the facts which were gathered through this research and some offers have been declared.

ÖNSÖZ

Verimliliği arttırmanın yolu kaynakları en etkin şekilde kullanarak kaliteyi arttırmaktan geçer. Artık çağımızda teknolojiye sırt çevirmek imkansızdır. Bu teknolojilere ulaşmada, devamını sağlamada en gerekli unsur da insan gücüdür, eğitimin niteliğidir. Eğitimin niteliğine önem verilerek yetiştirilen teknik eleman sadece kısa vadede düşünülerek ürün kalitesinin yükseltilmesinde değil, kuruluşların büyümesinde, ülke refahının artmasını sağlayarak gelişmede, işgücü ve enerji tasarrufunda doğrudan etkili olacaktır.

Türk ekonomisinde önemli bir yere sahip olan ve en çok istihdam olanağı sağlayan hazır giyim sektöründe ihtiyaç duyulan sayıda gerekli bilgi ve beceriye sahip elemanların yetiştirilmesi, mesleki eğitimin yaygınlaştırılması ve ihtiyaçlara yöneltilmesi, Türkiye açısından zorunlu hale gelmiştir.

Sektörün işgücü ihtiyacının belirlenmesine yönelik olarak yapılan bu çalışmanın ilgili kurum ve kuruluşlara yararlı olması beklenmektedir.

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesini sağlayan ve beni motive eden danışmanım Doç. Fatma ERAY'a, her zaman beni ilgiyle karşılayarak yol gösteren Prof. Dr. Sedat ÜLKÜ, Doç. Dr. İrfan KARAGÖZ ve Doç. Dr. Habib UMUR'a, araştırmada fikirlerinden faydalandığım Doç. Dr. Ahmet MAHİROĞLU'na, tez süresince hoşgörüsünü ve desteğini eksik etmeyen Müdürüm Öğr. Gör. Yahya IŞIK'a, bana güler yüzleri ile moral desteği veren Öğr. Gör. Saliha AĞAÇ, Arş.Gör. Fatma BAYRAKTAR ve oda arkadaşım Öğr. Gör. Bilge ALAGÖZ' e, yardımlarından dolayı Akdeniz İh. Bir. Başk. Tarık BOZBEY' e hiçbir isteğimi geri çevirmeyerek araştırma boyunca benimle beraber yorulan ablam Hatice GÜRCAN'a, anketlerin düzenlenmesindeki fedakarlıkları için ablam Emine GÜRCAN'a, güvenlerini yitirmeyerek çalışmalarımın sonunu sabırla bekleyen aileme ve ihtiyaç duyduğum her zaman yanımda olan Fahri YARDIMCIM' a teşekkürü borç bilirim.

Ankara 2001

Kevser GÜRCAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar CETVELİ.....	x
TANIMLAR.....	xvi
KISALTMALAR CETVELİ.....	xvii

BÖLÜM 1

GİRİŞ.....	1-3
------------	-----

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	4-68
2.1.Kavramsal Çerçeve.....	4
2.1.1.Tekstil ve Hazır Giyimin Dünyadaki Durumu ve Gelişimi.....	4
2.1.2.Tekstil ve Hazır Giyim Sektörünün Türkiye'deki Durumu ve Gelişimi.....	7
2.1.3.Türk Hazır Giyim Sektörünün Yapısı.....	11
2.1.4.Hazır Giyim Sanayiinde Teknoloji.....	13
2.1.4.1.Hazır Giyim Sanayiinde Teknolojinin Önemi.....	13
2.1.4.2.Hazır Giyim Sanayiinde Teknolojik Gelişmeler.....	14
2.1.4.2.1. Hammadde Deposunda Kullanılan Teknolojiler.....	15
2.1.4.2.2.Giysi Tasarımında Kullanılan Teknolojiler.....	16
2.1.4.2.3.Kalıp ve Pastal Hazırlamada Kullanılan Teknolojiler.....	17
2.1.4.2.4.Kumaş Serme Makinelerinde Kullanılan Teknolojiler.....	19
2.1.4.2.5.Kesim Makinelerinde Kullanılan Teknolojiler.....	21
2.1.4.2.6.Dikim (Montaj) İşlemlerinde Kullanılan Teknolojiler.....	22
2.1.4.2.7.Ütülemede Kullanılan Teknolojiler.....	23
2.1.4.2.8.Mamül Deposunda Kullanılan Teknolojiler.....	24
2.1.5. Hazır Giyim Sanayiinde Nitelikli İnsan Gücü İhtiyacı.....	25

2.1.6.Hazır Giyim Sektörü ve Eğitim.....	26
2.1.6.1.Türk Hazır Giyim Sektörü ve Eğitim İhtiyacı.....	26
2.1.6.2.Türk Milli Eğitiminin Temel Yapısı.....	28
2.1.6.3.Mesleki ve Teknik Eğitim.....	30
2.1.6.4. Meslek Yüksekokulları.....	33
2.1.6.4.1. M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Giysi Kalıpcılığı Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	36
2.1.6.4.2. M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Giysi Dersinin Üretim Uygulamaları Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	39
2.1.6.4.3. M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Makine Teknolojisi Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	42
2.1.6.4.4. M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Genel Konfeksiyon Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	44
2.1.6.4.5. M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Konfeksiyonda Organizasyon Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	46
2.1.6.4.6. M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Temel Sanat Eğitimi Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	48
2.1.6.4.7. M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Moda Tasarımı Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	50
2.1.6.4.8. M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Teknik Resim Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	52
2.1.6.4.9. M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Bilgisayar Destekli Giysi Kalıpcılığı Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	54
2.1.6.4.10. M.Y.O. Moda – Konfeksiyon Programı Konfeksiyonda İş Etüdü ve Kalite Kontrol Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	56
2.1.6.4.11. M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Giysi ve Moda Tarihi Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	58
2.1.6.4.12. M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Drapaj Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	60

2.1.6.4.13. M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Tekstil Teknolojisi ve Konfeksiyonda Kumaş – Malzeme Bilgisi Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	62
2.1.6.4.14. M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Terbiye Teknolojisi Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	64
2.1.6.4.15. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Bitirme Projesi Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları.....	66
2.2. İlgili Araştırmalar.....	67
BÖLÜM 3.	
MATERYAL VE YÖNTEM.....	69-71
3.1. Materyal.....	69
3.2. Yöntem.....	69
BÖLÜM 4	
ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA.....	72-153
4.1. Hazır Giyim Sektöründeki Mevcut Personelin Bölümlere Göre Dağılımları Ve Eğitim Durumları.....	72
4.2. Hazır Giyim Sektör Yöneticilerince Hazır Giyim Sanayiinde Eğitimine En Fazla İhtiyaç Duyulan Elemanlar.....	75
4.3. Hazır Giyim Sektör Yöneticilerince Hazır Giyim Sanayiinde Eğitimine En Fazla İhtiyaç Duyulan Konular.....	78
4.4. Hazır Giyim Sektör Yöneticilerince Hazır Giyim Sanayiinde Verimliliği Etkileyen Faktörler.....	81
4.5. Hazır Giyim Sektör Yöneticilerince Hazır Giyim Sanayiinde Kaliteli Üretimi Etkileyen Faktörler.....	86
4.6. Hazır Giyim Sektör Yöneticilerince Hazır Giyim Sanayiinde Nitelikli Eleman Bulunmamasının Nedenleri.....	90
4.7. Hazır Giyim İşletmelerinin Personel İhtiyacını Karşılama İzledikleri Yollar.....	93

4.8. Hazır Giyim Sektör Yöneticilerince Firmaların Personel İhtiyacını Karşılama M.Y.O. Moda – Konfeksiyon Programı Mezunlarını Tercih Etmelerinin Sebepleri.....	95
4.9. M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Mezunlarının Firmalarda En Fazla Görev Aldığı Bölümler.....	98
4.10. Hazır Giyim Sektör Yöneticilerince M.Y.O. Moda – Konfeksiyon Programı Mezunlarının Firmalarda En Fazla Talep Ettikleri Bölümler.....	101
4.11. Sektör Yöneticilerince M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Mezunlarının En Verimli Çalıştıkları Bölümler.....	104
4.12. Sektör Yöneticilerince M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Mezunlarının Diğer Personele Göre Performansları.....	107
4.13. Sektör Yöneticilerince M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Mezunlarının Bölümler Arası Görevlendirmelerdeki Durumları.....	109
4.14. Sektör Yöneticilerince M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Mezunlarının Yöneticilik Görevindeki Yeterlilikleri.....	112
4.15. Sektör Yöneticilerince M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Mezunlarının Satın Alma ve Planlama Bölümündeki Yeterlilikleri.....	115
4.16. Sektör Yöneticilerince M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Mezunlarının Model Geliştirme Bölümündeki Yeterlilikleri.....	118
4.17. Sektör Yöneticilerince M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Mezunlarının Kalıp Hazırlama Bölümündeki Yeterlilikleri.....	121
4.18. Sektör Yöneticilerince M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Mezunlarının Kesim İşlemlerindeki Yeterlilikleri.....	124
4.19. Sektör Yöneticilerince M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Mezunlarının Dikiş Makinelerini Kullanmadaki Yeterlilikleri.....	127
4.20. Sektör Yöneticilerince M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Mezunlarının Kalite Kontrol İşlemlerindeki Yeterlilikleri.....	130
4.21. Sektör Yöneticilerince M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Mezunlarının Firmalarda Karşılaştıkları Sorunlar.....	133
4.22. Sektör Yöneticilerince M.Y.O. Moda - Konfeksiyon Programı Mezunlarının Firmalarda Karşılaştıkları Sorunların En Önemli Etkenleri.....	136

4.23. Sektör Yöneticilerince M.Y.O. Moda -Konfeksiyon Programı Eğitim Programları Üzerinde Durulması Gereken Hususlar.....	139
4.24. Hazır Giyim Sanayi İşletmelerinde Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerinin Uygulanma Durumları.....	142
4.25. Hazır Giyim Sanayi İşletmelerinde Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerinin Uygulanma Yöntemleri.....	144
4.26. Hazır Giyim Sanayi İşletmelerinin Bu Alanda Eğitim Veren Kurumlara Katkı Sağlamak Amacıyla Yaptıkları Çalışmalar.....	146

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	155-162
5.1.Sonuç.....	155
5.2. Öneriler.....	159
KAYNAKÇA.....	163
EKLER.....	169-177
Ek - 1 Hazır Giyim Sektör Yöneticisi Anketi.....	169
Ek - 2 Moda ve Konfeksiyon Eğitimi Veren Yüksekokul Ön Lisans Programları Eğitim Planlarında Yer Alan Dersler Ve Saatleri.....	177

TABLOLAR CETVELİ

TABLO NO.

1.MESLEK YÜKSEKOKULLARI İLE AÇIK ÖĞRETİM ÖN LİSANS PROGRAMI MEZUNLARININ LİSANS ÖĞRENİMİNE DİKEY GEÇİŞ SINAVI (DGS) 2000 KILAVUZU MODA – KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖN LİSANS PROGRAMLARI.....	34
2.MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN GİYSİ KALIPÇILIĞI DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	35
3.MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN GİYSİ ÜRETİM TEKNİKLERİ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	38
4.MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN MAKİNE TEKNOLOJİSİ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	41
5.MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN KONFEKSİYON ESASLARI DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	43
6.MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN KONFEKSİYONDA ORGANİZASYON VE PLANLAMA DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	45

7. MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	47
8. MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN MODA RESMİ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	49
9. MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN TEKNİK RESİM DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	51
10.MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN BİLGİSAYAR DESTEKLİ GİYSİ TASARIMI DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	53
11.MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN İŞ ETÜDÜ VE KALİTE KONTROL DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	55
12.MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN MODA VE GİYSİ TARİHİ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	57
13.MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN DRAPAJ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	59
14.MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN TEKSTİL TEKNOLOJİSİ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	61

15.MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN TERBİYE TEKNOLOJİSİ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	63
16.MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN BİTİRME PROJESİ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI.....	65
17. HAZIR GİYİM SEKTÖRÜNDEKİ MEVCUT PERSONELİN BÖLÜMLERE GÖRE DAĞILIMLARI VE EĞİTİM DURUMLARI.....	73
18. HAZIR GİYİM SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE HAZIR GİYİM SANAYİNDE EĞİTİMİNE EN FAZLA İHTİYAÇ DUYULAN ELEMANLAR.....	76
19. HAZIR GİYİM SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE HAZIR GİYİM SANAYİNDE EĞİTİMİNE EN FAZLA İHTİYAÇ DUYULAN KONULAR.....	79
20. HAZIR GİYİM SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE HAZIR GİYİM SANAYİNDE VERİMLİLİĞİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	82
21. HAZIR GİYİM SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE HAZIR GİYİM SANAYİNDE KALİTELİ ÜRETİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	87
22. HAZIR GİYİM SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE HAZIR GİYİM SANAYİNDE NİTELİKLİ ELEMAN BULUNMAMASININ NEDENLERİ.....	91
23. HAZIR GİYİM İŞLETMELERİNİN PERSONEL İHTİYACINI KARŞILAMADA İZLEDİKLERİ YOLLAR.....	94

24. HAZIR GİYİM SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE FİRMALARIN PERSONEL İHTİYACINI KARŞILAMADA M.Y.O. MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARINI TERCİH ETMELERİNİN SEBEPLERİ.....	96
25. M.Y.O. MODA – KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ FİRMALARDA EN FAZLA GÖREV ALDIĞI BÖLÜMLER.....	99
26. M.Y.O. MODA - KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ FİRMALARDA EN FAZLA TALEP ETTİKLERİ BÖLÜMLER.....	102
27. SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE M.Y.O. MODA - KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ EN VERİMLİ ÇALIŞTIKLARI BÖLÜMLER.....	105
28. SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE M.Y.O. MODA - KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ DİĞER PERSONELE GÖRE PERFORMANSLARI.....	108
29. SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE M.Y.O. MODA - KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ BÖLÜMLER ARASI GÖREVLENDİRMELERDEKİ DURUMLARI.....	110
30. SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE M.Y.O. MODA - KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ YÖNETİCİLİK GÖREVİNDEKİ YETERLİLİKLERİ.....	113
31. SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE M.Y.O. MODA - KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ SATIN ALMA VE PLANLAMA BÖLÜMÜNDEKİ YETERLİLİKLERİ.....	116

32.SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE M.Y.O. MODA - KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ MODEL GELİŞTİRME BÖLÜMÜNDEKİ YETERLİLİKLERİ.....	119
33. SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE M.Y.O. MODA - KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ KALIP HAZIRLAMA BÖLÜMÜNDEKİ YETERLİLİKLERİ.....	122
34. SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE M.Y.O. MODA - KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ KESİM İŞLEMLERİNDEKİ YETERLİLİKLERİ.....	125
35. SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE M.Y.O. MODA - KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ DİKİŞ MAKİNELERİNİ KULLANMADAKİ YETERLİLİKLERİ.....	128
36. SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE M.Y.O. MODA - KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ KALİTE KONTROL İŞLEMLERİNDEKİ YETERLİLİKLERİ.....	131
37. SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE M.Y.O. MODA - KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ FİRMALARDA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR.....	134
38. SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE M.Y.O. MODA - KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ FİRMALARDA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN EN ÖNEMLİ ETKENLERİ.....	137
39.SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE M.Y.O. MODA - KONFEKSİYON PROGRAMI EĞİTİM PROGRAMLARI ÜZERİNDE DURULMASI GEREKEN HUSUSLAR.....	140

40.HAZIR GİYİM SANAYİ İŞLETMELERİNDE. HİZMETİÇİ EĞİTİM FAALİYETLERİNİN UYGULANMA DURUMLARI.....	143
41. HAZIR GİYİM SANAYİ İŞLETMELERİNDE HİZMETİÇİ EĞİTİM FAALİYETLERİNİN UYGULANMA YÖNTEMLERİ.....	145
42.HAZIR GİYİM SANAYİ İŞLETMELERİNİN BU ALANDA EĞİTİM VEREN KURUMLARA KATKI SAĞLAMAK AMACIYLA YAPTIKLARI ÇALIŞMALAR.....	147

TANIMLAR

Bu bölümde araştırma konusuna açıklık getirme amacı ile kullanılan bazı kavramların hangi anlam ve sınırlılıkta kullanıldığı açıklanmaktadır.

Hazır Giyim : İnsanların giysi ihtiyaçlarını, standart ölçüler esas alınarak, seri üretim yolu ile karşılayan bir endüstri dalıdır.

Moda-Konfeksiyon Programı : Üniversitelerin Meslek Yüksekokulları bünyesinde Hazır Giyim Sanayiine ara kademe teknik eleman yetiştiren eğitim kurumlarıdır.

Ara kademe Teknik Eleman : Hazır Giyim Sanayiinde görev alan düz işçiyle, nezaret ve kontrol eden teknik kadro arasındaki, mesleki formasyonu bir eğitim sonucunda edinmiş personel.

Hazır Giyim Sektör Yöneticisi : Hazır Giyim Sanayi işletmelerinde yönetim ve organizasyondan sorumlu kişi.

Orta Ölçekli Hazır Giyim İşletmesi : 51 – 150 personelin görev aldığı Hazır Giyim İşletmesi.

Büyük Ölçekli Hazır Giyim İşletmesi : 150'den fazla personelin görev aldığı Hazır Giyim İşletmesi

KISALTMALAR

- A.T.C.** : Agreement on Textile and Clothing
B.Ö. : Büyük Ölçekli
D.G.S. : Dikey Geçiş Sınavı
D.İ.E. : Devlet İstatistik Enstitüsü
E.D.Ö. : Endüstriye Dayalı Öğretim
G.A.T.T. : Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Anlaşması
K.K. : Kalite Kontrol
M.F.A. : Much Fiber Agreement
M.K.P. : Moda –Konfeksiyon Programı
M.Y.O. : Meslek Yüksekokulu
O.Ö. : Orta Ölçekli
T : Teorik
T.K.K. : Toplam Kalite Kontrol
U : Uygulama
Y.Y. : Yarı Yıl

1. GİRİŞ

Giyimin salt korunma ve örtünme amacı ile kullanıldığı, ilkel dönemlerden yola çıkarak bugün varılan sektörel nokta, hızlı gelişen teknoloji den giyim alanının ne kadar etkilendiğini ortaya koymaktadır.

Giyim tarihine bakıldığında eskiden bugüne dek giyimin çeşitli aşamalardan geçtiği görülmektedir. Bu değişiklikler büyük oranda toplum, kişilerin ruh yapısı, ekonomi ve moda akımları sonucunda olmuştur. Zaman içerisinde özellikle asillerin ve kralların özel giysi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik terzilik mesleği gelişmiş daha sonra sosyal sınıfların arasındaki mesafenin azalması ve toplumunda artan talebi karşısında terziler hizmet alanlarını halka yöneltmişlerdir.

II. Dünya savaşının kadınlara yüklediği önemli roller ve sorumluluklar süslü ve kalıplı elbiseleri bir kenara bırakıp, günün gereği rahat modelleri kullanmalarına sebep olmuştur.

Bugüne gelindiğinde ise kadın – erkek – çocuk hepsinin hızlı yaşam çarkı içerisinde giysi anlayışının özgürlük temelleri üzerine kurulduğunu görmekteyiz. Kişilere göre özgür giyim bir yandan giysi seçimindeki yelpazenin genişlemesi anlamına gelirken diğer yandan seçilebilecek giysilerin kullanımındaki rahatlığı yani hareket özgürlüğünü ifade etmektedir.

Kadınların çalışma hayatına hızlı bir geçişle sosyal çevrelerini de genişletmeleri ve ekonomik özgürlüklerini kazanmaları değişik giyinme ihtiyaç ve isteklerini de arttırmış bu durum giyim sektörünün gelişmesine büyük katkı sağlamıştır. Moda evleri kişilere özgü çalışmalar yaparken hazır giyim işletmeleri de kalabalık grupların giysi ihtiyaçlarını karşılamaya başlamıştır.

Giysinin bir grup tarafından kısa sürede seri olarak üretilmesi anlamına gelen hazır giyim kişilerin istedikleri giysiyi, hazırlanmasını beklemeden, deneyerek, kolaylıkla ve ucuza almalarını sağlaması açısından tercih edilen olmuştur.

Bugün hazır giyim üretimi yapan küçük atölyelerden sonra makineleşmenin artması ve endüstri toplumunun gelişmesi ile modern donanımlı fabrikaların sayısı her gün artmaktadır.

Türkiye’de hazır giyim sektörünün gelişiminin dokuma sanayii ile paralel olarak 1970’li yıllardan sonra hızlandığı göze çarpmaktadır.

Hazır giyim sanayiinin ülkemizde gelişmesini sağlayan birincil etken şüphesiz ülkemizdeki mevcut işgücü ve hazır giyiminde emek – yoğun bir sektör olmasıdır. Bununla beraber ülkemizde hammadde sıkıntısının yaşanmaması, az sermaye gerektirmesi, iç ve dış pazar olanaklarının bulunması, coğrafi konumun ve ulaşımın ihracata uygun olması, A.B. ile olan ticari ilişkiler ve devlet tarafından verilen teşvik kredileri hazır giyim sektörünün gelişimini hızlandırmıştır.

Ne var ki bu olanaklara rağmen Türkiye’deki hazır giyim firmaları kendi markalarını oluşturarak kendilerine ait ürün etiketleri ile giysi üretmekten ziyade Avrupa ülkelerine fason iş yapar durumdadırlar. Ancak Hindistan, Endonezya gibi az gelişmiş ülkelerin işçilik ücretlerinin daha düşük olması, bu ülkeleri Avrupa için cazip hale getirmektedir. Bu da fason çalışan Türk firmaları için bir tehdit oluşturmaktadır. Yaşanan bu problem çözümsüz değildir ve çözüm ancak marka ve kalite üretmektir.

Bunun sağlanabilmesi için çağdaş bilim ve teknolojik metotları bilen, yorumlayan, kullanan, geliştiren ve alanındaki yeniliklere uyum sağlayan, üretken teknik insan gücünün yetiştirilmesi gerekmekte ve bu konuda mesleki – teknik eğitimi veren kurumların önemi ve gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Türk hazır giyim sektörünün en önemli eksiklerinden birini oluşturmaya rağmen eğitim alanında henüz yeterli hareket görülememektedir. Hazır giyim alanında eğitim veren ve ihracata yönelik eleman yetiştiren kurum sayısı fazla değildir. Her kuruluş kendi elemanını yetiştirmek zorunda olduğundan, objektif kriterlere dayalı bilimsel bir eğitim mümkün olmamaktadır. İhracatçı kuruluşlar arasındaki eleman dolaşımı, sürekli ve kalıcı normların konulmasını ve uygulanmasını engellemektedir. Her sanayi dalında olduğu gibi konfeksiyon sektöründe de mektepli-alaylı çekişmesi süregelmekte ve branşında eğitim almış eleman sayısı gerekenin altında kalmaktadır.

Ülkemizde özellikle 1990'lı yıllarda sayıları arttırılan üniversitelerin Meslek Yüksekokulları bünyelerindeki Moda-Konfeksiyon, Hazır Giyim ve Tekstil programları gelecekteki kalifiye eleman sıkıntısını aza indirme ve üretimde kalitenin arttırılması açısından umut verici görülmektedir. Ancak bu okullardan mezun olanların verimli olarak iş görmelerini sağlayacak mesleki bilgi ve becerinin kazandırılmasında sektörün ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalı programlar ve eğitim ortamları bu doğrultuda hazırlanmalıdır.

Sektörün işgücü ihtiyacının belirlenmesine yönelik bugüne kadar yapılan çalışmalar henüz yeterli olmamaktadır. Hazır giyim sektöründeki yöneticilerin Yüksekokul Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin alınmasını sağlayan bu araştırma eğitim programlarının belirlenmesi ve uygulanmasında fayda sağlamak amacı ile yapılması ve bundan sonra yapılacak araştırmalar içinde fikir verici olması açısından önem kazanmaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Kavramsal Çerçeve

2.1.1. Tekstil Ve Hazır Giyimin Dünyadaki Durumu Ve Gelişimi

Giyim insanlığın temel ihtiyaçlarından biri olarak var oldukları ilk dönemlerden itibaren ortaya çıkmış, uygarlıklara paralel olarak değişiklikler göstererek bugüne gelmiş, örtünme ihtiyacı zamanla sosyal ihtiyaca dönüşmüştür.

Vücudu doğanın olumsuz etkilerinden korumak ve gizlemek amacı ile kullanılan giysi, günümüzde insanların sosyal çevrelerini oluşturmada ve ifade etmede önemli bir araç haline gelmiştir.

Tekstil ve giyim alanında toplumların yaşam sürdüğü tüm bölgelerde uğraşlar sürdürülmüştür. Tekstil ve hazır giyim sanayiinin oluşmasına ve uluslar arası ticaret ağının kurulmasına kadar da insanlar bu ihtiyaçlarını kendi bünyelerinde gidermeye çalışmışlardır. (TÜBİTAK, BTP 97/02 Mart, 1997)

18. yüzyılın ortalarından 19. yüzyılın ortalarına kadar Elias Hove ve Merrit Singer dikiş makinelerinin üzerinde çalışmalar yapmış, daha sonraki yıllarda değişik firmalar da bu alanda çalışarak çeşitli dikiş tipleri, makine aparat ve mekanizmalarını geliştirmişlerdir. Bu gelişmeler tekstil ve konfeksiyon sektörünün ilerlemesinin önemli etkeni olmuştur. (Yakartepe, 1993)

Bugün Tekstil ve Konfeksiyon Sanayii, büyük üretim kapasitelerine ve dünya ticaretinde çok önemli yere sahiptir. Tekstil ve Konfeksiyon birbirlerini tamamlayan iki sektör olmakla birlikte, tekstil sanayiinin temel işlevi, konfeksiyon sanayiinin

hammaddesini oluşturan kumaş üretimidir. Konfeksiyon sanayii ise kendi içinde, dokumadan giyim eşyası, örme giyim eşyası ve hazır giyim gibi birçok alt sanayiden bununla beraber fermuar, düğme, metal aksesuar, etiket, çıtçıt, kopça, tela vb. yan sanayilerden oluşmaktadır. (İstanbul Ticaret Odası, 1999-53)

Yüzyılın başlarında birkaç girişimciyle başlayan ve çok küçük olan bu sektör bugün çok gelişmiş ve farklı alanlara yayılmıştır. Bu sektörde milyonlarca insanın yeteneğini, hünerlerini sergileyerek tüketime sundukları ürünler için yapılan harcamalar ülkelerin ekonomilerini de hareketlendirmiştir. (Inside the Fashion Business, 1987)

Giysi üretiminin hızlanması ile üretim miktarında önemli artışlar olmuş, hammadde ve işçilik problemi olmayan ülkeler, hazır giyim ürünlerini uluslararası pazarlarda satmaya başlamışlardır. Bu nedenle hazır giyim ürünleri günümüzde pek çok ülkenin ekonomilerinde gerek iç piyasada gerekse ithalat ve ihracatta önemli bir yer teşkil eder duruma gelmiştir. (TÜBİTAK , 1997)

1960'lardan başlayarak işgücünün gelişmekte olan ülkelere daha ucuz kalması sonucu tekstil üretiminin buralara kayması, gelişmiş ülkeleri kendi sanayilerini bu değişim karşısında koruyabilmek amacıyla bazı kısıtlayıcı tedbirler almaya zorlamıştır. Her defasında geçici olması niyetiyle getirilen düzenlemelerin ilki 1961 yılında başlatılmıştır. "Uluslararası Pamuklu Tekstil Ticaretine İlişkin Kısa Dönemli Düzenleme" adlı anlaşma ile ilk kez bu yönde bir adım atılmıştır. Sadece pamuklu ürünleri kapsayan bu anlaşma bilahare, "Uzun Dönemli Pamuk Tekstil Düzenlemesi" adı altında 1973 yılına kadar uzatılmıştır. 1974 yılında ise "Çok Elyaflılar Düzenlemesi" (MFA) adı altında yeni bir anlaşma yürürlüğe girmiştir. Yün ve suni elyafların üretiminin de artmaya başlamasıyla bu elyaflardan mamul ürünler de düzenleme içine sokularak anlaşmanın kapsamı genişletilmiştir. 1986 yılında yapılan uzatmada ipek ve bitkisel elyafların da ilavesiyle kapsam daha da genişletilmiştir. Çok Elyaflılar Düzenlemesi birkaç uzatma ile toplam 21 yıl yürürlükte kalarak 1995 yılında sona ermiş ve yerini 1 Ocak 1995 tarihinde

yürürlüğe giren Dünya Ticaret Örgütü Anlaşması kapsamında yer alan ATC (Tekstil ve Giyim Anlaşması) na bırakmıştır. (Hedef, Aralık 1999)

ATC' nın amacı; başladığı tarihten itibaren dört kısımda olmak üzere, 2005 yılında sona erecek 10 yıllık bir geçiş süreci sonunda, dünya tekstil ticaretini serbest kılarak GATT (Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Anlaşması) kurallarına uymaktır. Bir taraftan bu gelişmeler olurken, AB Komisyonu tarafından 1996 yılında, “Bangeman Çalışma Grubu” adı altında, topluluğa üye ülkeler, tekstil ve hazır giyim sanayiini temsil eden kuruluşlar ve Avrupa işçi ve işveren temsilciliklerinin katılımıyla, sektörle ilgili bir durum tespiti yaparak çalışma başlatılmıştır. “Action Plan” olarak da adlandırılan bu çalışmanın amacı ise, dünya tekstil ticaretinin tamamen libere olacağı 2005 yılına kadar ki süreç içinde ve değişen dünya koşulları çerçevesinde, AB üyesi ülkelerin tekstil sektörlerinin rekabet edilebilirliğini ölçmek ve eğer gerekiyorsa, yeniden yapılanma ve yeni politikalar belirlemek için ne tür önlemler alınması gerektiğinin belirlenmesidir. (Hedef, Şubat 2000)

İlk 10 sırada yer alan hazır giyim ihracatçısı ülkelerin başında Çin, Hong Kong, İtalya gelirken, bunları sırasıyla ABD, Almanya, Türkiye,Fransa, İngiltere, Güney Kore ve Tayland izlemektedir. İlk 10 sırada yer alan hazır giyim ithalatçısı ülkelerin başında ise, ABD, Almanya, Japonya gelirken bunları sırasıyla Hong Kong, İngiltere, Fransa, Hollanda, İtalya, Belçika-Lüksemburg ve İsviçre izlenmektedir. (Hedef, Ağustos, 1999)

Bu alandaki araştırmacı kuruluşlar halihazır ekonomik trendlerin devam edeceği varsayımından hareketle, 2005 yılında dünya mal ve hizmet ihracatının 11.4 trilyon dolara yani dünya G.S.M.H.'sının % 28'i seviyelerine ulaşacağını ileri sürmektedirler. Diğer taraftan, bilindiği gibi tekstil ve hazır giyim, dünyadaki mamul mallar ihracatı içinde % 9'luk bir paya sahip bulunmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin mamul mal ihracatlarında, bu oran % 19 düzeylerine ulaşmaktadır. Geri kalmış ülkelerde ise daha yüksek seviyelere eriştiği bilinmektedir. Böylece A.T.C. çerçevesinde 2005 yılında tekstil ticaretinin tümüyle liberalize edilmesinin, tüm

üretici ve ihracatçı ülkeleri önemli düzeyde etkileyeceği ancak, gelişme yolundaki ülkelerin ihracatları açısından hayati önem taşıdığı ortaya çıkmaktadır. (Hedef, Şubat , 2000)

Özellikle son 7-8 yıldan bu yana ABD' li hazır giyim firmaları da Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi üretimlerini başta Meksika olmak üzere, işgücünün ve taşıma maliyetlerinin nispeten ucuz olduğu Karayıp ülkelerine kaydırmışlardır. Gelecekte gelişmiş ülkelerin hazır giyim üretimlerinin düşeceği, ithalatlarının da artacağı tahmin edilmektedir. Bu anlamda, 2005 sonrasında hazır giyim sektörü açısından daha fazla önem arz edeceği düşünülmektedir. (Hedef Ağustos, 1999)

2.1.2. Tekstil Ve Hazır Giyim Sektörünün Türkiye'deki Durumu Ve Gelişimi

Türkiye'de tekstil sanayiinin tarihi Türklerin Anadolu topraklarına girmeleri ve pamuklu dokumacılıkla uğraşmaları ile başlamış olmasına rağmen konfeksiyon sanayiinin tarihi aksine çok yenidir. Osmanlı imparatorluğu süresince sadece Avrupa'nın pamuk ve pamuklu dokumada hammadde tedarikçisi konumunda bulunan tekstil sektörü, Cumhuriyetin kurulmasıyla geliştirilmeye başlanan dış ticaret, ekonomi ve sanayileşme politikaları ile yeni bir döneme girmiştir. (İstanbul Ticaret Odası, 1999-53:3)

1923 İzmir İktisat Kongresinde alınan kararlar Türkiye'de tekstil sanayiinin gelişmesine yardımcı olmuştur. Bu kongrede dokumacılık sektörü, Türkiye için öncelikli sanayi dalları arasında tanımlanmıştır. Bu dönemin önemli bir kararı da, 1927 yılında yasalaşan Sanayi Teşvik Kanunu' dur. Bu yasa ile özel sektöre büyük olanaklar tanınmıştır. Ancak, ülkenin genel ekonomik yapısı ve dünya ekonomisinin kötü gidişi, bu yasaların bile Türk özel sektörünü gerçek anlamda yatırıma

yöneltmemesine neden olmuştur. Bu yüzden Türk Devleti, 1931 yılından başlayarak sanayide devlet anlayışına ağırlık vermeye başlamıştır. (Yapar, 1994)

1933 yılında kurulan Sümerbank, Türkiye'deki Tekstil ve Hazır Giyim tüketimini karşılamak üzere Nazilli, Kayseri, Ereğli, Malatya ve Bursa Merinos fabrikalarını kurarak üretime geçmiştir. Böylece, Türkiye'de organize tekstil sanayi girişimi, diğer sanayi dallarında olduğu gibi, devlet tarafından başlatılmıştır.

1950'den sonra alınan teşvik önlemleri ile özel sektörün tekstil alanındaki faaliyeti gelişmeye başlamış ve Çukurova'da işletmeler kurulmuştur. (Parlıt, 1994)

Konfeksiyon sanayi Türk ekonomisi içinde üretim miktarı, kapasite kullanım oranı, istihdamı ve dış ticaretiyle önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye'de konfeksiyon üretiminin büyüme hızı, Türk ekonomisinin büyüme hızının üzerindedir. Konfeksiyon sektörü son yıllardaki teknolojik yeniliklere rağmen hala emek yoğun özelliğini koruduğundan bu sektör toplam Türk imalat sanayiinin istihdamı içinde de önemli bir paya sahiptir. (Yakartepe, 1993)

Türk konfeksiyon sanayi dünya ile entegrasyonunu sağlamış rekabet içinde yer almaktadır. AB'ye yakınlık coğrafi olmasının yanı sıra, ticari, ekonomik ve parasal sistemlerin uygulanmasındaki benzerlikten kaynaklanmaktadır. Son dönemlerde kaliteli ürünleri uygun fiyatla veren Türk giyim sanayi, eskisi gibi fason üretim değil, ürünün bütününe gerçekleştiren bir sanayi olarak ürün siparişlerini hızlı teslim eden sistemide kurmuştur.(Konfeksiyon Sektör Raporu, 9.1. Metodoloji,2000) Ancak bu durum sektörün genel yapısına mal edilecek seviyede değildir.

Türkiye'deki konfeksiyon ihracatı, 1970'lerde ihmal edilebilecek kadar düşük düzeylerde iken 1980'de 131 milyon dolara ve 1991 yılında da 3.2 milyon dolara ulaşmıştır. (Yakartepe,1993) Türk giyim sanayiinin 80'li yıllarda dünya giyim ihracatı içindeki payı % 0.3 iken, 90'lı yılların sonunda % 4.5'e ulaşarak Çin, Hong

payı ancak % 0.3 iken, bu oran 1989 yılında yaklaşık 10 misli artarak % 2.7 'ye ulaşmıştır. (Yakartepe, 1993)

Konfeksiyon 1999 yılı itibariyle ülkenin toplam ihracatı içinde % 26.6'lık paya sahip bulunmaktadır. Bu ihracatın % 78'i İstanbul, % 22'si Anadolu'dan olmak üzere en fazla AB'ye, ardından OECD ülkeleri, BDT ülkeleri ve Kuzey Afrika ülkelerine gerçekleştirilmektedir. AB'ye en çok ihraç edilen konfeksiyon ürünleri arasında % 33 oranında T- shirt, % 17 oranında pantolon, % 18 oranında Sweatshirt, % 8 oranında pantolon (örme), % 6 oranında çorap - tayt (örme), % 5 oranında pijama, % 4 oranında manto – kaban, % 4 oranında gömlek, % 3 oranında bornoz ve % 2 oranında diğer ürünler bulunmaktadır. (Konfeksiyon Sektör Raporu, 9.1. Metodoloji, 2000)

İthalata bakıldığında ise, 1989 yılında 6.6 milyon dolar olan konfeksiyon dış alımı 1992 yılında 35 milyon dolara ulaşmıştır. Bu yıllar arasındaki artış oranı % 430'dur. Konfeksiyon sanayiinin ihracatta çok önemli bir payı olmasına karşılık, ithalattaki yüksek oranlı artışa rağmen genel ithalat rakamı içindeki payı çok düşüktür. (Yakartepe, 1993)

Ülkemizde ihracatı oldukça yüksek olan konfeksiyon sanayiinin ithalatı genelde hammaddeye olan gereksinimden kaynaklanmıştır. Örneğin bazı hammaddeler Türkiye'de bulunmasına rağmen daha ucuz olduğu için Asya ülkelerinden ithal edilmektedir.

Bu sektördeki firmaların kumaş, iplik, aksesuar temininde yaşadıkları sorunlar doğal olarak teslimata da yansımakta ve gecikmelere yol açmaktadır. Ayrıca vergi ve SSK primlerindeki yüksek oran yabancı firmalar karşısında Türk sanayicileri için bir dezavantaj olmaktadır.

Türk hazır giyim sektörünün üzerinde durduğu konulardan biride verimlilik artışının sağlanmasıdır. Henüz somut sonuçlar alınmış olmasa da kuruluşların bu

konuya eskisinden daha fazla duyarlılık gösterdikleri göze çarpmaktadır. Ayrıca İSO 9000 ve Toplam Kalite Yönetimine ilişkin olarak yapılan çalışmalar ve alınan önlemlerde elle tutulur bir artış gözlenmektedir.

Türkiye, mevcut iş gücünün genç ve dinamik bir yapıya sahip olmasından dolayı avantajlı bir konumdadır. Bu konumun olumlu bir şekilde değerlendirilmesi uygulamalı eğitim sayesinde gerçekleşebilir. Ancak bu şekilde dünya üzerinde adından söz ettirecek bir kalite seviyesine ulaşmak mümkün olabilir.

Son yıllarda sektörün sadece imalat ihtiyacını karşılayacak şekilde yapılandırılmasının önüne geçilmesi, moda ihtiyacını karşılayacak şekilde yapılandırılmasına dönük atılımlar gerçekleşmektedir. Bu atılımların başında Türk malı ve Türk modası imajlarının yerleştirilmesi gelmektedir. Bu da verimlilik ve kalitenin artışının sağlanmasından geçmektedir. Verimlilik ve kalite artışının temelinde ise Eğitim ve Ar-Ge alanlarındaki gelişmelerin yattığı çok açıktır.

Bugün Türkiye’de tekstil ve konfeksiyon sektörüne bakıldığında eski yılı geride bırakırken yeni bin yılı sektörün geleceğini oluşturacak projelerle karşıladığı görülmektedir. Rekabet koşullarının zorluğuna ve maliyetlerin her gün artmasına rağmen marka yaratma çalışmaları meyvelerini vermeye başlamış, Londra, Paris, New York gibi dünya moda merkezlerinde Türk modacıları podyumlarda boy gösterir olmuşlardır. Ancak hala eğitim teşvikleri konusunda yapılanlar sanayiinin eğitime yönlendirilmesi açısından yeterli değildir.

Son günlerde iç ve dış taleplerde gerçekleşen artışlar ekonomimizin belkemiği olan tekstil ve konfeksiyon sektöründe önümüzdeki dönemlerde daha da olumlu gelişmeler olacağını göstermektedir.

2.1.3. Türk Hazır Giyim Sektörünün Yapısı

Türkiye’de hazır giyim sektörü milli gelire katkısı ve istihdam olanakları açısından önemli bir yere sahiptir. Giyim sanayii , diğer sanayi dallarına göre daha az sermaye gerektiren ve iş gücü yoğun bir üretim dalı olduğundan; ülkenin faktör yapısına da uygun bir özellik göstermektedir. Türkiye’de hazır giyim üretimi ile uğraşan firma sayısı çok fazla ve piyasaya giriş çıkışlar oldukça kolay olduğundan , işletme sayısı kesin olarak belirlenememektedir. Bu işletmelerin çok büyük miktarını pamuklu hazır giyim üretenler oluşturmaktadır.

Hazır giyim sektöründe üretimde bulunan işletmeleri büyüklükleri açısından üç grupta toplayabiliriz:

- a) Atölyeler
- b) Orta büyüklükteki işletmeler
- c) Fabrikasyon üretimi yapan büyük işletmeler (Yakartepe, 1993)

Hazır Giyim Atölyeleri:

Hazır giyim sanayiinin az sermaye gerektirmesi özelliği ile bünyesinde atölyelerin çok fazla bulunmasını sağlamaktadır. Atölyeler Türkiye iç piyasasına hizmet ederken aynı zamanda ihracat yapan firmalara da fason üretimi yapar durumdadırlar. Ancak son dönemlerdeki markalaşmaya yönelme çabaları, küçük atölyelerinde alanlarını daraltmaya sebep olmaktadır.

Orta Ölçekli Hazır Giyim İşletmeleri:

Çalışan personel sayısı 51-150 olan işletmelerdir. (KOSGEB,1995) Orta ölçekli giyim işletmeleri atölyelerden daha kapsamlı olup, hem kendilerine ürün üretmekte hemde büyük firmalara fason işi yapar durumdadırlar. Bu işletmelerde

genellikle, serim, kesim, ütüleme ve kalite kontrol işlemleri de yapılmaktadır. (Yakartepe, 1993).

Bununla beraber dünya pazarlarındaki hareketlilik ve ortak pazar anlayışları ile Türk hazır giyim sektörünün de bu yöndeki eğilimleri orta ölçekli işletmeleri iç pazarın yanında dış pazarda da rekabet etme, kendi adlarına ürün geliştirme çabalarına yönlendirmektedir. Ancak ihracat sorunlarının bu işletmelerin sınırlarını genişletmelerini engellemesi, işletmelerin fason yapısını devam ettirmesine sebep olmaktadır.

Fabrikasyon Üretimi Yapan Büyük İşletmeler:

Büyük ölçekli hazır giyim işletmelerinde 150' nin üzerinde personel çalışmaktadır. Bu işletmeler büyük yatırımlar gerektirdiği gibi belli üretim sistemlerine uygun olarak kuruldukları için esnek çalışma imkanları yoktur. Ürünler başından sonuna kadar işletme bünyesinde işlem gördüklerinden kalite standardının sağlanması daha kolaydır. Çalışan personelin sosyal hakları bulunmaktadır. Dikiş otomatlarının kullanılması üretimi daha da hızlandırmaktadır. (Yakartepe, 1993)

Hazır giyim sektöründe orta büyüklükte ve büyük işletmelerde üretimin, önemli ölçüde moda bağımlı olması, üretim planlamasına etki etmekte ve mevsimlik üretim için plan yapılmasına neden olmaktadır. Sektörde üretim, firmaların Aralık ve Ocak aylarında yaz, Mayıs ve Haziran aylarında kış sezonu koleksiyon çalışmalarını, aynı zamanda yaptıkları moda gösterileriyle tanıtıp sipariş almalarıyla başlar. Bu nedenle, ürünler mevsimlik hazırlanmakta, stoklama ise klasik modellerle sınırlı kalmaktadır.

Küçük işletmeler satışa bağlı olarak üretim yapmaktadır. İhtiyaç olduğu zaman hammadde sağlanamamakta, zaman zaman üretim aksamaktadır. Hazır giyim sektöründe makine ve yedek parça sağlanması da sorun yaratmaktadır. Büyük işletmeler istedikleri tip makineyi ithal edebilmekte, küçük işletmeler ise, finansman

sorunu nedeni ile makine sağlamakta güçlük çekmektedir. Bu durum da üretimi etkilemektedir.

Büyük işletmeler günümüzde çalışmalarına marka yaratma yönünde ağırlık vererek, yatırımlarını ve üretim planlarını bunu göz önünde tutarak gerçekleştirmektedirler.

2.1.4. Hazır Giyim Sanayiinde Teknoloji

2000'li yıllara girerken her alanda değişim ve dönüşüm süreçleri yaşanmaktadır. Bilgi birikimi, iletişim ve teknoloji alanlarındaki gelişmeler üretimi yeniden şekillendirmektedir. Yakın geleceğin dünyasına ayak uydurabilmenin yolunu insan ve teknoloji alanlarına yapılacak doğru yatırımlardan geçmektedir. (Özcan, A.,C.,Nesnel, *“Tekno-Endüstriyel Ürünlerin Tasarımcıları İçin Bir Yüksek Öğretim ve Araştırma-Geliştirme Kurumu: İzmir İleri teknoloji Enstitüsü”*, 1998)

Dünyada hazır giyim teknolojisindeki ilerleme tekstil sanayiine oranla daha yavaş gelişmesine karşın, son yıllarda ABD ve Japonya'nın hazır giyim araştırmalarına verdikleri önemin artması sonucunda bu alanın teknolojisinde önemli gelişmeler sağlanmıştır.

2.1.4.1.Hazır Giyim Sanayiinde Teknolojinin Önemi

Dikiş makinesinin icadıyla dikiş işleminin el işçiliğinden çıkarılıp makine yardımıyla süratli ve rasyonel duruma getirilmesi başlamıştır. İngiliz John Barren'in 1860 yılında gerçekleştirdiği şerit bıçak (kesim makinesi) giyim sanayiinin gelişmesinde büyük rol oynamıştır. Bundan sonra I. Dünya savaşından itibaren

kullanılmaya başlanan sanayi tipi düz dikiş makinelerindeki gelişmeler hızlandırılmış ve özel amaçlı makineler devreye girmiştir.

Dikiş makinelerindeki bu hızlı gelişme, giysilerin kısa sürede ve en ekonomik şekilde karşılanmasını sağlamış, ancak hazır giyim sanayisinde gelişen yüksek teknolojiye rağmen her makineye mutlaka birinin oturması zorunluluğu bu alanda insan emeği ihtiyacını azaltamamıştır. (Eray , 2000)

Bu yüzden emeğin yoğun olarak kullanıldığı bir sanayii dalı olması hazır giyim sanayiinin bugüne değin en önemli özelliği olmuştur. Fakat globalleşen dünyada dış ticaretin ülkelerin ekonomisi açısından önemli bir konuma sahip olması, hazır giyim ürünlerinin ihracatının önemi de arttırmıştır.

Günümüzde toplumsal yaşamın her kademesini önemli ölçüde etkileyen bilim ve teknoloji, üretimi de önemli oranda yönlendirmektedir. Teknolojik gelişmeler ekonomik ve sosyal yapılarda önemli değişiklikler meydana getirmekte ve bu durumun gelecekte devam etmesi beklenmektedir. (DTM, 2000)

Dünya pazarlarında rekabet edebilmek, dünya standartlarında üretimle gerçekleştirebileceğinden günümüzde gelişmiş teknolojiye yatırım yapmak zorunluluk haline gelmiştir.

Bu nedenle son yıllarda hazır giyim teknolojisindeki gelişmeler oldukça hızlı bir şekilde ilerleme göstermektedir.

2.1.4.2.Hazır Giyim Sanayiinde Teknolojik Gelişmeler

Bu alandaki teknolojik gelişmeler birbirine paralel olarak hazır giyim sektörünün bütün birimlerinde gerçekleşmektedir.

2.1.4.2.1.Hammadde Deposunda Kullanılan Teknolojiler

Hammadde deposu, işletmelerde kullanılacak olan kumaş, aksesuar ve fermuar, astar, tela gibi yardımcı malzemelerin üretim işlemlerinden önce belli bir düzen içerisinde yerleştirildiği, miktar ve hata kontrollerinin yapıldığı bölümdür.

Kumaş kontrolünde; Kumaşın cinsi, kalitesi, doku özelliği, kullanılan iplik menşei gibi esaslar dikkate alınır.

Kumaş Kontrol Makineleri ile :

1. Kumaş top uzunluğu – en kontrolü
2. Dokuma hataları – delik – yırtık kontrolü
3. Atkı – çözgü kaçığı kontrolü
4. Desen kontrolü – renk farkı vb. kontrolleri yapılır.

Kumaş kontrol makinesinde kumaş topları dönen merdaneler arasına kolayca yerleştirilip, çıkarılabilir. Kumaş kontrolü sırasında ani durma, ileri geri düzgün sarımlar sağlanabilir. Sarım sırasında kumaş hatalarını, uzunluğunu en hassas şekilde ölçer, eksiklik ve fazlalığını anında tespit eder.

Doku sıklığı kontrolü dokuma kumaş yüzeyinde bulunan atkı ve çözgü iplik miktarının sayılması ile gerçekleştirilir. Bunun için “Lup” denilen bir büyüteç kullanılır. Kumaşlarda bulunan ton farkı ve renk hataları ise “colormetre” denilen alet yardımıyla ya da “göz” ile kontrol edilir. (Eray, 2000)

2.1.4.2.2.Giysi Tasarımında Kullanılan Teknolojiler

Giysi tasarımı, bir giysinin desenden dikimine kadar giysi üretimde kişi ve toplum isteklerine, işletmenin fiyat politikasına uygun bir sonraki sezonun moda olarak çizgilerini taşıyan ürünü tüketici beğenisine sunma işidir. (Abanoz, 1996)

Giysi tasarımı, önceleri kumaşı bir manken üzerine dolayarak yapılıyordu. (Aldrich, 1995)

Günümüzde ise; giyim sanayiinde hizmet veren pek çok firma giysi tasarımıda bilgisayar teknolojisinden yararlanmakta, böylelikle hata oranlarını düşürürken zamandan da tasarruf sağlamaktadırlar.

En son geliştirilen bilgisayar destekli moda tasarım sistemleri tasarımda ve ürün geliştirmenin ilk aşamalarında ağırlıklı olarak kullanılırlar. İlk olarak 1984 yılında piyasaya sürülen bu sistemler giysi tasarımıda ürün ve ürün gruplarının geliştirilmesinde, pazarlamada ve haberleşmede yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. En genel anlamda bu sistemler bir ürün grubunun veya bir stilin hızlıca meydana getirilmesine veya modifike edilmesine imkan sağlamıştır.

Elektronik eskiz çizim sistemleri olarak da bilinen bu sistemler tasarımcılara giysileri bilgisayar ekranında meydana getirebilme imkanı sağlarlar. Bu sistemleri kullanan moda tasarımcıları, bilgisayarların hafızasında saklı olan daha önceki sezonlara ait modelleri tekrar çağırabilir, bunları çeşitli değişikliklere uğratarak bu modellerden hareketle yeni modeller ve ürün grupları oluşturabilirler. Tasarımcı tatmin edici bir modifikasyona ulaşana kadar renkleri, kumaşları ve diğer tasarım değişkenlerini ve

detaylarını değiştirebilir, bunlarla farklı kombinasyonlar oluşturabilir. Bu sistemlerde:

1. Renk paletlerinin oluşturulması,
2. Kumaş deseninin sisteme getirilmesi ve desenin istenen renk varyantlarının hazırlanması
3. Artistik tasarımların yapılması
4. Teknik tasarımların yapılması
5. Giydirme
6. Storyboardların ve tasarım fylerinin hazırlanması işlemleri gerçekleştirilebilir.

Giyim sanayiine yönelik bilgisayar destekli tasarım sistemlerinin giysi tasarımı ve ürün geliştirme aşamalarında sağladığı avantajlar:

- Verimliliğin yükseltilmesi
- Tasarım kalitesinin yükseltilmesi
- Tasarım adetinin yükseltilmesi
- Müşteriye hızlı servis verilmesi
- rn geliştirme safhasının kısaltılması
- Tasarım ve ürün geliştirme harcamalarının aşağıya çekilmesi
- Satışların arttırılması
- Birimler arasında ve müşteriler ile sağlıklı ve etkin haberleşmenin sağlanması olarak sıralanabilir. (Mete, 1999)

2.1.4.2.3.Kalp Ve Pastal Hazırlamada Kullanılan Teknolojiler

Hazır giyim üretiminde giysi tasarımı işlemlerinden sonra Kalp ve Pastal hazırlama gelmektedir.

Bir bilgisayar destekli kalıp hazırlama, serilendirme ve pastal planı hazırlama sistemi 3 ana elemandan meydana gelir:

1. Elektronik Okuyucu (Digitizer) :

Sistemin ilk halkasını oluşturan bu eleman, hazır kalıpların bilgisayara aktarılmasını sağlar. Yaklaşık 1.5 m X 1.20 m. Boyutlarında hassas bir algılayıcı yüzeyden ve buna bağlı olarak çalışan ve "cursor" adı verilen algılayıcı bir aletten oluşur. Algılayıcı masa üzerine yerleştirilen kalıplar üzerindeki noktaların pozisyonu cursor yardımı ile elektronik olarak hesaplanır ve dijital sinyale çevrilerek X, Y koordinatları olarak bilgisayara aktarılır.

2. Ana Bilgisayar yada Çalışma İstasyonu (Work Stationlar) :

Sistemin temel halkasını oluşturan bir bilgisayarı, kalıp, seri ve pastala yönelik bir paket programı ve bilgisayara bağlı olarak çalışan, ekran, yazıcı, tarayıcı gibi diğer çevre birimlerini simgeler. Grafik tabanlı bir ekran ve paket program yardımı ile kalıp hazırlama, seri ve pastal planı hazırlama işlemleri bu ortamda yapılır.

3. Çizici (Plotter) :

Sistemin üçüncü halkasını oluşturan bu elektronik cihaz, sistemin ana çalışma biriminde oluşturulan kalıp ve pastalların 1/1 ölçülerde yada istenilen boyutlarda kağıt üzerinde çizmeye yarar. Genel olarak bu sistemlerde kalemli veya mürekkep püskürtmeli olmak üzere 2 tip çizici kullanılmaktadır.

Bir grafik görüntü ekranı yardımı ile sistemi kullanan tecrübeli kalıpcılar, sisteme dışarıdan girilen yada sıfırdan hazırlanan kalıpları temel kalıp olarak kullanabilir ve bunlardan yeni kalıp oluşturabilirler, üzerinde düzeltme, ölçme, kontrol ve ardından serilendirme yapabilir veya direkt olarak pastal hazırlama programına gönderebilirler.

Pastal planı ekrandaki mönülerden seçilerek yada klavye kullanılarak hazırlanabilir yada daha önce hazırlanmış pastal ekrana çağırılarak yeni pastal ona göre yerleştirilebilir.

Sistemin Avantajları:

Bilgisayar destekli kalıp hazırlama ve serilendirme sistemlerinin giyim sanayiine sağladığı en büyük avantajlardan bir tanesi, bir giysinin kalıbının tasarlanması, hazırlanması, geliştirilmesi ve serilendirilmesinde sağladığı hız ve doğruluktur. Bu sistemler sıfırdan kalıpların hazırlanmasında, dışarıdan girilen veya eski sezonlarda çalışılmış olan kalıpların çeşitli değişikliklere ve modifikasyonlara uğratarak yeni kalıpların oluşturulmasında ve bu kalıpların serilendirilmesinde kullanılırlar. (Mete, 1999)

Bu sistem üreticilerinin gelecek için geliştirdikleri otomatik pastal yerleştirme, matematik destekli pastal çizim ve kesim, işlem sıraları, aynı ve farklı işlemler arasında daha fazla açıklık ve daha geniş iletişim imkanları sağlamak gibi projeler bulunmaktadır. (Assyt Siystems, 2000)

2.1.4.2.4.Kumaş Serme Makinelerinde Kullanılan Teknolojiler:

Serim makineleri, serim işlemini gerçekleştiren çok çeşitli yapılarda olabilen makinelerdir.

Serim makinelerindeki mevcut özellikler:

- a) Kumaşın bir kenarında çakışma olacak şekilde serim yaparlar. Bu bir fotosel sistemin yardımı ile sağlanır. Fotosel kontrolünde, kumaş katı atıldığında eğer eni darsa karşı tarafa ışık geçer ve alınan uyarı ile top sağa ve sola hareket ettirilerek kumaş normal pozisyonunda serilmeye devam edilir.
- b) Serim işleminde pastal sonuna gelindiğinde kat ucu otomatik olarak kesilir.

- c) Sayaç yardımı ile kaç kat atıldığı sayılır.
- d) Yüz yüze serim için top çevirme tertibatı kullanılır.
- e) Desen yönü önemli olmayan kumaşlarda otomatik kumaş aktarma ve takma tertibatı kullanılır.
- f) Otomatik top yükleme tertibatı vardır.
- g) Hız ayarlama mekanizması, elektrik motoru sayesinde makineyi durmadan önce yavaşlatır.
- h) İşçi taşıma düzeni, serim yapılırken işçinin de beraber gidip geldiği kısımdır. Hatalı yere geldiğinde makineyi durdurup kumaşı keser, işarete gelerek bindirme yapar.

Günümüzde hazır giyim sanayiinde pastal resmi hazırlama işleminden sonra link bağlantısı ile kumaş serim bilgilerini alan otomatik serim makineleri kullanılmaktadır. Bu makinelerin hızı son derece yüksek olup kumaş ve model özelliklerine göre serim yapılabilmektedir.

Bu Sistemin Avantajları:

Sistemde kumaş gerginliği ayarı yapıldığından elle serimi çok zor olan kumaşlar rahatlıkla serilebilmektedir. Örme kumaştan dokumaya kadar her gramajda kumaş serim ve 350 kg' a kadar top taşıyabilen modeller 1.70-2.20 m. Arasında standart serim genişliği (isteğe bağlı olarak daha da geniş) ve istenilen boyda birden fazla düz veya hava yastıklı masada transferli kullanabilme imkanı verir. Masa son santimine kadar kullanılabilir. Çarpmaya karşı panik stop emniyet sistemli, katlanabilir operatör platformu maksimum güvenlik sağlar. Sepetten tahrik sistemli modellerde fotoselli havuz sistemi ve çalışma esnasında serim ve gerginliği kontrol eden Aligmantasyon ayarı ile düşük gramajlı ve esnek malların serimi "0" tansiyon ile yapılır.

Pastal boyu ve pastal katı birkaç saniyede santim başında ayarlanabilir ve 999 adet serim hafızaya alınarak pastal programı yapılabilir. Otomatik maksimum hız seçeneği ile zamandan büyük tasarruf sağlanır.

Kolay değiştirilebilen aparatlar ile tüp kumaş, açık en, zigzag serim, otomatik kesimli tek yönlü serim ve rotary kafa ile kapak atma, değiştirilebilir kafa ile dekatür kumaş serimi aynı makinede yapılabilir. 25 cm. kadar otomatik yükselebilen asansör sistemi yüksek katlı pastal atılmasına imkan sağlar. Pastalın kenarında +1-5 mm. Düzgünlük sağlayan fotosel sistemi ile kesimde düşük fire ve maksimum verim alınır. (İvestronica Sistem, 2000)

2.1.4.2.5.Kesim Makinelerinde kullanılan Teknolojiler :

Modern hazır giyim teknolojilerinden olan bilgisayar bağlantılı lazerli kumaş kesim araçları, pastal resminden hareketle kesim yaparlar. Serim işlemi tamamlandıktan sonra pastalın en üst katına serilen folyo ile birlikte vakum işlemi devreye sokulur. Kesim işlemi kesim kafası adı verilen sağa-sola ve ileri-geri hareket edebilen bir baş ile sağlanır.

Kesim işlemi sırasında masanın yanına adapte edilen monitörden, kesim hızı, kesicinin çalıştığı bölge, tamamlanan kesim yüzdesi, tamamlama zamanı ve bıçak ömrü gibi bilgilerin yanı sıra çeşitli renk göstergeleri ile kesimin başlamakta olduğu yer, kesimi biten parçalar ve kesilecek parçaların hangileri olduğunu takip etme imkanı verir.

Sistemin Avantajları:

Kesim masası çok güçlü bir vakumlama sistemi ile donatılmış olduğundan, pastalın oynamamasını dolayısıyla kesimin hassasiyetini sağlar. Kesim işlemlerinden

kaynaklanan kalite sorunları tamamen ortadan kalkmaktadır ve zamandan maksimum tasarruf sağlanmaktadır. (Yakartepe, 1993)

Hazır giyim sanayiinin üretim kapasitelerinin artmasıyla hava yastıklı, hız ayarlı ve fotoselli hassas kesim hızlarının kullanımı da hızla yaygınlaşmaktadır. (MCN Saben, 2000)

2.1.4.2.6. Dikim (Montaj) İşlemlerinde Kullanılan Teknolojiler:

Dünyada hazır giyim teknolojisindeki en önemli sorun (montaj) birleştirmedir. Her ne kadar son yıllarda yapıştırma ve termal birleştirme yöntemleri kullanılıp birtakım avantajlar elde edilmiş ise de görünüm ve sağlamlık açısından birleştirme yöntemleri olarak dikişe ağırlık verilmektedir. (TGSD, 1989)

Dikiş makinelerinde tam anlamıyla otomasyona gidilememekle beraber gerçekleştirilen bazı gelişmelerle yüksek kaliteli ve hızlı üretim sağlanmaktadır.

Son yıllarda dikiş makinelerinde de bilgisayar teknolojisinin kullanımı ile programlanabilen ve yapılacak el hareketlerini en az düzeye indirgeyen dikiş makineleri geliştirilmiştir. Elektronik (Bilgisayarlı) dikiş makineleri; dikiş oluşturma fiziksel işlemi kolaylaştıran, daha yüksek üretim ve kalite olanakları getiren, varolan ileri teknolojinin olanaklarını uygulayarak zamandan ve enerjiden tasarruf sağlayan ve böylece verimliliğin de artmasını sağlayan makinelerdir.

Elektronik (bilgisayarlı) Dikiş Makinelerinin Özellikleri: Makinede ve ayak kontrolünde bulunan mekanik fonksiyonları kontrol eden entegre devreleri vardır. Bazı makinelerde hem makinede hem de ayak kontrolünde ayrı ayrı devreler vardır.

Elektronik ayak kontrolü motorun hızını ayarlar, yavaş hızlarda veya ağır kumaşlar dikilirken bile tam iğne gücü sağlar. Makedeki devre istenilen dikiş hattını yapma olanağı verir ve iğnenin istenilen şekilde yukarıda veya aşağıda durmasını sağlar. Bu makinelerin tek aşamalı ilik yapma düzeni dahil olmak üzere yapabildikleri birçok değişik işlem vardır. Dikiş motifleri bilgisayar hafızasında toplanmıştır. Motifler bir düğmeye basılarak seçilir ve seçenek ekranda gösterilir. Önceden programlanmış motifler ve harfler dikiş yoğunluğu kaybetmeden uzatılabilir, kısaltılabilir, tersine çevrilebilir. Dikiş motifi sırası yüklendiğinde makine sırayı tam olarak tekrarlar.

Dikim işlemleri sırasında üretimde gerekli malzemelerin taşınması için üretimin cinsine ve işletmenin yapısına göre değişik sistemler geliştirilmiştir. Bunlar;

- a. Palet taşıyıcılar, mekanik ya da hidrolik sistemli
- b. Krikolu taşıyıcılar, çok küçük alanlarda iş görebilen
- c. Taşıyıcı kanallar, yerçekimiyle ya da tahrikli, yükseklikleri değişken
- d. Asansör ve kaldırıncılar, katlar arası transfer için konvayörle birlikte kullanılan (Yakartepe, 1993)

2.1.4.2.7. Ütülemede Kullanılan Teknolojiler

Hazır giyim üretiminde ütülemede kullanılan teknolojilerde son yıllarda tüm ihtiyaçlara cevap verebilecek nitelikte, geniş sistem ve varyasyonları ortaya çıkaran yenilemeler görülmektedir. Hava, ısı, buhar üfleyebilen formları hareketli veya merkezileştirilmiş sistemler, mikro-elektronik ve sensorikler desteği ile bilgisayar düğüm noktalarına bağlanabilmektedir.

Hazır giyim sektörünün gelişmesiyle beraber günün şartlarına uygun, modern, ekonomik denetimi, idaresi, ısı-basınç gibi değerlerinin kontrolü, tamamen bilgisayar kumanda sistemi tarafından gerçekleştirilen makineler

geliştirilmiştir. Bunların en yenilerinden biri de “Tunnel son ütü sistemi” dir. Bu sistem yan yana sıralanmış buhar ve hava gergi modüllerinden oluşmaktadır. Taşıma sistemi yolu ile buhar modülüne ütü olarak giren parçalar, hava gergi modülünden finişlenmiş olarak çıkarlar. Birinci modülde, kumaştaki gerginliklerin çözülmesi için, önce hedeflenen miktarda buhar verilerek, kumaşın yumuşaması sağlanır.

Bu işlemin ardından, parçalar, askıların dönmesini veya düşmesini engelleyen özel askı yerleri ile donanımlı taşıma sistemi aracılığıyla, hava gergi modülüne geçer ve burada ürün, kumaşın türüne uygun sıcaklık ve yoğunlukta hava ile yukarıdan aşağıya doğru dengeli bir şekilde gerilir. Finişlenmiş olan parçalar, buradan tekrar taşıma sistemi yolu ile, paketlenmek üzere taşımaya devam edilir. Bu işlemlerin tümü, makinenin bilgisayar sistemi sayesinde, tamamen otomatik olarak yürütülüp denetlenir. Sistemin avantajları :

- Sistemin el değmeden tamamen otomatik olarak çalışması, ürün kalitesinin korunması açısından büyük bir avantaj sağlar.
- Solma, çekme, parlama buruşma, ütü izi gibi problemleri ortadan kaldırır.
- Değişmeyen, yüksek kalite elde edilir.
- Maliyet büyük oranda düşer.
- Taşıma sistemi sayesinde üretim daha iyi düzenlenir.
- Bilgisayar denetleme sistemi sayesinde, arıza ve hatalar anında tespit edilip giderilebilir.

2.1.4.2.7. Mamül Deposunda Kullanılan Teknolojiler

Bitmiş ürünün müşteri tarafından kontrol edilerek teslim alındığı ya da sevk edildiği bölümde ürünlerin taşınmasını sağlayan askı sistemleri, seyyar taşıyıcılar ve paketlemede kullanılan tam otomatik makineler bulunmaktadır.

2.1.5.Hazır Giyim Sanayisinde Nitelikli İnsan Gücü İhtiyacı

İnsanı yetersizleştiren, eskiten (demode eden) nedenler, iki ana kaynaktan doğmaktadır. Bunların birincisi; insanın yaşlanması, diğer bir deyişle fiziki gücünü yitirmesi; diğeri ise, insanın sosyal çevresinin isteklerinin gerisinde kalması, yani teknolojik eskimelerdir. Dünyamızda bugün için hemen her uğraşı alanında baş döndürücü gelişmeler olmakta, kimi meslekler ortadan kalkarken, kimi alanlarda yeni meslekler ortaya çıkmaktadır.

Bugün için çalışanların gelişime ayak uyduramaması, yetersizleşme sonucunu doğurmaktadır. İster kamu, ister özel sektör olsun, ikisinde de üretim standartlarının gerisinde kalan personeli için iki çıkar yol ile karşı karşıya kalınmaktadır. Birincisi; eskimiş, yetersizleşmiş çalışan yerine yenilerini almak, ikincisi; mevcut personelin yeni üretim ve nitelikler bakımından çelişen standart düzeye erişebilmesi için eğitmektir. (Banaz, E., “ İş Gücü Veriminin Arttırılmasında Eğitimin Rolü”, Tekstil-İşveren Dergisi, Şubat, 1997)

Günümüzde ülkelerle rekabet edebilmenin üstünlüğü ancak insan gücünün bilgi ve beceri düzeyi teknolojik yeniliklere uyumunu sağlayabilmekle gerçekleşebilir. Bilindiği gibi nitelikli iş gücü, kolay iş bulabilmekte ve temel bilgi ve becerilere sahip olduğundan gelişen teknolojiye daha kolay ve hızla uyum sağlayabilmektedir. Bu nedenle nitelikli eğitilmiş ve istihdam edilmiş insan gücü ülkeler için ekonomik bir servettir. Türk hazır giyim sektörünün en önemli sorunlarından biri de nitelikli işgücü ihtiyacıdır. Bu durum Avrupa Topluluğuna girmeye hazırlandığımız bu dönemde daha da önem kazanmıştır.

Sektörün, kaliteli üretim yapabilecek eğitilmiş üretim hattı elemanlarına, üstün ve özgün kreasyonlar geliştirebilecek eğitilmiş tasarımcılara, yeni teknolojileri kullanacak iyi eğitilmiş teknisyenlere ve mühendislere, yeni

makinelerin bakım ve onarımını yapabilecek bakım elemanlarına, yönetim-bilişim teknolojileri uygulayabilecek ve müşteri ile iyi iletişim kurabilecek işletmecilere, firmayı yurt dışına taşıyabilecek girişimcilere ihtiyacı vardır. (Pak, 1996)

2.1.6.Hazır Giyim Sektörü ve Eğitim

Eğitim, bireyi geliştirdiği oranda ülkenin kültürel, ekonomik kalkınmasını gerçekleştirir. Ekonomik, teknik ve sosyal ilerleme ancak nitelikli insan gücü ile olmaktadır. Bir ülkede nitelikli insan gücünün kaynağı eğitim politikasıdır.

Bilim ve teknoloji ile barışık bir toplum bilim ve teknoloji üretebilir. Eğitim ve öğretim sürekli olmalıdır. Kişiler kısa süreli eğitim ve öğrenimini tamamlayarak hayata atıldıktan sonra her dönemde yeniden eğitim ve öğretime hak kazanmalıdırlar. Yetişkinler yeni bilgileri, yeni teknolojileri edinebilmeleri için eğitilmelidir. Bu yüzden eğitim öğretim üretim sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. (TÜBİTAK , 1997)

Hazır giyim sektörü de teknolojik gelişmelerin en yoğun yaşandığı ve emeğe dayalı alan olması sebebiyle eğitimin vazgeçilmez olduğu bir yapıya sahip bulunmaktadır.

2.1.6.1.Türk Hazır Giyim Sektörü ve Eğitim İhtiyacı:

Bugün işletmelerin çoğu, personel eğitimine yeterli kaynak ayırmamakta, yöneticiler ve profesyoneller üzerinde durarak, üretimde çalışan işçilerin eğitimini

göz ardı etmektedir. Teknolojik değişikliklerin hız kazandığı günümüzde söz konusu bakış açısının değişmesi gerekmektedir. Çünkü işçilerin yeni teknolojiyi kullanma becerisi, bu teknolojinin bakımını yapabilme becerisi ve sistem sorunlarını saptayabilme becerisini kazanması giderek önemini arttırmaktadır. (Deniz, 1999)

Türk tekstil ve hazır giyim sektörünün en önemli sorunu, özellikle değişen uluslar arası hazır giyim talep yapısı açısından, eğitim noksanlığı ve eğitilmiş elemanların bulunmasında karşılaşılan sorunlardır. Gelişmenin sağlanabilmesi için, düz dikişçiden endüstri ve konfeksiyon mühendislerine kadar her düzeyde ciddi bir eğitim gereksinimi vardır.

Hazır giyim sektörünün sadece imalat ihtiyacını karşılayacak şekilde yapılandırılmasının önüne geçilmesi, moda ihtiyacını karşılayacak şekilde yapılandırılmasına dönük gerekli atılımların yapılması gerekmektedir. Atılımların başında Türk Malı ve Türk Modası imajlarının yerleştirilmesi gelmektedir. Türk malı, modası imajlarının yerleştirilmesi verimlilik ve kalite artışının sağlanmasından geçmektedir. Verimlilik ve kalite artışının temelinde ise eğitim ve ar-ge alanlarındaki gelişmelerin yattığı çok açıktır. Yatırımlar, eğitim ve ar-ge göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. (Banaz, E, "İş Gücü Veriminin Arttırılmasında Eğitimin Rolü", Tekstil-İşveren Dergisi, Şubat, 1997)

Ülkemizin bu konuda önünde duran ilk problemi, yeni teknolojilere göre yetişmiş eğitici eksikliğidir. Teknolojik gelişmeler ne kadar hızlı olursa olsun bu teknolojiyi kullanabilecek elemanlar yetiştirilmedikçe tam bir verimliliğin alınabilmesi mümkün değildir.

Eğitim sayesinde, iş kazalarının azaldığı, dolayısıyla işgücü kaybı ile uzuv kaybının asgariye düştüğü, iş araç ve gereçlerinin hasar görmediği gibi daha verimli ve bakımlı olarak kullanıldığı, bütün bunlara koşut olarak da verimliliğin düşmediği gibi, istenilen düzeyin üzerine çıktığı kendini açıkça göstermektedir.

2.1.6.2. Türk Milli Eğitiminin Genel Yapısı

Bilginin hızla artması, iletişim olanaklarının çoğalması, teknolojinin yaygınlaşması eğitime dayanmaktadır. Eğitim, bireyi geliştirdiği oranda ülkenin kültürel, ekonomik kalkınmasını gerçekleştirir. Ekonomik, teknik ve sosyal ilerleme ancak nitelikli insan gücü ile olmaktadır. Bir ülkede nitelikli insan gücünün kaynağı eğitim politikasıdır.

Dünya piyasalarındaki gelişmeler eğitimden beklentileri de değiştirmiştir. 21 yy.'da yetişmiş insan kaynağı uluslar arası pazarda en büyük rekabet unsuru olarak görülmektedir. Üretimde ön plana çıkan insan kaynaklarından ne gibi yeterlilikler beklenmelidir ve bu yeterlikler nasıl kazandırılabilir sorularına birçok ülkede cevap aranmaktadır. (Doğan,1998)

Bir ülkenin ulusal yenilenme sistemine sahip bulunabilmesi için ürün tasarımı yapabilme ve geliştirebilme, ürünle beraber üretim yönetimini de geliştirip tasarımı yapabilme, gereken üretim makinelerini tasarlayabilme ve üretebilme, teknolojik Ar – Ge faaliyetlerini sürdürebilme ve bütün bunların hem kendi içlerindeki hem de aralarındaki ilişkileri düzenleyerek organizasyon yöntemlerini geliştirebilme yeteneklerine sahip ulusal kurum ve kuruluşları bulunması ve bunların arasındaki ilişkilerin sistemleşmesi gerekmektedir. (TÜBİTAK, BTP 94 / 02, 1994)

Çağımızda teknoloji ve endüstri çağdaş toplum kültürünün ayrılmaz öğeleridir. Bu çağdaş oluşum, eğitimi, kuramsal, işlevsel ve yapısal yönden etkilemektedir. Bireysel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla farklılaşma süreci içinde bulunan çağdaş eğitim anlayışında ekonomik boyut önem kazanmaktadır. Bu durum toplumların çağdaşlaşma girişimlerinden sanayileşme sürecini

geliştirme ve ileri teknoloji kullanma gereksinmelerinin doğal sonucudur. (Alkan, Doğan, Sezgin, 1998)

Fertlerin genel ve mesleki eğitimleri hayatları boyunca devam eden bir süreçtir. Bu sürecin büyük bir bölümü genel eğitimle, kalan kısmı da örgün ve yaygın mesleki eğitimle ilgilidir.

Türk Milli Eğitiminin temel amaçlarından biri, bireylerin ve toplumun refah ve mutluluğunu arttırmak, milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak, Türk Milletinin çağdaş uygarlığını yapıcı, yaratıcı olmasını sağlamaktır.

Ancak bilimde ve teknolojiye meydana gelen bilgi toplumuna geçiş eğitim sistemimizde sıkıntı yaratmaktadır. Eğitim sistemi henüz sanayii devrimine geçişi tam olarak gerçekleştirilmeden bilgi toplumunun gerçekleriyle karşı karşıya gelmiştir. Eğitim sistemimizin yapısı okullardaki müfredat henüz tarım toplumundan sanayii toplumuna geçişi tamamlayamadan bilgi toplumuna geçiş ile karşılaşmasına karşın muhafazakar zihniyet yeni gerçeklerin algılanmasını engellemekte ve idare etmenin yollarını aramaktadır. (Özden, 1999)

Türk Milli Eğitiminin genel yapısı; örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden meydana gelmiştir. (1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu 8. Madde)

Örgün eğitim; okul öncesi eğitimi, temel eğitim, orta ve yüksek öğretim kurumlarını kapsamaktadır.

Yaygın eğitim; örgün eğitim sistemine hiç girmemiş yada örgün eğitim sisteminin herhangi bir kademesinde bulunan yada bu kademelerden çıkmış kişilere bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak, kişilerin ekonomik, sosyal, kültürel gelişmeleri sağlayıcı nitelikte çeşitli süre ve seviyelerde yapılan eğitim, üretim,

rehberlik ve uygulama faaliyetlerini kapsar. Hizmet içi eğitimi; nitelikli işgücüne gereksinim duyulan iş veriminin artırılması, çeşitli konularda belirli süre içinde yapılan eğitimidir.

2.1.6.3. Mesleki ve Teknik Eğitim

Mesleki Eğitim; bireylere iş hayatlarında gerekli olan belirli bir mesleğe yönelik bilgi, beceri, ve iş alışkanlıkları kazandıran ve bireyin yeteneklerini çeşitli yönleriyle geliştiren eğitim, Mesleki ve Teknik Öğretim de; Milli Eğitim sisteminin bütünlüğü içerisinde her türlü mesleki ve teknik eğitim hizmetlerinin planlanması, araştırılması, geliştirilmesi, organizasyonu ve eşgüdümü ile yönetim, denetim ve öğretim etkinliklerinin bütünü anlamına gelmektedir. (Alkan, Doğan, Sezgin, 1998)

Ülkemizde genel eğitimden mesleki ve teknik eğitime kaymada başarı sağlanamamıştır. Eğitime duyulan sosyal talebin baskısı, ekonominin talep etmediği eğitim dallarında gereksiz kapasite artışlarına yol açmıştır. (Kalkınma Planlarında Mesleki ve Teknik Eğitim 1998)

Eğitim kurumlarının öğrencilerine, belirlenen amaçlara uygun eğitim tecrübeleri kazandırması ve onlara bu tecrübeleri verimli olarak kazandırmada uygun rehberlikte bulunmaları gerekir.

Mesleki ve Teknik Eğitimi gören bir öğrencinin daha önce yapmadığı bir işlemi teknolojik kurallara uygun olarak endüstriye kabul edilebilir bir standartta yapabilmesi, daha önce okuyamadığı bir yapım resmini okuyabilmesi, alanı ile ilgili bir teknolojik kuralı üretim veya hizmet süreçlerinde karşılaştığı bir teknik problemin çözümünde uygulayabilmesi, daha önce sahip olmadığı bir iş emniyeti kuralını alışkanlık haline getirmesi, öğrenme yoluyla gerçekleşmiş davranış değişiklikleridir.

Mesleki ve teknik eğitim iş ile fert arasında uyumu sağlayan bir süreçtir. Eğitimin verimliliği, ferde kazandırılacak davranışların gerçekçi bir biçimde tespit edilmesine, bu değişikliklerin gerçekleşmesi için uygun eğitim ortamının düzenlenmesine, öğrenciye davranış değişikliğini gerçekleştirmede sistematik rehberlik yapılmasına, tasarlanan davranış değişikliklerinin ne ölçüde gerçekleştiğinin güvenilir biçimde kontrol edilmesine bağlıdır. Bu sonucun gerçekleşmesi ayrıntılı bir planlamayı ve bu planın etkili bir biçimde uygulanmasını gerektirir. (Sezgin, 1994)

Bir ülkenin mesleki ve teknik eğitim sisteminin oluşmasında eğitim felsefesi, ekonomik ve teknolojik gelişmişlik seviyesi, bilgi ve tecrübe birikimi, eğitim sistemini özelliği, yönetim şekli gibi unsurlar etkili olmaktadır

Verimliliği artırmanın yolu kaynakları en etkin şekilde kullanarak kaliteyi artırmaktan geçer. Kalite kontrolü de verimlilik ve karlılık konusunda etkindir. Artık çağımızda teknolojiye sırt çevirmek imkansızdır. Bu teknolojilere ulaşmada, devamını sağlamada en gerekli unsur da insan gücüdür., eğitimin niteliğidir. Eğitimin niteliğine önem verilerek yetiştirilen teknik eleman sadece kısa vadede düşünülerek ürün kalitesinin yükseltilmesinde değil, kuruluşların büyümesinde ülke refahının artmasını sağlayarak gelişmede, iş gücü ve enerji tasarrufunda doğrudan etkili olacaktır.

Endüstrinin ihtiyaç duyduğu bilgi ve beceriye sahip nitelikli meslek elemanının yetiştirilmesinde, mesleğin gerektirdiği genel kültür ve teknik bilgiler verilirken belli safhalardan sonra gerçek iş ortamı içerisinde uygulama yapılması büyük yararlar sağlayacaktır.

Mesleki ve Teknik Eğitim sistemi içerisinde, öğretmenlerin teknolojiye göre yenilenen endüstriyi en iyi şekilde tanımaları, buna paralel olarak endüstride beceri

kazanmış tecrübeli elemanlarında eğitim sistemi içerisinde görev ve sorumluluk almaları gerekmektedir.

3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu gereğince Mesleki ve Teknik Eğitim sistemimiz yeni bir yapıya kavuşmuştur.

Kanun ile örgün ve yaygın eğitim sistemindeki öğrenci ve çırakların beceri öğretimlerini gerçek üretim ve hizmet ortamında, yani büro, atölye ve fabrikalarda üretilen hizmet ve işler üzerinde yapmaları esas alınmıştır. Böyle bir ortamda yapılacak öğretim, mesleğin gerçek manasını taşıyacağı için öğrenci ve çırak açısından gerekli psikolojik yapıyı hazırlaması ve kişilerin yaşantıları yoluyla öğrenmesine fırsat vermesi yönüyle önemlidir.

Türk ekonomisinde önemli bir yere sahip olan ve en çok istihdam olanağı sağlayan hazır giyim sektöründe ihtiyaç duyulan sayıda gerekli bilgi ve beceriye sahip elemanların yetiştirilmesi, mesleki eğitimin yaygınlaştırılması ve ihtiyaçlara yöneltilmesi, Türkiye açısından zorunlu hale gelmiştir.

Milli Eğitimin bütünlüğü içerisinde ve onun bir bölümü olan Mesleki ve Teknik öğretim üç ana bölümden oluşmaktadır.

- A. Kız Teknik Öğretim
- B. Erkek Teknik Öğretim
- C. Ticaret Öğretimi (Milli Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim, 1998)

Türk hazır giyim sektörüne eleman yetiştirmeye yönelik mesleki teknik eğitim hizmeti veren okullar : Yaygın Eğitim Kurumları, Orta Öğretimde Meslek, Endüstri Meslek, Anadolu Meslek Liseleri ile Teknik Liseler, Yüksek Öğretimde Meslek Yüksekokulları bünyesinde Moda Konfeksiyon ve Hazır Giyim Ön Lisans Programları ve Üniversitelerin Mesleki Eğitim, Teknik Eğitim

Fakülteleri ile Tekstil Mühendisliği bünyesinde Konfeksiyon alanı bulunan Lisans programlarıdır.

2.1.6.4. Meslek Yüksekokulları:

Eğitim süresi iki yıl olan, sanayiinin ihtiyaç duyduğu ara kademe elemanı yetiştiren lise sonrası yüksek öğretim kurumlarıdır. Tablo 1' de ÖSYM 2000 yılı DGS kılavuzunda yer alan ve Moda - Konfeksiyon eğitimi veren Yüksekokul Ön Lisans Programları sunulmuştur. Program sayısı 8 'dir ve bu program bazı okullarda normal öğretimin yanı sıra ikinci öğretim olarak da uygulanmaktadır.

TABLO 1
MESLEK YÜKSEKOKULLARI İLE AÇIKÖĞRETİM ÖNLİSANS PROGRAMI
MEZUNLARININ LİSANS ÖĞRENİMİNE DİKEY GEÇİŞ SINAVI (DGS) 2000
KILAVUZUNDA YER ALAN MODA – KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN
YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARI

OKUL ADI	PROGRAM ADI	ÖĞRENİM SÜRESİ (YIL)	ÖĞRETİM DURUMU
Çukurova Üniversitesi (Adana) Adana Meslek Yüksekokulu	Moda-Konf.	2	Normal Öğretim
Dumlupınar Üniversitesi (Kütahya) Gediz Meslek Yüksekokulu	Moda-Konf.	2	Normal Öğretim II.Öğretim
Ege Üniversitesi (İzmir) Emel Akın Meslek Yüksekokulu	Moda-Konf.	2	Normal Öğretim
Mersin Üniversitesi (İçel) Tarsus Meslek Yüksekokulu	Moda-Konf.	2	Normal Öğretim
Mimar Sinan Üniversitesi (İst.) Mimar Sinan Meslek Yüksekokulu	Moda-Konf.	2	Normal Öğretim
Pamukkale Üniversitesi (Denizli) Denizli Meslek Yüksekokulu	Moda-Konf.	2	Normal Öğretim II.Öğretim
Uludağ Üniversitesi (Bursa) İnegöl Meslek Yüksekokulu	Moda-Konf.	2	Normal Öğretim
Kara Elmas Üniversitesi (Zonguldak) Safranbolu Meslek Yüksekokulu	Moda-Konf.	2	Normal Öğretim

TABLO 2

MODA-KONF. EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN GİYSİ KALIPÇILIĞI DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi	Giysi Kalıpcılığı	-	2	2+2	-	6
Adana M.Y.O.	Model Geliştirme	-	2	2+2	-	6
Dumlupınar Üniversitesi	Kalıp Hazırlama Teknikleri	4	4	4	4	16
Gediz M.Y.O.		2	2	2	2	8
Ege Üniversitesi	Giysi Tasarımı ve Kalıp	2	2	4	4	12
Emel Akın M.Y.O.		2	2	2	2	8
Kara Elmas Üniversitesi	Model Çıkarma ve Geliştirme	-	2	-	2	4
Safranbolu M.Y.O.		-	4	-	4	8
Mersin Üniversitesi	Kalıp Hazırlama Teknikleri	3	3	3	3	12
Tarsus M.Y.O.		3	3	3	3	12
Mimar Sinan Üniversitesi	Kalıp	4	4	5	5	18
M.Y.O.		4	4	5	5	18
Pamukkale Üniversitesi	Model Çıkarma ve Geliştirme	2	2	1+2	3+2	12
Denizli M.Y.O.	Giysi Tasarımı ve Kalıpcılığı	2	2	2	-	6
Uludağ Üniversitesi	Giysi Kalıpcılığı Esasları	-	2	2	2	6
İnegöl M.Y.O.	Giysi Tasarımı ve Kalıpcılık	-	2	2	2	6

2.1.6.4.1. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Giysi Kalıpcılığı Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :

- Hazır giyimde modelhane ve kalıp
- Kalıp hazırlama yöntem ve teknikleri
- İnsan vücudu ve ölçü alma
- Kalıp hazırlamada kullanılan araç ve gereçler
- Temel etek kalıbı hazırlama
- Model uygulamalı etek çizimleri (kloş, daire, parçalı, pilili, pantolon etek, vb)
- Şablonlama – Serileme – Kesim planı hazırlama (pastal resmi)
- Temel beden kalıbı hazırlama
- Temel beden kalıbı üzerinde yapılan işlemler (pens kaydırmaları, günün moda formunun verilmesi, vb)
- Şablonlama – Serileme – Kesim planı hazırlama
- Temel kadın pantolonu, bluz, ceket kalıbı hazırlama, şablonlama, serileme ve kesim planı hazırlama
- Erkek gömlek, yelek, pantolon ve pijama kalıbı hazırlama, şablonlama, serileme ve kesim planı hazırlama
- Çeşitli yaka ve kol çizimleri

Giysi Kalıpcılığı dersi ile ilgili olarak eğitim planlarında Ortak içerikten farklı olarak:

Emel Akın M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Eğitim Planında :

- T – shirt’te kullanılan ölçüler
- Basic T – shirt temel kalıbının çizilmesi
- Şablonlama, serileme ve kesim planı konularına,

Gediz M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Eğitim planında :

- Oransız vücutlar için kalıp uygulamaları konularına, yer verilmektedir.

Mimar Sinan M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programında:

2. yılda öğrenciler Moda Alanı ve Konfeksiyon Alanı olarak iki bölüme ayrılmaktadır. Eğitim Planında ortak içerikten farklı olarak Moda Alanında :

- Çocuk giyimi kalıpları
- Erkek giyimi kalıpları
- Çeşitli kumaş özellikleri dikkate alınarak kalıp hazırlama ve modellendirme, 1/1 işlemleri,

Konfeksiyon alanında :

- Çocuk giyimleri kalıpları
- İç giyim kalıpları
- Penye kalıpları
- Triko kalıpları hazırlama konularının yer aldığı görülmektedir.
- Bilgisayar yardımı ile kalıp hazırlama da ünite olarak “Kalıp” dersi kapsamında verilmektedir.

TABLO 3

MODA-KONF. EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS
PROGRAMLARINDA YER ALAN GİYSİ DİKİM TEKNİKLERİ DERS SAATLERİNİN
DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	Dikim Teknikleri	- -	- -	2 2	2 2	4 4
Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	Giyim Teknikleri ve Atölye Özgün Giysi Üretimi	0 6	- -	0 6	0 6	0 18
Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	İmalat Uygulamaları Konfeksiyon Uygulamaları	2 2	- -	2 10	2 10	6 22
Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	Giyim Tekniği ve Atölye	2 4	2 4	2 4	2 4	8 16
Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	Giyim Teknikleri ve Atölye	3 3	3 3	3 3	3 3	12 12
Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	Üretim Teknikleri	3 3	3 3	5 5	5 5	16 16
Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	Dikiş Tekniği ve Uygulama	2 2	2 4	1 2	2 2	7 10
Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.	Konfeksiyon Uygulamaları	- -	- -	- -	2 3	2 3

2.1.6.4.2. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Giysi Dikim Teknikleri Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :

- Konfeksiyon sektöründe kullanılan teknik kavramlar
- Makinede dikim egzersizleri
- Giyimde kullanılan dikiş teknikleri
- Teknik uygulamalar (yırtmaç, pat, pervaz, cep, fermuar, vb.)
- Serim işlemleri
- Kesim işlemleri
- Dikim işlemleri
- Ütü işlemleri
- Giysi üretim uygulamaları (etek, pantolon, bluz, çocuk elbisesi, vb.)

Giysi Üretim uygulamaları dersinde ortak içerikten farklı olarak

Emel Akın M.Y.O. Moda – Konfeksiyon Programı Eğitim Planında:

- Konfeksiyon işletmelerindeki bölümler,
- Bazı makinelerin (overlok – reçme gibi) tanıtımı
- T – shirt yaka çalışması, pat çalışması
- T – shirt işlem akışı ve t – shirt çalışması

Pamukkale Ü. Denizli M.Y.O. Moda – Konfeksiyon Programı Eğitim Planında:

- Erkek giysilerinin uygulanması

Mimar Sinan M.Y.O. Moda – Konfeksiyon Programı Eğitim planında:

Moda ve Konfeksiyon Alanında (1. ve 2. Yarıyıl) :

- Hazır Giyim hakkında genel bilgi
- Konfeksiyon makineleri
- Metodoloji (çalışma şartları, hareket akışı, kalite nitelikleri, dikiş metotları, iş kazalarından korunma)

- Kesim ile ilgili teknik çalışmalar (Kesim, serim, telalama, bölüm ve makineleri)
Moda alanında : 2. Yıl 2+2 saat olarak
- Çocuk, erkek model uygulamalı giysi üretimleri
Konfeksiyon alanında : 2. Yıl 5+5 saat olarak
Bayan dış giyim, çocuk giyim, erkek dış giyim, bayan iç giyim üretimi ve planlaması konularına yer verilmiştir.

TABLO 4

MODA-KONF. EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA
YER ALAN MAKİNE TEKNOLOJİSİ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE
DAĞILIMI

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	Tekstilde Makine Bilgisi	2	-	2	-	4
	Konfeksiyon Tek.ve Mak.	2	-	2	-	4
Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	Makine Teknolojisi	2	-	-	-	2
		0	-	-	-	0
Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	Konfeksiyon Makineleri	-	3	-	-	3
	Bilgisi	-	1	-	-	1
Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	Makine Bilgisi	2	2	-	-	4
		0	0	-	-	0
Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	Konfeksiyon Makineleri	2	-	-	-	2
		0	-	-	-	0
Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	Konfeksiyon Makineleri (Üretim Tek.Der Kapsamında)	3	-	-	-	3
		3	-	-	-	3
Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	Konfeksiyon Makineleri	-	-	2	2	4
		-	-	0	0	0
Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.	Konfeksiyon Teknolojisi	-	2	2	-	4
		-	2	2	-	4

**2.1.6.4.3. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Makine Teknolojisi
Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :**

Konfeksiyon işletmelerinde kullanılan makinelerin tanımı, parçalarının görevleri, çalışma şekilleri, bakım ve basit ayarları, kullanıldıkları yerler, seçiminde dikkat edilecek noktalar, uygulamalı çalışmalar.

TABLO 5
MODA-KONF. EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA
YER ALAN KONFEKSİYON ESASLARI DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE
DAĞILIMI

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	Konfeksiyon Esasları	3 0	- -	- -	- -	3 0
Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	Genel Konfeksiyon	3 0	- -	- -	- -	3 0
Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	Konfeksiyon Mesleki Uyg.	0 2	0 2	- -	- -	0 4
Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -

**2.1.6.4.4. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Konfeksiyon Esasları
Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :**

- Konfeksiyonun tanımı, Türkiye’deki gelişimi
- Konfeksiyon işletmesinde yer alan makine ve aletler
- Konfeksiyon işletmelerinde çalışma düzeni
- Konfeksiyon işletmesinin departmanları

TABLO 6

MODA-KONF. EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA
YER ALAN KONFEKSİYONDA ORGANİZASYON VE PLANLAMA DERS
SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	Organizasyon ve Planlama	- -	- -	- -	3 0	3 0
Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	Hazır Giyim Organizasyonu	- -	2 0	- -	- -	2 0
Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	Konfeksiyonda Planlama ve Organizasyon	- -	- -	2 0	- -	2 0
Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	Konfeksiyon Organizasyonu	- -	- -	- -	3 0	3 0
Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	Konfeksiyon Org. ve Plan. Konfeksiyon Üretim ve Plan.	- -	- -	2 0	2 0	4 0
Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	Metodoloji (Üretim Tek. Der. Kapsamında)	- -	3 3	- -	- -	3 3
Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	Organizasyon ve Planlama	- -	- -	2 0	- -	2 0
Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.	Konfeksiyonda Organizasyon ve Planlama	- -	- -	- -	2 1	2 1

2.1.6.4.5. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Konfeksiyonda Organizasyon ve Planlama Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :

- Üretim Sistemleri
- Genel organizasyon ve planlama bilgisi
- Akış analizi ve akış diyagramları
- Üretim hattının oluşturulması
- Konfeksiyon işletmesinin yapısal organizasyonu
- Maliyet hesaplamaları

TABLO 7

MODA-KONF. EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	Temel Sanat Eğitimi	0 4	0 4	- -	- -	0 8
Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	Temel Eğitim	4 4	4 4	- -	- -	8 8
Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	Temel Sanat Eğitimi	3 0	4 0	- -	- -	7 0
Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.	Temel Sanat Eğitimi	2 2	- -	- -	- -	2 2

**2.1.6.4.6. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Temel Sanat Eğitimi
Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :**

- Temel Sanat Eğitimi ve yöntemleri
- Çizgisel, noktasal, hacimsel oluşumlar
- Açık-koyu değer ilişkisi
- Form elemanlarını tanıma
- Çizgi ve nokta ile kompozisyon oluşturma
- Doku çalışmaları
- Desen bilgisi ve araştırmaları

TABLO 8

MODA-KONF. EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN MODA TASARIMI DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	Modaya Giriş Moda Resmi	2 0	2 2	2 2	- -	6 4
Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	Moda Resmi Giysi Tasarımı	2 2	2+0 2+6	2 2	2 2	8 14
Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	Moda Grafiği Stilistik Uygulamaları	- -	- -	2 2	2 2	4 4
Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	Moda Tasarımı Stilist. Uyg. ve Koleksiyon H.	2 2	2 2	- -	2 2	6 6
Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	Moda Grafiği	- -	- -	- -	2 0	2 0
Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	Çizim ve Anlatım Teknikleri Koleksiyon Hazırlama	1 3	1 3	1+6 1+6	1+6 1+6	16 20
Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	Moda Resmi Stilistik Uygulamaları	2 2	2 2	1 2	1 2	6 8
Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.	Moda Tasarımı	- -	2 2	2 2	- -	4 4

**2.1.6.4.7. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Moda Tasarımı
Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :**

- Giyimde modanın yeri ve önemi
- Moda grafiğinin tanımı, tarihsel gelişimi
- Moda resmi ile ilgili temel kavramlar (moda, modernizasyon, kreasyon, siluet, stilist, eskiz, taslak, ölçü, oran, vb)
- Canlı modelden insan vücudu çalışmaları
- Siluet üzerinde model oluşturma ve geliştirme
- Desenli tekstil örneklerinden renkli çalışmalar
- Özgün moda resmi çalışmaları
- Kolaj ve hikaye panosu çalışmaları
- Koleksiyon oluşturma

TABLO 9

MODA-KONF. EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA
YER ALAN TEKNİK RESİM DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	Teknik Resim	- -	2 2	- -	- -	2 2
Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	Mesleki Resim	0 4	- -	- -	- -	0 4
Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.	Teknik Resim	2 2	- -	- -	- -	2 2

2.1.6.4.8. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Teknik Resim Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :

- Teknik resmin önemi
- Çizim araç ve gereçleri
- Teknik yazı ve çizgi tipleri
- İzdüşüm sistemleri
- Perspektif, kesitler, montaj resimleri

TABLO 10

**MODA-KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS
PROGRAMLARINDA YER ALAN BİLGİSAYAR DESTEKLİ GİYSİ KALIPÇILIĞI
DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI**

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	Bilgisayar Destekli Giysi Tasarımı	- -	- -	3 2	3 2	6 4
Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	Bilgisayar Destekli Giysi Tasarımı	- -	- -	3 2	3 2	6 4
Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	Bilgisayar Yardımıyla Kalıp H. (Kalıp Dersi Kapsamında)	- -	- -	- -	5 5	5 5
Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.	Bilgisayar Destekli Giysi Tasarımı	- -	- -	- -	2 2	2 2

2.1.6.4.9. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Bilgisayar Destekli Giysi Kalıplığı Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :

- Hazır giyim işletmelerinde kullanılan CAD – CAM sistemleri
- Model bölümünde CAD sisteminin kullanılması
- Pastala hazırlık
- Kesim planı çalışma fonksiyonları
- Hafıza
- Çıktı alma
- Veri yedekleme
- Dijit etme

TABLO 11

MODA-KONF. EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN İŞ ETÜD VE KAL. KONT. DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	Konfeksiyonda Bitim İşlemleri ve Kalite Kontrol	-	-	-	3+3	6
	Konfeksiyonda İş Etüdü	-	-	-	3+3	6
Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	-----	-	-	-	-	-
Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	Konfeksiyonda İş Etüdü	-	2	-	2	4
	Konfeksiyonda Kalite Kontrol	-	1	-	2	3
Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	Kalite Kontrol ve İş ve Zaman Etüdü	-	2	2	-	4
		-	0	0	-	0
Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	Konfeksiyonda İş-Zaman Et.	-	2	-	2	4
	Konfeksiyonda Kalite Kontrol	-	0	-	0	0
Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	Üretim Geliştirme	-	-	3	3	6
		-	-	0	0	0
Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	Konfeksiyon İş ve Zaman Et.	-	-	2	2	4
	Kalite Kontrol	-	-	0	0	0
Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.	İş ve Zaman Etüdü	-	-	2	2	4
	Konfeksiyonda Kalite Kontrol	-	-	2	2	4

2.1.6.4.10. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Konfeksiyonda İş Etüdü ve Kalite Kontrol Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :

- İş Etüdü temel kavramları ve iş sistemi
- Ergonomi ve motivasyon
- Veri türleri, analiz, akış türleri ve sentez
- Zaman ölçüm teknikleri ve uygulama
- Performans değerlendirme
- Standart zaman ve dağılım zamanı ölçümü
- İş planlaması
- Dokuma işletmesinde frekans ve zaman etüdü
- Kalite kontrol sistemleri
- Kalite kontrolün giyim endüstrisindeki yeri ve önemi
- Kalite kontrolün amacı
- Kalite kontrol prensipleri
- Konfeksiyon işletmesinde kontrol noktaları (ara ve son kontroller)
- Hataların sınıflandırılması

TABLO 12
MODA-KONF. EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA
YER ALAN MODA VE GİYSİ TARİHİ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE
DAĞILIMI

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	Moda Akımları ve Gelişimi	- -	- -	- -	2 0	2 0
Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	Moda ve Kostüm Tarihi	2 0	- -	- -	- -	2 0
Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	Giyim Tarihi	2 0	- -	- -	- -	2 0
Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	Giysi Tarihi	1 0	1 0	- -	- -	2 0
Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -

2.1.6.4.11. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Moda ve Giysi Tarihi
Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :

- Genel moda kavramı ve tanımlar
- Moda akımları
- Türk giyim tarihi

TABLO 13

MODA-KONF. EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER
ALAN DRAPAJ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	Drapaj	- -	- -	- -	1 2	1 2
Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	Drapaj	- -	- -	1 3	- -	1 3
Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	Drapaj	- -	- -	1 3	1 3	2 6
Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -

2.1.6.4.12. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Drapaj Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :

- Manken üzerinde, önceden kalıp çalışması yapılmaksızın model tasarımı yapılması,
- Model çözümlemesi,
- İstenilen modelin kalıbının elde edilmesi

TABLO 14

MODA-KONF EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA
YER ALAN TEKSTİL TEKNOLOJİSİ İLE KUMAŞ VE MALZEME BİLGİSİ DERS
SAATLARININ DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	Genel Tekstil Teknolojisi	3+2	2	2	-	9
	Tekstil Maddeleri					
	Kumaş Tek. – Malzeme Bilg.	0+2	2	0	-	4
Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	Tekstil Teknolojisi	-	2	-	-	2
		-	0	-	-	0
Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	Tekstil Maddeleri	4	4	2	-	10
	Kumaş Bilgisi – İplik Bilgisi					
	Konfeksiyon Malzeme Bilg.	0	2	2	-	4
Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	Tekstil Teknolojisi	-	2	2	-	4
	Konfeksiyonda Malzeme Bilg.	-	0	2	-	2
Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	Tekstil Uygulamaları	2	2	-	-	4
	Konfeksiyonda Malzeme Bilg.	2	0	-	-	2
Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	Kumaş ve Malzeme Bilgisi	2	2	2	2	8
		0	0	0	0	0
Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	Kumaş ve Malzeme Bilgisi	3	3	-	-	6
		0	0	-	-	0
Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.	Tekstil Maddeleri	2	2	-	-	4
	İplik ve Kumaş Teknolojisi	2	2	-	-	4

2.1.6.4.13. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Tekstil Teknolojisi ve Konfeksiyonda Kumaş – Malzeme Bilgisi Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :

- Tekstil maddelerinin sınıflandırılması
- Liflerin sınıflandırılması, elde etme yöntemleri, fiziksel ve kimyasal özellikleri
- Kumaş elde etme yöntemleri
- Boya – Baskı yöntemleri
- İplik numaralandırma yöntemleri
- Dikiş ipliğinin dikiş kalitesine etkisi
- Konfeksiyonda kullanılan yardımcı malzemelerin incelenmesi (astar, fermuar, tela, düğme, etiket, dikiş ipliği, vs.)
- Kumaş ve malzemelerin doğru seçimi
- Dokuma ve örme kumaşlar

TABLO 15

MODA-KONF. EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA YER ALAN TERBİYE TEKNOLOJİSİ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE DAĞILIMI

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	Tekstil Terbiye Esasları	- -	2 2	- -	- -	2 2
Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	Tekstil Terbiyesi ve Muayene. Fiziksel Tekstil Muayeneleri	- -	3+2 1+2	- -	- -	5 3
Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	Fiziksel Tekstil Muayeneleri	- -	1 2	- -	- -	1 2
Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	-----	- -	- -	- -	- -	- -
Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	Kumaş Terbiye Teknolojisi	2 2	- -	- -	- -	2 2
Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.	Terbiye Teknolojisi	- -	- -	2 2	- -	2 2

2.1.6.4.14. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Terbiye Teknolojisi Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :

- Bant, fitil ve ipliklerde numara hesaplaması
- İpliklerde büküm, uzunluk, incelik, mukavemet, uzama ve düzgünlüğün saptanması ve istatistiki yöntemlerle değerlendirilmesi
- Pilling saptama yöntem ve uygulamaları
- Laboratuvar çalışmaları
- Deneylerin planlanması ve istatistik değerlendirilmesi

TABLO 16
MODA-KONF. EĞİTİM VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARINDA
YER ALAN BİTİRME PROJESİ DERS SAATLERİNİN DÖNEMLERE GÖRE
DAĞILIMI

OKUL ADI	DERS ADI	1.yy	2.yy	3.yy	4.yy	Top.
		T U	T U	T U	T U	T U
Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	Hazır Giyim Projesi	-	-	1	0	1
	Bitirme Ödevi	-	-	2	2	4
Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	Alan Araştırması	-	-	-	1	1
		-	-	-	2	2
Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	Proje	-	-	-	-	-
		-	-	-	2	2
Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	Bitirme Ödevi	-	-	-	-	-
		-	-	-	4	4
Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	Proje	-	-	1	-	1
		-	-	3	-	3
Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	-----	-	-	-	-	-
		-	-	-	-	-
Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	Konf.'da Yönlen. Çalışma	-	-	-	-	-
	Bitirme Projesi	-	-	2	2	4
Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.	-----	-	-	-	-	-
		-	-	-	-	-

**2.1.6.4.15. M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Bitirme Projesi
Dersinin Eğitim Planlarında Yer Alan Ortak Konuları :**

Son sınıf öğrencilerinin bir danışman öğretim elemanı gözetiminde Moda-Konfeksiyon ilgi alanına giren konulardan biri üzerinde yapacağı araştırma ve incelemeler. Çalışmanın bir teknik rapor halinde sunulması.

2. 2. İlgili Araştırmalar

Saadet PAK (Ankara, 1996) “ Üniversitelerin Giyim – Hazır Giyim – Moda-Konfeksiyon Bölümü Mezunlarının Hazır Giyim İşletmelerindeki Yeterliliklerine İlişkin İşletme Yöneticilerinin Görüşleri” konulu çalışmasında, bu okullardan mezun olan öğrencilerin sektörün ihtiyaçlarına cevap verip vermediğini araştırarak, teorik bilgi olarak yeterli ancak uygulamada yetersiz olmalarına ve teknoloji kullanımında zaman zaman sıkıntı yaşamalarına rağmen sektör yöneticileri tarafından genel olarak çalışmalarında yeterli buldukları sonucuna varmıştır.

Nükhet GÖKYER (Ankara 1996) “Hazır Giyim Sektöründeki İnsan Gücünün Eğitim İhtiyacı Üzerine Bir Araştırma” konulu çalışmasında, Hazır Giyim Sektöründeki İşgücünün belirlenerek Mesleki ve Teknik Eğitim Programlarının sektör ile işbirliği içinde düzenlenmesi ve yeniden yapılanması çalışmalarına katkı sağlamak amacı ile önerilerde bulunmuştur.

Harun CEYHAN ve Ruhi KILIÇ (Ankara, 1999) “İşverenler Ne İstiyorlar ? Kaliteli Genç İşgücü Yetiştirmede Mesleki Teknik Eğitim Kurumlarından Beklentiler” adlı çalışmalarında, ekonomide hızlı gelişme yeni teknolojilerin kullanımının artmasının işverenleri üretim hatlarında değişiklik yapmaya zorladığını, bu durumun halen işletmelerde çalışanların sahip oldukları becerilerinin geçerliliğini kısa zamanda yitirmesine neden olurken yeniden eğitim ihtiyacını da gündeme getirdiğini ileri sürmüşlerdir.

Gülseren KURUMER ve Okşan KANSOY (İzmir, 1998) “Yönetici Gözüyle Hazır Giyim İşletmelerinde İşçi Verimliliğini Etkileyen Faktörlerin Araştırılması” konulu çalışmalarında işgücü verimliliğini etkileyen faktörlerin sadece maddi olmadığı, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaç ve özlemlerinde önemli düzeyde etkili olduğu, işgücü verimliliğinin yüksek olmasının yönetim ve

organizasyon kalitesinin yüksek olması ile mümkün olabileceği görüşünü öne sürmüşlerdir.

Ruhi KILIÇ (Ankara, 1999) “Bilgi Toplumunda Mesleki ve Teknik Eğitim (Mete) ve Mete’de Yeni Yönelimler” konulu araştırmasında, Bilgi toplumunda Mesleki ve Teknik Eğitimin yapısının ne olması gerektiği ve orta eğitim düzeyinde öğrencilere hangi yeterliliklerin kazandırılmasına öncelik verilmesi gerektiği sorularına cevap arayarak, Mesleki ve Teknik Eğitimde mevcut yapı, mesleklerin yapısında meydana gelen değişimler, nasıl bir Mesleki ve Teknik Eğitim olmalıdır ? konularına dayalı olarak alınması gereken önlemlere ilişkin görüşleri sürmüştür.

METARGEM (Ankara,1996) M.E.B. Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme merkezi tarafından gerçekleştirilen “ Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul ve İşletmelerde Beceri Eğitiminin Değerlendirilmesi” konulu araştırmada, işletmelerde beceri eğitiminin değerlendirilmesi esas oluşturmak üzere, okullarca sağlanan beceri eğitimi hakkında da bilgi toplanmış, işletmelerin beceri eğitimini yürütmek için nasıl organize oldukları ve okullarla nasıl işbirliği içerisinde oldukları incelenmiştir. İşletmelerde beceri eğitimi gören öğrenciler ile okulda beceri eğitimi gören öğrencilerin bilgi ve becerileri test edilerek öğrencilerin, öğretmenlerin, usta öğreticilerin, okul yöneticilerinin ve işletme yöneticilerinin tecrübe, tutum ve düşünceleri incelenmiştir.

METARGEM (Ankara, 1998) M.E.B. Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme merkezi tarafından gerçekleştirilen “Türk Tekstil Ve Konfeksiyon Sektörünün Ara Kademe İnsangücü İhtiyacı Ve Ortaöğretim Düzeyinde Tekstil Eğitimi Araştırması” nda, tekstil sektörünün ihtiyacı olan ara kademe insangücü nitelikleri tespit edilmeye çalışılmış ve sektöre ortaöğretim düzeyinde eğitilmiş insangücü yetiştiren Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında öğretim programlarının, sektörün beklentilerine cevap verme düzeyi gözden geçirilerek çözüm önerileri sunulmuştur.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırmanın materyalini, İstanbul, Bursa, Adana, Mersin, Eskişehir ve Bilecik illerinde faaliyet gösteren ve buldukları illerin Ticaret ve Sanayi odalarına kayıtlı orta ve büyük ölçekli hazır giyim firmalarının performans değerlendirmede yöneticilerinden randum yöntemiyle ulaşılan 150 kişiden anket yardımıyla elde edilen veriler, Türkiye'deki Üniversitelerin Meslek Yüksekokulları bünyesindeki Moda-Konfeksiyon Programlarına ait Eğitim Planları ve ilgili kaynaklar oluşturmaktadır.

3.2. Yöntem

D.İ.E. verilerine göre 1999 yılında Türkiye'de faaliyet gösteren 1388 orta ve büyük ölçekli hazır giyim firması arasından İstanbul, Bursa, Adana, Mersin, Eskişehir ve Bilecik illerinin Türk Hazır Giyim Sektörünün yoğun olduğu iller arasında bulunması nedeniyle Yüksekokul Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının da yoğun olarak istihdam edilebileceği düşünülerek bu illerin Ticaret ve Sanayi odasına kayıtlı 150 firma tesadüfi olarak seçilmiş ve araştırma kapsamına alınmıştır.

Bu araştırmada, veri toplamak için anket yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla öncelikle bu konuda yapılan çalışmalarla ilgili literatür taraması yapılmış, ilk olarak 25 sorudan oluşan anket formu taslağı hazırlanarak konunun uzmanlarına incelettirilmiş, eleştiri ve görüşleri alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda düzeltmeler yapılarak form, Bursa ilinde bir pilot çalışma ile

denenmiştir. Pilot çalışma sonucunda anket üzerinde gerekli değişiklikler yapılmış ve belirtilen örneklem sayısı kadar çoğaltılarak seçilen firmalarda yönetici olarak görev alan kişilere uygulanmıştır.

Araştırmanın verilerini oluşturan ve 25 sorudan oluşan 150 anketin sonuçlarına, anketlerin araştırmacı tarafından firmalarda performans değerlendirmede yetkisi bulunan yöneticilerle karşılıklı görüşme yoluyla uygulanarak ulaşılmıştır.

Verilerin elde edilmesinde kullanılan anket formunda Türk Hazır Giyim Sektör Yöneticilerinin Yüksekökol Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının mesleki yeterlilikleri hakkındaki görüşlerinin alınması amacıyla,

- 1- Türkiye'deki hazır giyim sektörü personelinin mevcut eğitim düzeyi nedir?
- 2- Türkiye'deki hazır giyim sektöründe mevcut eğitim ihtiyacı nedir?
- 3- Hazır giyim sektör yöneticilerince, Yüksekökol Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının eksik ve başarılı yanları nelerdir?
- 4- Hazır giyim sektörü ile bu alanda eğitim veren kurumlar arasındaki ilişki hangi düzeydedir? Sorularına cevap aranmıştır.

Bulguların analizi; Orta ölçekli işletme yöneticisine uygulanan 50, büyük ölçekli işletme yöneticisine uygulanan 100, toplam 150 anketten elde edilen veriler üzerinde yapılmıştır. Verilerin analizinde orta ve büyük ölçekli işletmeler arasında anlamlı farklılık olup olmadığı sonucuna ulaşabilmek için bilgisayar ortamında SPSS 7.0 paket programı kullanılarak Chi-Square Testi uygulanmış, minimum beklenen değerler esas alınarak Likelihood Ratio Ki-Kare sonuçlarına göre tablolar oluşturulmuş ve yorumlanmıştır.

Bu araştırma, 1999-2000 Dikey Geçiş Sınavı (DGS) kılavuzunda yer alan Türkiye'deki Üniversitelere bağlı Meslek Yüksekökolullarında Moda-Konfeksiyon eğitimi veren programları kapsamaktadır. Mevcut eğitimin belirlenmesi amacıyla Türkiye'de sayıları henüz 8 olan M.Y.O. Moda-

Konfeksiyon Programlarının tamamı araştırma kapsamına alınmış, Eğitim Planlarındaki ders içerikleri ve ders dağılımlarının ortak ve farklı yanları ortaya konmaya çalışılmıştır.

Araştırma Türkiye’de hazır giyim sanayiinin yoğun olduğu İstanbul, Bursa, Adana, Mersin, Eskişehir ve Bilecik illerinde faaliyet gösteren ve buldukları illerin Ticaret ve Sanayi Odaları’na bağlı orta ve büyük ölçekli firmalar arasından random yöntemi ile seçilen 150 hazır giyim firması ile sınırlıdır.

4. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA

4.1. Firma Personelinin Bölümlere Göre Dağılımları ve Eğitim Durumları

Anket uygulanan firmalarda çalışan personelin eğitim durumları Tablo 17’de sunulmuştur.

TABLO 17

HAZIR GIYİM SEKTÖRÜNDEKİ MEVCUT PERSONELİN BÖLÜMLERE GÖRE DAĞILIMI VE EĞİTİM DURUMLARI

Bölmeler	İlkokul			Ortaokul			Lise			Meslek L.			Y.Okul / Üniversite			TOPLAM								
	Orta Ölç.		Büyük Ölç.		Orta Ölç.		Büyük Ölç.		Orta Ölç.		Büyük Ölç.		Orta Ölç.		Büyük Ölç.		Orta Ölç.		Büyük Ölç.					
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%				
İdari Bölüm	16	8,6	22	2,9	27	14,5	78	10,4	61	32,8	162	21,7	32	17,2	154	20,6	50	26,9	332	44,4	186	5,4	748	5,1
Toplam	38 - % 4,1			105 - % 11,2			223 - % 23,9			186 - % 19,9			382 - % 40,9			934 - % 5,5								
Satın A./Plan.	—	—	—	—	10	13,2	24	7,4	25	32,9	74	22,7	22	28,9	112	34,4	19	25	116	35,6	76	2,2	326	2,2
Toplam	—			34 - % 8,5			99 - % 24,6			134 - % 33,3			135 - % 3,6			402 - % 2,2								
Modelhane	—	—	—	—	14	17,3	28	9,2	19	23,5	36	11,8	32	39,5	140	46,1	16	19,8	100	32,9	81	2,3	304	2,1
Toplam	—			42 - % 0,9			55 - % 14,3			172 - % 44,7			116 - % 30,1			385 - % 2,1								
Kesimhane	20	20	76	15,4	38	38	194	39,3	26	26	88	17,8	14	14,0	106	21,5	2	2,0	30	6,1	100	2,9	494	3,4
Toplam	96 - % 16,2			232 - % 39,1			114 - % 19,2			120 - % 20,2			32 - % 5,4			594 - % 3,4								
Üretim	1341	48,6	4692	38,5	884	32	3676	30,3	265	9,6	1690	13,9	245	8,9	1850	15,2	27	1	256	2,1	2762	80,6	12164	83,9
Toplam	6013 - % 40,3			4560 - % 30,6			1955 - % 13,1			2095 - % 14,1			283 - % 1,9			14906 - % 83,3								
Kalite Kontrol	22	10	4	0,9	58	26,5	46	10,3	56	25,6	92	20,5	66	30,1	218	48,7	17	7,8	88	19,6	219	6,3	448	3,0
Toplam	26 - % 3,9			104 - % 15,6			148 - % 22,2			284 - % 42,6			105 - % 15,7			667 - % 3,7								
İşletme Toplam	1399	40,9	4794	33	1031	30,1	4046	28	452	13,2	2142	14,8	411	12	2580	17,8	131	3,8	922	6,4	3424	19,1	14484	80,9
Genel Toplam	6173 - % 34,5			5077 - % 28,4			2594 - % 14,5			2991 - % 16,7			1053 - % 5,9			17888 - % 100								

Tablo 17’de, anket uygulanan hazır giyim işletmelerinde orta ölçekli işletmelerde (n = 50) 3424, büyük ölçekli işletmelerde (n = 100) 14464 toplam 17888 kişinin görev aldığı görülmektedir.

Mevcut personelin bölümlere göre dağılımları incelendiğinde, Orta ölçekli işletmelerde toplam personelin % 5.4’ünün İdari bölümde, % 2.2’sinin Satın alma ve Planlama, % 2.3’ünün Modelhane, % 2.9’unun Kesimhane, % 80.6’sının Üretim % 6.3’ünün Kalite Kontrol bölümünde, Büyük ölçekli işletmelerde toplam personelin, % 5.1’inin İdari bölümde, % 2.2’sinin Satın alma ve Planlama , % 2.1’inin Modelhane, % 3.4’ünün Kesimhane, % 83.9’unun üretim, % 3’ünün de Kalite Kontrol bölümünde görev aldığı görülmektedir.

Araştırmanın verilerine göre, orta ölçekli işletmelerde en fazla Üretim, en az Satın alma ve Planlama bölümünde personel görevlendirilirken, büyük ölçekli işletmelerde en fazla Üretim, en az Modelhane bölümünde görevlendirildikleri, gözlenmektedir.

Büyük ölçekli işletmelerin orta ölçekli işletmelere nazaran daha az fason çalışarak kendi modellerini de üretmelerine rağmen Modelhane bölümünde görevlendirilen personel sayısının büyük ölçekli işletmeler (% 2.1) ile orta ölçekli işletmeler (% 2.2) de hemen hemen aynı düzeyde olması, büyük ölçekli işletmelerde Modelhane bölümünde teknoloji kullanımının daha yoğun olduğu ve bunun sonucunda personel sayısının azaldığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma genelinde personelin bölümlere göre dağılımlarına bakıldığında, toplam personelin % 5.2’sinin İdari bölümde, % 2.2’sinin Satın alma ve Planlama, % 2.1’inin Modelhane, % 3.3’ünün Kesimhane % 83.3’ünün Üretim, % 3.7’sinin Kalite Kontrol bölümünde görev aldıkları görülmektedir. Bu durumda personelin en fazla Üretimde; en az Modelhanede görev aldığı söylenebilir.

İşletmelerdeki personelin eğitim seviyesinin toplam içerisindeki oranları incelendiğinde, Orta ölçekli işletmelerde çalışan personelin % 40.9'unun İlkokul, % 30.1'inin Ortaokul, % 13.2'sinin Lise, % 12'sinin Meslek Lisesi, % 3.8'inin Yüksekokul / Üniversite mezunu olduğu, Büyük ölçekli işletmelerde çalışan personelin % 33'ünün İlkokul, % 28'inin Ortaokul, % 14.8'inin Lise, % 17.8'inin Meslek Lisesi, % 6.4'ünün Yüksekokul / Üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Orta ve büyük ölçekli işletmelerin eğitim seviyelerindeki farklılığın şirket büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analiz uygulanmıştır. Analiz sonucunda ($p < 0.05$) gruplar arasında önemli düzeyde farklılık bulunduğu, personelin eğitim durumlarının firmaların büyüklüğüne göre değişiklik gösterdiği ve orta ölçekli işletmelerdeki eğitim seviyesinin büyük ölçekli işletmelere oranla daha düşük olduğu saptanmıştır.

Araştırma geneline bakıldığında hazır giyim sektöründe görev alan personelin, % 34.5'inin İlkokul, % 28.4'ünün Ortaokul, % 14.8'inin Lise, % 17.8'inin Meslek Lisesi, % 6.4'ünde Yüksekokul / Üniversite mezunu olduğu gözlenmektedir.

Bu durumda araştırma kapsamındaki işletmelerde en fazla İlkokul, en az Yüksekokul / Üniversite mezunlarının istihdam edildiği söylenebilir.

4.2. Hazır Giyim Sektör Yöneticilerince Hazır Giyim Sanayiinde Eğitime En Fazla İhtiyaç Duyulan Elemanlar

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin, hazır giyim sanayiinde eğitime en fazla ihtiyaç duyulan elemanlar hakkındaki görüşleri Tablo 18' de sunulmuştur.

TABLO 18

HAZIR GIYİM SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE HAZIR GIYİM SANAYİNDE EĞİTİMİNE EN FAZLA İHTİYAÇ DUYULAN
ELEMANLAR

Eğitimine İhtiyaç Duyulan Eleman	Orta Ölçekli İşletmeler		Büyük Ölçekli İşletmeler		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yönetici	12	24	22	22	34	22.7
Satın alma – Planlamacı	8	16	12	12	20	13.3
Stilist	1	2	1	1	2	1.3
Modelist (Kalıpcı)	14	28	18	18	32	21.3
Makastar	3	6	6	6	9	6.0
Makineci	8	16	19	19	27	18.0
Ütücü	1	2	2	2	3	2.0
Kalite Kontrol Elemanı	3	6	20	20	23	15.3
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150 $\chi^2 = 7,349$

sd = 7

p = 0, 394

p > 0.05

Tablo 18 incelendiğinde araştırma kapsamında olan firmaların yöneticilerinin görüşlerine göre hazır giyim sektörünün eğitimine en fazla ihtiyaç duyulan elemanın orta ölçekli işletmelerde %28'lik oranla modelist olduğu görülmektedir. Bunu %24'lük oranla yönetici, %16'lık oranla makineci ile satın alma ve planlama elemanı, %6'lık oranla kalite kontrol elemanı ve makastar, %2'lik oranla da üretici ve stilist takip etmektedir.

Aynı tabloda büyük ölçekli işletmelerde eğitimine en fazla ihtiyacı duyulan elemanın % 22'lik oranla yönetici olduğu, bunu %20'lik oranla kalite kontrolcünün, % 19'lük oranla makineci, %18'lik oranla modelistin, %12'lik oranla satın alma ve planlama elemanının, %6'lık oranla makastarın, %2'lik oranla üreticinin ve %1'lik oranla da stilistin izlediği görülmektedir.

Araştırma genelinde hazır giyim sektöründe eğitimine en fazla ihtiyacı duyulan elemanın % 22.7'lik değerle yönetici, % 21.3'lük değerle modelist, % 18'lik değerle makinecinin, % 15.3'lük değerle kalite kontrol elemanının, % 13.3'lük değerle satın alma ve planlama elemanının, % 6'lık değerle makastarın, % 2'lik değerle üreticinin ve % 1.3'lük değerle stilistin olduğu tablo 2'nin incelenmesinden anlaşılmaktadır.

Tablo 18'de yer alan sektör yöneticilerinin hazır giyim sektörünün eğitimine en fazla ihtiyacı duyulan elemanı hakkındaki görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analiz yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda ($P > 0.05$) orta ve büyük ölçekli işletmeler arasında önemli düzeyde farklılık olmadığı, sektör yöneticilerinin bu konudaki görüşlerinin şirket büyüklüğüne bağlı olarak değişmediği saptanmıştır.

Araştırmanın verilerine göre sektörün eğitimine en fazla ihtiyacı duyulan elemanın yönetici olmasının nedeninin hazır giyim sektörünün mevcut idari personelinin eğitim seviyesinin yeterli düzeyde olmamasından kaynaklandığı, gelişen

Üretim sistemleri ve teknoloji içerisinde kaynakların en verimli Şekilde kullanılabilmesi için yönetimin öneminin de artmasının bu ihtiyaı desteklediği söylenebilir.

Araştırmada modelist ihtiyacının da ilk sıralarda yer almasından bu konuda uzmanlaşmak için eğitim alınmasının gerekliliğini ve sektörde bu elemanın yeterli sayıda bulunmadığı sonucuna varılabilir. Modelistlik departmanındaki teknolojik gelişmelerin özellikle Bilgisayar sistemlerinin eğitim ihtiyacını zorunlu hale getirdiği söylenebilir.

4.3. Hazır Giyim Sektör Yöneticilerince Hazır Giyim Sanayiinde Eğitimine En Fazla İhtiyaç Duyulan Konular

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin, hazır giyim sanayiinde eğitimine en fazla ihtiyaç duyulan konulara ilişkin görüşleri Tablo 19' da verilmiştir.

TABLO19
HAZIR GIYİM SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE HAZIR GIYİM SANAYİNDE EĞİTİMİNE EN FAZLA İHTİYAÇ DUYULAN KONULAR

Eğitimine İhtiyaç Duyulan Konular	Orta Ölçekli İşletmeler		Büyük Ölçekli İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Mesleki ve teknik bilgi	14	28	22	22	36	24
Teknolojiyi tanıma ve kullanma	14	28	25	25	39	26
İdari bilgi ve beceri	7	14	8	8	15	10
Bilgiyi yeni durumlara transfer edebilme	4	8	18	18	22	14,7
Organizasyon ve planlama	11	22	26	26	37	24,7
Cevapsız	0	0	1	1	1	0,7
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150

$\chi^2 = 5,297$

sd = 5

p = 0,381

p > 0,05

Tablo 19 incelendiğinde, sektör yöneticilerine göre hazır giyim sektöründe eğitime en fazla ihtiyaç duyulan konunun orta ölçekli işletmelerde % 28'lik oranlarla mesleki ve teknik bilgi ile teknolojiyi tanıma ve kullanma olduğu, bunları % 22'lik oranla organizasyon ve planlamanın, % 14'lük oranla idari bilgi ve becerinin, % 8'lik oranla bilgiyi yeni durumlara transfer edebilmenin takip ettiği görülmektedir.

Büyük ölçekli firmaların yöneticilerinin görüşlerine göre ise sektörde eğitime en fazla ihtiyaç duyulan konunun % 26'lık oranla organizasyon ve planlama olduğu, bunu % 25'lik oranla teknolojiyi tanıma ve kullanma, %22'lik oranla mesleki ve teknik bilginin, % 18'lik oranla bilgiyi yeni durumlara transfer edebilme ve % 8'lik oranla da idari bilgi ve becerinin izlediği görülmektedir.

Sektör yöneticilerinin hazır giyim sektöründe eğitime en fazla ihtiyaç duyulan konular hakkındaki görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analiz yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda ($P > 0.05$) orta ve büyük ölçekli işletmeler arasında önemli düzeyde farklılık olmadığı, hazır giyim sektöründe eğitime en fazla ihtiyacı duyulan konunun şirket büyüklüğüne bağlı olarak değişmediği saptanmıştır.

Araştırma geneline bakıldığında eğitime en fazla ihtiyaç duyulan konunun % 26'lık oranla teknolojiyi tanıma ve kullanma olduğu, organizasyon ve planlamanın % 24.7'lik, mesleki ve teknik bilginin % 24'lük, bilgiyi yeni durumlara transfer edebilmenin % 14.7'lik, idari bilgi ve becerinin % 10'luk değere sahip olduğu, % 0.7'lik bölümünün de bu konuda hiçbir görüşe sahip olmadığı görülmektedir.

4.4. Hazır Giyim Sektör Yöneticilerince Hazır Giyim Sanayisinde Verimliliği Etkileyen Faktörler

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin, hazır giyim sanayisinde verimliliği etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri Tablo 20’ de verilmiştir.

TABLO 20
HAZIR GIYİM SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE HAZIR GIYİM SANAYİSİNDE VERİMLİLİĞİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Verimliliği Etkileyen Faktörler	FİRMA SAYISI																		Ağırlıklı Toplam		
	1. Der			2. Der.			3. Der.			4. Der.			5. Der.			6. Der.			O.Ö.	B.Ö.	G.
	O.Ö.	B.Ö.	G.	O.Ö.	B.Ö.	G.	O.Ö.	B.Ö.	G.	O.Ö.	B.Ö.	G.	O.Ö.	B.Ö.	G.	O.Ö.	B.Ö.	G.			
Ham madde temini	14	28	23,3	4	30	21,3	26	14	18	10	14	12,7	12	6	8	34	8	16,7	13,6	21,2	18,5
Tekno. donanımı	20	27	24,7	28	15	19,3	14	29	24	14	13	13,3	20	11	14	2	5	4	18,3	19,3	19,6
Plan. ve yönetim	44	21	28,7	26	10	15,3	8	11	10	16	30	25,3	6	20	15,3	2	7	5,3	22,9	18,9	19
Enerji temini	12	18	16	16	26	22,7	20	18	18,7	24	14	17,7	20	10	13,3	8	15	12,7	15,2	17,6	17,8
Pers. Mes. Eğt.	8	3	4,7	18	15	16	24	12	16	20	13	15,3	28	39	35,3	2	18	12,7	16,1	12,5	14,3
Verim. Takibi	2	3	2,7	8	4	5,3	8	16	13,3	16	16	16	14	14	14	52	47	48,7	13,5	10,2	10,5
TOPLAM	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

O.Ö.= Orta Ölçekli İşletmeler B.Ö. = Büyük Ölçekli İşletmeler G. = Genel

N = 150

x 2 = 12,106

sd=5

P=0,33

P < 00,5

Tablo 20’de Hazır Giyim Sektör Yöneticilerinin Hazır Giyim Sanayiinde verimliliği etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri incelendiğinde,

Orta ölçekli işletme yöneticilerinin :

Hammadde teminini; % 14’ünün birinci derecede, % 4’ünün ikinci derecede, % 26’sının üçüncü derecede, % 14’ünün dördüncü derecede, % 12’sinin beşinci derecede, % 34’ünün altıncı derecede önemli bulunduğu,

Firmaların teknolojik donanımını ; % 20’sinin birinci derecede, % 28’inin ikinci derecede, % 14’ünün üçüncü derecede, % 14’ünün dördüncü derecede, % 11’inin beşinci derecede, % 2’sinin altıncı derecede önemli bulunduğu,

Planlama ve yönetimi ; % 44’ünün birinci derecede, % 26’sının ikinci derecede, % 8’inin üçüncü derecede, % 16’sının dördüncü derecede, %6’sının beşinci derecede, % 2’sinin altıncı derecede önemli bulunduğu,

Enerji teminini ; % 12’sinin birinci derecede, % 16’sının ikinci derecede, % 20’sinin üçüncü derecede, % 24’ünün dördüncü derecede, % 20’sinin beşinci derecede, % 8’inin altıncı derecede önemli bulunduğu,

Personelin meslek eğitimini ; % 8’inin birinci derecede, % 18’inin ikinci derecede, % 24’ünün üçüncü derecede, % 16’sının dördüncü derecede, % 28’inin beşinci derecede, % 2’sinin altıncı derecede önemli bulunduğu,

Verimliliğin takibini ; % 2’sinin birinci derecede, % 8’inin ikinci derecede, % 8’inin üçüncü derecede, % 16’sının dördüncü derecede, % 14’ünün beşinci derecede, % 52’sinin altıncı derecede önemli bulunduğu,

Orta ölçekli işletmelerden elde edilen verilerin ağırlıklı toplamlarına bakıldığında, sektör yöneticilerinin % 29’luk değerle verimliliği etkileyen en önemli faktörün planlama ve yönetim olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Firmaların teknolojik donanımı % 18.3’lük oranla ikinci, personelin meslek eğitimi % 16.1’lik

oranla üçüncü, enerji temini % 15.2'lik oranla dördüncü, hammadde teminini % 13.6'lık oranla beşinci ve verimliliğin takibi % 13.5'lik oranla altıncı sırada yer almaktadır.

Büyük ölçekli işletme yöneticilerinin :

Hammadde teminini; % 28'inin birinci derecede, % 30'unun ikinci derecede, % 14'ünün üçüncü derecede, % 14'ünün dördüncü derecede, % 6'sının beşinci derecede, %5'inin altıncı derecede önemli bulunduğu,

Firmaların teknolojik donanımını ; % 27'sinin birinci derecede, % 15'inin ikinci derecede, % 29'unun üçüncü derecede, % 13'ünün dördüncü derecede, % 11'inin beşinci derecede, % 5'inin altıncı derecede önemli bulunduğu,

Planlama ve yönetimi ; % 21'inin birinci derecede, % 10'unun ikinci derecede, % 11'inin üçüncü derecede, % 30'unun dördüncü derecede, % 20'sinin beşinci derecede, % 7'sinin altıncı derecede önemli bulunduğu,

Enerji teminini ; % 18'inin birinci derecede, % 26'sının ikinci derecede, % 18'inin üçüncü derecede, % 14'ünün dördüncü derecede, % 10'unun beşinci derecede, % 15'inin altıncı derecede önemli bulunduğu,

Personelin meslek eğitimini ; % 3'ünün birinci derecede, % 15'inin ikinci derecede, % 12'sinin üçüncü derecede, % 14'ünün dördüncü derecede, %39'unun beşinci derecede, % 18'inin altıncı derecede önemli bulunduğu,

Verimliliğin takibini ; % 3'ünün birinci derecede, % 4'ünün ikinci derecede, % 16'sının üçüncü derecede, % 16'sının dördüncü derecede, % 14'ünün beşinci derecede, % 47'sinin altıncı derecede önemli bulunduğu,

Büyük ölçekli işletmelerden elde edilen verilerin ağırlıklı toplamlarına bakıldığında, sektör yöneticilerinin %21.2'lik değerle verimliliği etkileyen en önemli faktörün hammadde temini olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.Firmaların

teknolojik donanımı % 19.3'lük oranla ikinci, planlama ve yönetim % 18.9'luk oranla üçüncü, enerji temini % 17.6'lık oranla dördüncü, personelin meslek eğitimi % 12.5'lik oranla beşinci ve verimliliğin takibi % 10.2'lik oranla altıncı sırada yer almaktadır.

Orta ve büyük ölçekli işletmeler arasında verimliliği etkileyen faktörlerin önem derecelerine ilişkin görüşlerindeki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması için araştırmadan elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek ağırlıklı toplama istatistiksel analiz uygulanmıştır. Analiz sonucunda, gruplar arasında ($p < 0.05$) anlamlı düzeyde farklılık olduğu, orta ölçekli işletme yöneticilerinin planlama ve yönetim faktörünü, büyük ölçekli işletmelerin ise hammaddenin temini faktörünü verimliliği etkileyen en önemli faktör olarak gördükleri saptanmıştır.

Araştırma geneline bakıldığında sektör yöneticilerinin :

Hammadde teminini; % 33.3'ünün birinci derecede, % 21.3'ünün ikinci derecede, % 18'inin üçüncü derecede, % 12.7'sinin dördüncü derecede, % 8'inin beşinci derecede, % 16.7'sinin altıncı derecede önemli bulduğu,

Firmaların teknolojik donanımını ; % 24.7'sinin birinci derecede, % 19.3'ünün ikinci derecede, % 24'ünün üçüncü derecede, % 13.3'ünün dördüncü derecede, % 14'ünün beşinci derecede, % 4'ünün altıncı derecede önemli bulduğu,

Planlama ve yönetimi ; % 28.7'sinin birinci derecede, % 15.3'ünün ikinci derecede, % 10'unun üçüncü derecede, % 25.3'ünün dördüncü derecede, % 15.3'ünün beşinci derecede, % 5.3'ünün altıncı derecede önemli bulduğu,

Enerji teminini ; % 16'sının birinci derecede, % 22.7'sinin ikinci derecede, % 18.7'sinin üçüncü derecede, % 17.3'ünün dördüncü derecede, % 13.3'ünün beşinci derecede, % 12.7'sinin altıncı derecede önemli bulduğu,

Personelin meslek eğitimini ; % 4.7'sinin birinci derecede, % 16'sının ikinci derecede, % 16'sının üçüncü derecede, % 15.3'ünün dördüncü derecede, %35.3'ünün beşinci derecede, % 12.7'sinin altıncı derecede önemli bulduğu,

Verimliliğin takibini ; % 2.7'sinin birinci derecede, % 5.3'ünün ikinci derecede, % 13.3'ünün üçüncü derecede, % 16'sının dördüncü derecede, % 14'ünün beşinci derecede, % 48.7'sinin altıncı derecede önemli bulduğu,

Araştırma genelinde işletmelerden elde edilen verilerin ağırlıklı toplamlarına bakıldığında, sektör yöneticilerinin %19.6'lık değerle verimliliği etkileyen en önemli faktörün firmaların teknolojik donanımı olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Hammade temini % 18.5'lik oranla ikinci, planlama ve yönetim % 19'luk oranla üçüncü, enerji temini % 17.8'lik oranla dördüncü, personelin meslek eğitimi % 14.3'lük oranla beşinci ve verimliliğin takibi % 10.5'lik oranla altıncı sırada yer almaktadır.

4.5. Hazır Giyim Sektör Yöneticilerince Hazır Giyim Sanayisinde Kaliteli Üretimi Etkileyen Faktörler

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin, hazır giyim sanayisinde kaliteli üretimi etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri Tablo 21' de verilmiştir.

TABLO 21
HAZIR GIYİM SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE HAZIR GIYİM SANAYİSİNDE KALİTELİ ÜRETİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

	FİRMA SAYISI												Ağırlıklı Toplam				
	1.Der.			2.Der.			3.Der.			4.Der.			O.ö.	B.ö.	Genel	%	
	O.ö.	B.ö.	Genel	O.ö.	B.ö.	Genel	O.ö.	B.ö.	Genel	O.ö.	B.ö.	Genel					
Kaliteli Üretimi Etkileyen Faktörler	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Personelin eğitim durumu	40	19	26	6	18	14	18	19	18,7	36	44	41,3	25,4	21	20,8		
Firmaların T.K.K. uygulamaları	14	12	12,7	34	6	15,3	28	50	42,7	24	31	28,7	23,6	19,6	21,5		
Firmaların teknolojik donanımları	28	31	30	44	43	45,3	28	21	23,3	0	5	3,3	29,8	30,3	30,6		
Hammaddenin kalite uygunluğu	18	38	31,3	16	33	27,3	26	10	15,3	40	20	26,7	21	28,9	27		
TOPLAM	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100		

O.Ö. = Orta Ölçekli İşletmeler

N = 150

B.Ö. = Büyük Ölçekli İşletmeler

x 2 = 10,200

G. = Genel

sd=3

P=0,17

P < 00,5

Tablo 21’de Hazır Giyim Sektör Yöneticilerinin Hazır Giyim Sanayiinde kaliteli üretimi etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri incelendiğinde,

Orta ölçekli işletme yöneticilerinin :

Personelin eğitim durumunu; % 40’ının birinci derecede, % 6’sının ikinci derecede, % 18’inin üçüncü derecede, % 36’sının dördüncü derecede önemli bulunduğu,

Firmaların T.K.K. uygulamalarını ; % 14’ünün birinci derecede, % 34’ünün ikinci derecede, % 28’inin üçüncü derecede, % 24’ünün dördüncü derecede önemli bulunduğu,

Firmaların teknolojik donanımlarını ; % 28’inin birinci derecede, % 44’ünün ikinci derecede, % 28’inin üçüncü derecede önemli bulunduğu,

Hammaddenin kalite uygunluğunu ; % 18’inin birinci derecede, % 16’sının ikinci derecede, % 26’sının üçüncü derecede, % 40’ının dördüncü derecede önemli bulunduğu,

Orta ölçekli işletmelerden elde edilen verilerin ağırlıklı toplamlarına bakıldığında, sektör yöneticilerinin % 29,8’lik değerle kaliteli üretimi etkileyen en önemli faktörün firmaların teknolojik donanımları olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Personelin eğitim durumu, % 25.4’lük oranla ikinci, firmaların T.K.K. uygulamaları % 23.6’lık oranla üçüncü, hammaddenin kalite uygunluğu % 21’lik oranla dördüncü sırada yer almaktadır.

Büyük ölçekli işletme yöneticilerinin :

Personelin eğitim durumunu; % 19’unun birinci derecede, % 18’inin ikinci derecede, % 19’unun üçüncü derecede, % 44’ünün dördüncü derecede önemli bulunduğu,

Firmaların T.K.K. uygulamalarını ; % 12'sinin birinci derecede, % 6'sının ikinci derecede, % 50'sinin üçüncü derecede, % 31'inin dördüncü derecede önemli bulunduğu,

Firmaların teknolojik donanımlarını ; % 31'inin birinci derecede, % 43'ünün ikinci derecede, % 21'inin üçüncü derecede, % 5'inin dördüncü derecede önemli bulunduğu,

Hammaddenin kalite uygunluğunu ; % 38'inin birinci derecede, % 33'ünün ikinci derecede, % 10'unun üçüncü derecede, % 20'sinin dördüncü derecede önemli bulunduğu,

Büyük ölçekli işletmelerden elde edilen verilerin ağırlıklı toplamlarına bakıldığında, sektör yöneticilerinin % 30.3'lük değerle kaliteli üretimi etkileyen en önemli faktörün firmaların teknolojik donanımları olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır., hammaddenin kalite uygunluğu % 28.9'luk oranla ikinci, personelin eğitim durumları % 21'lik oranla üçüncü, firmaların T.K.K. uygulamaları % 19.6'lık oranla dördüncü sırada yer almaktadır.

Orta ve büyük ölçekli işletmeler arasında kaliteli üretimi etkileyen faktörlerin önem derecelerine ilişkin görüşlerindeki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması için araştırmadan elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek ağırlıklı toplama istatistiksel analiz uygulanmıştır. Analiz sonucunda, gruplar arasında ($p < 0.05$) anlamlı düzeyde farklılık olduğu, orta ve büyük işletmelerin ikisinde de kaliteli üretimi etkileyen faktörlerin başında firmaların teknolojik donanımlarının gelmesine rağmen diğer faktörlerde farklılıklar olduğu saptanmıştır.

Araştırma geneline bakıldığında sektör yöneticilerinin :

Personelin eğitim durumunu; % 26'sının birinci derecede, % 14'ünün ikinci

Firmaların T.K.K. uygulamalarını ; % 12.7'sinin birinci derecede, % 15.3'ünün ikinci derecede, %42.7'sinin üçüncü derecede, % 28.7'sinin dördüncü derecede önemli bulunduğu,

Firmaların teknolojik donanımlarını ; % 30'unun birinci derecede, % 43.3'ünün ikinci derecede, % 23.3'ünün üçüncü derecede, % 3.3'ünün dördüncü derecede önemli bulunduğu,

Hammaddenin kalite uygunluğunu ; % 31.3'ünün birinci derecede, % 27.3'ünün ikinci derecede, % 15.3'ünün üçüncü derecede, % 26.7'sinin dördüncü derecede önemli bulunduğu,

Araştırma genelinde işletmelerden elde edilen verilerin ağırlıklı toplamlarına bakıldığında, sektör yöneticilerinin %30.6'lık değerle kaliteli üretimi etkileyen en önemli faktörün firmaların teknolojik donanımı olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Hammaddenin kalite uygunluğu % 27'lik oranla ikinci, firmaların T.K.K. uygulamaları % 21.5'lik oranla üçüncü, Personelin eğitim durumu % 20.8'lik oranla dördüncü sırada yer almaktadır.

4.6. Hazır Giyim Sektör Yöneticilerince Hazır Giyim Sanayisinde Nitelikli Eleman Bulunmamasının Nedenleri

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin, hazır giyim sanayisinde nitelikli eleman bulunmamasına ilişkin görüşleri Tablo 22' de verilmiştir.

TABLO 22

HAZIR GIYİM SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE HAZIR GIYİM SANAYİNDE NİTELİKLİ ELEMAN BULUNMAMASININ NEDENLERİ

Nitelikli Eleman Bulunmamasının Nedenleri	Orta Ölçekli İşletmeler		Büyük Ölçek. İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Bu alanda eğitim veren kurum sayısının az olması	11	22	43	43	54	36
Eğitim kurumlarının program ve eğt. yetersiz olması	11	22	16	16	27	18
Bu alanda teknolojik gelişimin hızlı olması	11	22	11	11	22	14,7
Firmaların eğitim birimlerini oluşturamamaları	4	8	12	12	16	10,7
Düşük ücretlerin personel kalitesini olumsuz etkilemesi	8	16	17	17	25	16,7
Cevapsız	5	10	1	1	6	4
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150

 $\chi^2 = 14,619$

sd = 5

p = 0,012

p < 0,05

Tablo 22' de hazır giyim sanayiinde nitelikli eleman bulunmamasının sebepleri orta ölçekli işletme yöneticilerine göre % 22'lik değerlerle bu alanda eğitim veren kurum sayısının az olması, bu alanda eğitim veren kurumların program ve eğitimlerinin yetersiz olması ve bu alanda teknolojik gelişimin hızlı olmasıdır. Bunları % 16'lık değerle düşük ücretlerin personel kalitesini olumsuz etkilemesi ve % 8'lik değerle firmaların eğitim birimlerini oluşturamamış olmaları izlemektedir.

Aynı tabloda büyük ölçekli işletme yöneticilerinin sektörde nitelikli eleman bulamamasının en önemli sebebinin % 43'lük değerle bu alanda eğitim veren kurum sayısının az olması görüşüne sahip oldukları görülmektedir. Bunu % 17'lik değerle düşük ücretlerin personel kalitesini olumsuz etkilemesi, % 16'lık değerle bu alanda eğitim veren kurumların eğitim ve programlarının yetersiz olması, % 12'lik değerle firmaların eğitim birimlerini oluşturamamaları, %11'lik değerle bu alandaki teknolojik gelişimin hızlı olması seçenekleri izlemektedir.

Araştırmada sektör yöneticilerinin hazır giyim sektöründe nitelikli eleman bulunmamasının nedenlerine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analiz yapıldığında ($p < 0.05$) gruplar arasında önemli düzeyde fark olduğu hazır giyim sektöründe nitelikli eleman bulunmamasının nedenlerine ilişkin görüşlerdeki değişikliğin şirket büyüklüğüne bağlı olduğu saptanmıştır.

Araştırma genelinde sektör yöneticilerinin hazır giyim sanayisindeki nitelikli eleman sıkıntısının en önemli sebebinin % 36'lık değerle bu alanda eğitim veren kurum sayısının az olması görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bunu % 18'lik değerle bu alanda eğitim veren kurumların program ve eğitimlerinin yetersiz olması % 16.7'lik değerle düşük ücretin personel kalitesini olumsuz etkilemesi, % 14.7'lik değerle bu alandaki teknolojik gelişimin hızlı olması ve % 10.7'lik değerle firmaların eğitim birimlerini oluşturamamaları seçenekleri takip ederken yöneticilerin % 4'lük bölümünün bu soruyu yanıtlamadıkları görülmektedir.

4.7. Hazır Giyim İşletmelerinin Personel İhtiyacını Karşılamada İzledikleri Yollar

Anket uygulanan firmaların personel ihtiyaçlarını karşılamada izledikleri yollara ait bulgular Tablo 23' de verilmiştir.

TABLO 23

HAZIR GIYİM İŞLETMELERİNİN PERSONEL İHTİYACINI KARŞILAMADA İZLEDİKLERİ YOLLAR

Yöntemler	Orta Ölçekli İşletmeler		Büyük Ölçekli İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Teorik Sınav	0	0	13	13	13	8,7
Uygulamalı Sınav	6	12	8	8	14	9,3
Referans	3	6	12	12	15	10
Mülakat	37	74	57	57	94	62,7
Hepsi	4	8	4	4	8	5,3
Cevapsız	0	0	6	6	6	4
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150

 $\chi^2 = 19,707$

sd = 5

p = 0,001

p < 0.05

Tablo 23 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki orta ölçekli işletmelerin personel ihtiyaçlarını karşılamada % 74'lük değerle mülakat, % 12'lik değerle uygulamalı sınav, % 6'lık değerle referans yolunu tercih ettikleri, % 8'inin tüm seçenekleri uyguladığı ve hiç birinin teorik sınav uygulamadığı görülmektedir.

Büyük ölçekli işletmelerin ise, % 57'lik değerle mülakat, % 13'lük değerle teorik sınav, % 12'lik değerle referans, % 8'lik değerle uygulamalı sınav yolunu tercih ettikleri, % 4'ünün tüm seçenekleri uyguladığı yöneticilerin % 6'sının bu soruya cevap vermedikleri görülmektedir.

Araştırma kapsamındaki işletmelerin personel ihtiyaçlarını karşılamada izledikleri yolların firma büyüklüğüne bağlı olarak değişip değişmediğinin saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analiz yapılmış ve ($p < 0.05$) gruplar arasında personel ihtiyacını karşılama konusunda şirket büyüklüğüne bağlı olarak farklılık olduğu saptanmıştır.

Araştırmanın geneline bakıldığında firmaların personel ihtiyaçlarını karşılamada % 62.7'lik değerle mülakat yolunu seçtikleri, bunu % 10'luk oranla referansın, % 9.3'lük oranla uygulamalı sınavın % 8,7'lik oranla teorik sınavın takip ettiği, hepsi hanesinin % 5,3'lik değere sahip olduğu görülmektedir.

4.8. Hazır Giyim Sektör Yöneticilerince Firmaların Personel İhtiyacını Karşılamada Yüksekökol Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarını Tercih Etmelerinin Sebepleri

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin, firmaların personel ihtiyacını karşılamada Yüksekökol Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarını tercih etmelerinin sebeplerine ilişkin görüşleri Tablo 24' de verilmiştir.

TABLO 24

HAZIR GIYİM SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE FİRMALARIN PERSONEL İHTİYACINI KARŞILAMADA YÜKSEKOKUL
MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARINI TERCİH ETMELERİNİN SEBEPLERİ

	Orta Ölç. İşletmeler		Büyük Ölç. İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Moda-Konf. Mezunlarının Tercih Edilme Nedenleri						
Mesleki – Teknik bilgi ve beceriye sahip olmaları	13	26	36	36	49	32,7
Kurum kültürünü çabuk kazanmaları	5	10	20	20	25	16,7
Teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmeleri	17	34	11	11	28	18,7
Öğrenme ve kendilerini geliştirmeye hevesli olmaları	12	24	24	24	36	24
Cevapsız	3	6	9	9	12	8
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150

 $x^2 = 12,392$

sd = 4

p = 0,015

p < 0.05

Tablo 24’de araştırma kapsamındaki orta ölçekli işletme yöneticilerine firmaların personel ihtiyacının karşılanmasında Yüksekokul Moda Konfeksiyon programı mezunlarının tercih edilmesinin en önemli sebebinin % 34’lük değerle teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmeleri olduğu görülmekte bunu % 26’lık değerle, mesleki teknik bilgi ve beceriye sahip olmaları, % 24’lük değerle öğrenme ve kendini geliştirmeye incelendiğinde hevesli olmaları ve % 10’luk değerle kurum kültürünü çabuk kazanmaları izlenmektedir.

Araştırma kapsamındaki büyük ölçekli işletme yöneticilerine göre ise, % 36’lık değerle mesleki – teknik bilgi ve beceriye sahip olmaları en önemli sebep olarak görülürken bunu, % 24’lük değerle öğrenme ve kendini geliştirmeye hevesli olmaları, % 20’lik değerle kurum kültürünü çabuk kazanmaları ve % 11’lik değere ayak uydurabilmeleri seçeneklerinin izlediği görülmektedir.

Araştırmada sektör yöneticilerinin firmaların personel ihtiyacını karşılamada Yüksekokul Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarını tercih etme nedenlerine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla araştırmanın verileri orta ve büyük ölçekli işletme yöneticilerine göre ayrı ayrı incelenerek istatistiksel analiz uygulanmış, hazır giyim sektör yöneticilerince firmaların personel ihtiyacını karşılamada Yüksekokul Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarını tercih etme sebeplerinde ($p<0.05$) gruplar arasında önemli düzeyde fark olduğu saptanmıştır.

Araştırma geneline bakıldığında anket uygulanan sektör yöneticilerinin görüşlerine göre firmaların personel ihtiyaçlarının karşılanmasında Yüksekokul Moda - Konfeksiyon Programı mezunlarının tercih edilmesinin en önemli sebebi % 32,7’lik değerle mesleki- teknik bilgi ve beceriye sahip olmalarıdır. Bunu % 24’lük değerle öğrenme ve kendini geliştirmeye hevesli olmaları, % 18,7’lik değerle teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmeleri ve % 16,7’lik değerle kurum kültürünü çabuk kazanmaları seçenekleri izlemekte, bu soruyu yanıtlamayan yöneticilerin oranı % 8 oranında bulunmaktadır.

4.9. Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının Firmalarda En Fazla Görev Aldığı Bölümler

Anket uygulanan firmalarda Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının en fazla görev aldığı bölümler Tablo 25' de verilmiştir.

TABLO 25
MESLEK YÜKSEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ FİRMALARDA EN FAZLA GÖREV ALDIĞI BÖLÜMLER

Bölümler	Orta Ölçekli İşletmeler		Büyük Ölçekli İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İdari Bölüm	6	12	10	10	16	10,7
Satın Alma ve Planlama	2	4	10	10	12	8
Stilist	0	0	1	1	1	0,7
Modelist (Kalıp hazırlama)	13	26	22	22	35	23,3
Kesimhane	2	4	4	4	6	4
Üretim	17	34	23	23	40	26,7
Kalite Kontrol	0	0	9	9	9	6
Cevapsız	10	20	21	21	31	20,7
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150 $\chi^2 = 11,619$

sd = 7

p = 0,114

p > 0.05

Tablo 25 incelendiğinde, Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının en fazla görev aldıkları bölümün orta ölçekli işletmelerde % 34'lük değerle üretim bölümü olduğu görülmektedir. Üretim bölümünü %, 26'lık değerle modelhane, % 12'lik değerle idari bölüm ve % 4'lük değerlerle satın alma ve planlama ile, kesimhane bölümü izlemektedir, kalite kontrol bölümü ve stilistik % 0'lık, değere sahip bulunmaktadır.

Büyük ölçekli işletmelerde de % 23'lük değerle üretim bölümünün ilk sırada yer aldığı bunu % 22'lik değerle modelhane, % 10'luk değerle idari bölüm ile satın alma ve planlama bölümünün, % 9'luk değerle kalite kontrol bölümünün, % 4'lük değerle kesimhane bölümünün ve %1'lik değerle de stilliğin izlediği, bu soruyu cevaplamayan yöneticilerin % 9'luk değere sahip bulunduğu görülmektedir.

Araştırmada Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda en fazla görev aldıkları bölümlerin firma büyüklüğüne bağlı değişip değişmediğinin saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p > 0.05$) gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılık olmadığı, Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda en fazla görev aldıkları bölümlerin şirket büyüklüğüne bağlı olarak değişmediği saptanmıştır.

Araştırma geneline bakıldığında Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda en fazla görev aldıkları bölümlerin başında % 26,7'lik değerle üretim bölümünün görülmektedir. Ardından % 23,3'lük değerle modelhane bölümü yer almaktadır ve bunları % 10,7'lik değerle idari bölüm, % 8'lik değerle satın alma ve planlama bölümü, % 6'lık değerle kalite kontrol, %4'lük değerle kesimhane ve % 0,7'lik değerle stilistiğin takip ettiği görülmektedir.

4.10. Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının Firmalarda En Fazla Talep Ettikleri Bölümler

Anket uygulanan firmalarda Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının en fazla talep ettikleri bölümler Tablo 26' da verilmiştir.

TABLO 26
MESLEK YÜKSEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ FİRMALARDA EN FAZLA TALEP
ETTİKLERİ BÖLÜMLER

Bölümler	Orta Ölçekli		Büyük Ölçekli		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İdari Bölüm	11	22	14	14	25	16,7
Satın Alma ve Planlama	1	2	10	10	11	7,3
Stilist	0	0	2	2	2	1,3
Modelist (Kalıp hazırlama)	18	36	25	25	43	28,7
Kesimhane	0	0	4	4	4	2,7
Üretim	11	22	19	19	30	20
Kalite Kontrol	0	0	8	8	8	5,3
Cevapsız	9	18	18	18	27	18
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

$\chi^2 = 17,689$

$sd = 7$

$p = 0,013$

$p < 0,05$

Tablo 26'ya bakıldığında orta ölçekli işletmelerde Moda-Konfeksiyon Program mezunlarının firmalarda en çok talep ettikleri görevlerin başında % 36'lık değerle modelistliğin geldiği, bu görevi sıra ile % 22'lik değerlerle yöneticilik ve üretim, % 2'lik değerle satın alma ve planlama izlerken stilistlik, kesimhane ve kalite kontrol birimlerinin hiç tercih edilmediği görülmektedir.

Büyük ölçekli işletmelere bakıldığında Moda-Konfeksiyon mezunlarının % 25'lik değerle en fazla modelistlik görevini tercih ettikleri, bunu % 19'luk değerle üretim, % 14'lük değerle yönetici, % 10'luk değerle satın alma ve planlama, % 8'lik değerle kalite kontrol, % 4'lük değerle kesimhane ve % 2'lik değerle stilistliğin izlediği, bu soruyu yöneticilerin % 8'inin yanıtsız bıraktığı görülmektedir.

Araştırmada Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda en fazla talep ettikleri bölümlere ilişkin sektör yöneticilerinin görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p < 0.05$) gruplar arasında Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda en fazla talep ettikleri bölümlere ilişkin önemli düzeyde fark olduğu saptanmıştır.

Araştırma geneline bakıldığında Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalara başvuruları sırasında, % 28,7'lik değerle en fazla modelistlik departmanını tercih ettikleri, bunun ardından % 20'lik değerle üretim, % 16,7'lik değerle yöneticilik, % 7,3'lük değerle satın alma ve planlama, % 5,3'lük değerle kalite kontrol, % 2,7'lik değerle kesimhane ve %1,3'lük değerle stilistlik görevlerini tercih ettikleri anlaşılmaktadır.

4.11. Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının Firmalarda En Verimli Çalıştıkları Bölümler

Anket uygulanan firmalarda Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının en fazla talep ettikleri bölümler Tablo 27' de verilmiştir.

TABLO 27

SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE MESLEK YÜKSEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ
EN VERİMLİ ÇALIŞTIKLARI BÖLÜMLER

Bölümler	Orta Ölçekli		Büyük Ölçekli		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İdari Bölüm	5	10	9	9	14	9,3
Satın Alma ve Planlama	2	4	11	11	13	8,7
Stilist	0	0	0	0	0	0
Modelist (Kalıp hazırlama)	11	22	22	22	33	22
Kesimhane	2	4	3	3	5	3,3
Üretim	16	32	23	23	39	26
Kalite Kontrol	2	4	8	8	10	6,7
Cevapsız	12	24	24	24	36	24
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150 $x^2 = 4,163$

sd = 6

p = 0,655

p > 0,05

Tablo 27 incelendiğinde, sektör yöneticilerinin görüşlerine göre Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda en verimli çalıştıkları bölümlerin başında orta ölçekli firmalarda, % 32'lik değerle üretim bölümü gelmekte, bunu % 22'lik değerle modelist, % 10'luk değerle idari bölümler, % 4'lük değerlerle satın alma ve planlama ile kalite kontrol birimleri takip ederken stilistik seçeneğinin hiç işaretlenmediği görülmektedir.

Büyük ölçekli işletmelerde % 22'lik değerlerle üretim ve % 22'lik değerle modelistlik sırada yer alır bunları, % 11'lik değerle satın alma ve planlamanın, % 9'luk değerle idari bölümlerin, % 8'lik değerle kalite kontrol ve %3'lük değerle kesimhane bölümünün takip ettiği, stilistik seçeneği hiç işaretlenmediği görülmektedir.

Orta ve büyük ölçekli işletme yöneticilerinin Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda en verimli çalıştıkları bölümlere ilişkin görüşlerindeki farklılığın orta ve büyük ölçekli oluşlarına bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla araştırma sonuçları ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p > 0.05$) gruplar arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı saptanmıştır. Analiz sonucunda Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda en verimli çalıştıkları bölümlerin firma büyüklüğüne bağlı olarak değişmediği anlaşılmaktadır.

Araştırma genelinde sektör yöneticilerince Moda-Konfeksiyon Program mezunlarının işletmelerde en verimli çalıştıkları bölümlerin başında, % 26'lık değerle üretim gelmektedir. Bunu % 22'lik değerle modelistlik, % 9,3'lük değerle idari bölümler, % 8,7'lik değerle satın alma ve planlama, % 6,7'lik değerle kalite kontrol ve % 3,3'lük değerle kesimhane izlerken, stilistik seçeneğinin hiç işaretlenmediği, cevapsız hanesinde % 24'lük değere sahip bulunduğu görülmektedir.

4.12. Sektör Yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının Diğer Personele Göre Performansları

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının diğer personele göre performansları hakkındaki görüşleri Tablo 28' de verilmiştir.

TABLO 28

SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE MESLEK YÜKSEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ DİĞER
PERSONELE GÖRE PERFORMANSLARI

Görüşler	Orta Ölçekli İşletmeler		Büyük Ölçekli İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok yüksek	0	0	6	6	6	4
Yüksek	32	64	54	54	86	57,3
Aynı	14	28	31	31	45	30
Düşük	2	4	4	4	6	4
Çok düşük	0	0	1	1	1	0,7
Cevapsız	2	4	4	4	6	4
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150

 $\chi^2 = 6,349$

sd = 5

p = 0,274

p > 0,05

Tablo 28 incelendiğinde orta ölçekli işletme yöneticilerinin %64'ünün Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının diğer personele göre performanslarının yüksek, % 28'inin aynı ve % 4'ünde düşük buldukları görülmektedir. Bu soruda çok yüksek ve çok düşük seçenekleri işaretlenmemiştir.

Aynı tabloda büyük ölçekli işletme yöneticilerinin yüksek seçeneğini, % 54'lük değerle ilk sırada işaretledikleri, bunu % 31'lik değerle aynı, % 6'lık değerle çok yüksek, % 4'lük değerle düşük ve % 1'lik değerle çok düşük seçeneğinin izlediği ve 1 yöneticinin bu soruyu cevaplamadığı görülmektedir.

Orta ve büyük ölçekli işletme yöneticilerinin Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının diğer personele göre performanslarına ilişkin görüşlerindeki farklılığın orta ve büyük ölçekli oluşlarına bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla araştırma sonuçlarına ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analiz uygulanmış ve ($p > 0.05$) gruplar arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı saptanmıştır.

Analiz sonucunda Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda diğer personele göre performanslarının firma büyüklüğüne bağlı olarak değişmediği anlaşılmaktadır.

Araştırma genelinde yüksek seçeneği, % 57,3'lik oranla ilk sırada yer alırken bunu % 30'luk değerle aynı, % 4'lük değerle çok yüksek ve düşük, % 0,7'lik değerle ise çok düşük seçeneği izlemektedir.

4.13. Sektör Yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının Firmada Bölümler Arası Görevlendirmelerdeki Durumları

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmada bölümler arası görevlendirmelerdeki durumları hakkındaki görüşleri Tablo 29' da verilmiştir.

TABLO 29
SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE MESLEK YÜKSEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ
BÖLÜMLER ARASI GÖREVLENDİRMELERDEKİ DURUMLARI

Görüşler	Orta Ölçekli İşletmeler		Büyük Ölçekli İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çabuk uyum sağlıyorlar	38	76	63	63	101	67,3
İş öğrenmeleri zaman alıyor	9	18	22	22	31	20,7
Bölüm değişikliklerinde başarılı olamıyorlar	1	2	11	11	12	8
Cevapsız	2	4	4	4	6	4
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150

$\chi^2 = 5,318$

sd = 3

p = 0,150

p > 0,05

Tablo 29'da, orta ölçekli işletme yöneticilerinin Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının bölümler arası görevlendirilmelerindeki durumlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında, hemen uyum sağlıyorlar seçeneğinin % 76'lık oranla ilk sırada yer aldığı, bunu % 18'lik oranla işi öğrenmeleri zaman alıyor ve % 2'lik oranla bölüm değişikliklerinde başarılı olamıyorlar görüşlerinin izlediği görülmektedir.

Büyük ölçekli işletme yöneticilerinin görüşlerine göre %63'lük oranla hemen uyum sağlıyorlar seçeneği ilk sırada, % 22'lik oranla işi öğrenmeleri zaman alıyor seçeneği ikinci ve % 11'lik oranla bölüm değişikliklerinde başarılı olamıyorlar seçeneği de son sırada bulunmaktadır.

Araştırmada Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda bölümler arası görevlendirilmelerindeki durumlarına ilişkin sektör yöneticilerinin görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p > 0.05$) gruplar arasında önemli düzeyde fark olmadığı saptanmıştır.

Analiz sonucundan sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda bölümler arası görevlendirmelerdeki durumlarına ilişkin görüşlerinin firma büyüklüğüne bağlı olarak değişmediği anlaşılmaktadır.

Araştırma genelinde sektör yöneticilerinin Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının bölümler arası görevlendirilmelerinde % 67,3'lük oranla hemen uyum sağladıkları görüşünde oldukları, bunu % 20,7'lik oranla işi öğrenmeleri zaman alıyor, % 8'lik oranla da bölüm değişikliklerinde başarılı olamıyorlar seçenekleri izlemektedir. Bu soruya cevap vermeyen yöneticiler % 4 oranında bulunmaktadır.

4.14. Sektör Yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının Yöneticilik Görevindeki Yeterlilikleri

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının yöneticilik görevindeki yeterlilikleri hakkındaki görüşleri Tablo 30' da verilmiştir.

TABLO 30

SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE MESLEK YÜKSEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ
YÖNETİCİLİK GÖREVİNDEKİ YETERLİLİKLERİ

Görüşler	Orta Ölçekli İşletmeler		Büyük Ölçekli İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yöneticilik konusunda oldukça başarılılar	6	12	12	12	18	12
Kendilerine güvenleri var ve kararlı davranıyorlar	5	10	20	20	25	16,7
Kendilerine güvenleri az ve kararlı davranamıyorlar	8	16	13	13	21	14
Yönetim konusunda istekli ve hırslılar	3	6	9	9	12	8
Yönetim konusunda istekli ve hırslı değililer	8	16	12	12	20	13,3
Yetkilerini doğru ve yerinde kullanıyorlar	0	0	11	11	11	7,3
Yetkilerini doğru ve yerinde kullanamıyorlar	6	12	9	9	15	10
Cevapsız	14	28	14	14	28	18,7
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150 $\chi^2 = 15,686$

sd = 7

p = 0,028

p < 0.05

Tablo 30 incelendiğinde, orta ölçekli işletme yöneticilerinin Moda-Konfeksiyon programı mezunlarının yöneticilik görevindeki yeterliliklerine ilişkin olarak % 16'lık değerlerle kendilerine güvenleri az ve kararlı davranamıyorlar seçeneği ile yönetim konusunda istekli ve hırslı değiller seçeneklerinin ilk sırada yer aldığı, bunları sırasıyla % 12'lik değerle yöneticilik konusunda oldukça başarılılar ile yetkilerini doğru ve yerinde kullanamıyorlar seçenekleri, % 10'luk değerle kendilerine güvenleri var ve kararlı davranıyorlar seçeneği, % 6'lık değerle de yönetim konusunda istekli ve hırslılar seçeneğinin izlediği görülmektedir.

Aynı tabloda büyük ölçekli işletme yöneticilerinin görüşlerinde % 20'lik değerle kendilerine güvenleri var ve kararlı davranıyorlar seçeneği ilk sırada yer almakta, bunu % 13'lük değerle kendilerine güvenleri az ve kararlı davranamıyorlar seçeneği, % 12'lik değerlerle yöneticilik konusunda oldukça başarılılar, yönetim konusunda istekli ve hırslı değiller seçeneği, % 11'lik değerle yetkilerini doğru ve yerinde kullanıyorlar seçeneği, % 9'luk değerlerle yönetim konusunda istekli ve hırslılar seçeneği ile yetkilerini doğru ve yerinde kullanamıyorlar seçeneği almaktadır.

Araştırmada sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda yöneticilik görevindeki yeterliliklerine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p < 0.05$) gruplar arasında sektör yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının yöneticilik görevindeki yeterliliklerine ilişkin önemli düzeyde fark olduğu saptanmıştır.

Araştırma genelinde sektör yöneticilerinin Moda- Konfeksiyon programı mezunlarının yöneticilik görevindeki yeterliliklerine ilişkin görüşlerine bakıldığında, ilk sırayı % 16,7'lik değerle kendilerine güvenleri var ve kararlı davranıyorlar seçeneğinin aldığı, bunu sırasıyla % 14'lük değerle kendilerine güvenleri az ve kararlı davranamıyorlar, % 13,3'lük değerle yönetim konusunda

değerle yetkilerini doğru ve yerinde kullanamıyorlar ve % 8'lik değerle yönetim konusunda istekli ve hırslılar ile yetkilerini doğru ve yerinde kullanıyorlar seçeneklerinin izlemekte olduğu bu soruyu cevaplamayan yöneticilerin % 18,7 oranında olduğu görülmektedir.

4.15. Sektör Yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının Satın Alma ve Planlama Bölümündeki Yeterlilikleri

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının satın alma ve planlama bölümündeki yeterlilikleri hakkındaki görüşleri Tablo 31' de verilmiştir.

TABLO 31

SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE MESLEK YÜKSEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ SATIN ALMA VE PLANLAMA BÖLÜMÜNDEKİ YETERLİLİKLERİ

Görüşler	Orta Ölçekli İşletmeler		Büyük Ölçekli İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Eğitimi yeterli ve verimli çalışabiliyorlar	8	16	47	47	55	36,7
Bölüm ile ilgili yeterli eğitime sahip değiller	15	30	20	20	35	23,3
Çalışmalarında yeterince istekli görünmüyorlar	7	14	10	10	17	11,3
Müşteri ilişkilerinde yetersizler	4	8	9	9	13	8,7
Cevapsız	16	32	14	14	30	20
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150 $\chi^2 = 16,990$

sd = 4

p = 0,002

p < 0,05

Tablo 31 incelendiğinde orta ölçekli işletme yöneticilerinin Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının satın alma ve planlama bölümündeki çalışmaları hakkında % 30'luk değerle bu bölüm ile ilgili yeterli eğitime sahip değiller görüşünün ilk sırayı aldığı, bu görüşü sırasıyla % 16'lık değerle bu alandaki eğitimleri yeterli ve verimli çalışabiliyorlar, % 14'lük değerle çalışmalarında yeterince istekli görünmüyorlar, % 8'lik oranla da müşteri ilişkilerinde yetersizler görüşü izlenmektedir..

Büyük ölçekli işletme yöneticilerinin aynı konuda % 47'lik değerle bu alandaki eğitimleri yeterli ve verimli çalışabiliyorlar görüşüne sahip oldukları, bunu sırasıyla % 20'lik değerle bölüm ile ilgili yeterli eğitime sahip değiller, % 10'luk değerle çalışmalarında yeterince istekli görünmüyorlar ve % 9'luk değerle de müşteri ilişkilerinde yetersizler görüşlerinin izlediği, görülmektedir.

Araştırma genelinde sektör yöneticilerinin Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının satın alma ve planlama bölümündeki yeterlilikleri hakkında % 36,7'lik değerle bu alandaki eğitimleri yeterli ve verimli çalışabiliyorlar görüşüne sahip oldukları görülmektedir. Bölüm ile ilgili yeterli eğitime sahip değiller görüşü % 23,3'lük değerle ikinci sırada yer alırken, çalışmalarında yeterince istekli görünmüyorlar görüşü % 11,3'lük değerle üçüncü, müşteri ilişkilerinde yetersizler görüşü ise % 8,7'lik değerle son sırada yer almakta, yöneticilerin % 20'sinin bu konuda görüşü bulunmamaktadır.

Araştırmada sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda Satın alma ve Planlama bölümündeki yeterliliklerine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p < 0.05$) gruplar arasında sektör yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının Satın alma ve Planlama bölümündeki yeterliliklerine ilişkin önemli düzeyde fark olduğu saptanmıştır.

4.16. Sektör Yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının Model Geliştirme Bölümündeki Yeterlilikleri

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının model geliştirme bölümündeki yeterlilikleri hakkındaki görüşleri Tablo 32' de verilmiştir.

TABLO 32

SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE MESLEK YÜKSEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ MODEL
GELİŞTİRME BÖLÜMÜNDEKİ YETERLİLİKLERİ

Görüşler	Orta Ölç. İşletmeler		Büyük Ölç. İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Eğitimi yeterli, bilgilerini beceriye dönüştürebiliyorlar	8	16	36	36	44	29,3
Yetenekli fakat yeterli eğitime sahip değiller	8	16	19	19	27	18
Modayı yeterince takip edemiyorlar	6	12	9	9	15	10
İstekli fakat yeterince deneyime sahip değiller	12	24	25	25	37	24,7
Cevapsız	16	32	11	11	27	18
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150

 $\chi^2 = 13,099$

sd = 4

p = 0,011

p < 0,05

Tablo 32 incelendiğinde, orta ölçekli işletme yöneticilerinin Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının model geliştirme bölümündeki yeterlilikleri hakkında % 24'lük değerle istekli fakat yeterince deneyime sahip olmadıkları, % 16'lık değerle bu alandaki eğitimlerinin yeterli olup bilgilerini beceriye dönüştürebildikleri ve yetenekli fakat yeterli eğitime sahip olmadıkları, % 12'lik değerle modayı yeterince takip edemedikleri görüşlerine sahip oldukları ve yöneticilerin % 32' sinin bu soruya cevap vermedikleri görülmektedir.

Büyük ölçekli işletme yöneticilerinin aynı konuda % 36'lık değerle bu alandaki eğitimleri yeterli, bilgilerini beceriye dönüştürebiliyorlar, % 25'lik değerle istekliler fakat yeterince deneyime sahip değiller, % 19'luk değerle yetenekliler fakat yeterli eğitime sahip değiller % 9'luk değerle modayı yeterince takip edemiyorlar görüşüne sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Araştırmada sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda Model Geliştirme bölümündeki yeterliliklerine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p < 0.05$) gruplar arasında sektör yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının model geliştirme bölümündeki yeterliliklerine ilişkin önemli düzeyde fark olduğu saptanmıştır.

Araştırma genelinde bu alanda eğitimleri yeterli, bilgilerini beceriye dönüştürebiliyorlar görüşüne sahip olan sektör yöneticilerinin oranının % 29,3, istekliler fakat yeterince deneyime sahip değiller görüşüne sahip olanlarının oranının % 24,7, yetenekliler fakat yeterli eğitime sahip değiller görüşüne sahip olanların oranının % 18, modayı yeterince takip edemiyorlar görüşüne sahip olanların oranının % 10 ve cevap vermeyen yöneticilerin oranının % 18 olduğu görülmektedir.

4.17. Sektör Yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının Kalıp Hazırlama Bölümündeki Yeterlilikleri

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının kalıp hazırlama bölümündeki yeterlilikleri hakkındaki görüşleri Tablo 33' de verilmiştir

TABLO 33
SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE MESLEK YÜKSEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ KALIP HAZIRLAMA BÖLÜMÜNDEKİ YETERLİLİKLERİ

Görüşler	Orta Ölçekli İşletmeler		Büyük Ölçekli İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yeterli seviyede teknik bilgi ve beceriye sahipler	19	38	48	48	67	44,7
Model uygulama işlemlerinde yeterli değiller	9	18	8	8	17	11,3
Serileme işlemlerinde yeterli değiller	5	10	6	6	11	7,3
Pastal hazırlama işlemlerinde yeterli değiller	4	8	5	5	9	6
Bilgisayarlı kalıp sistemleri konusunda yeterli değiller	3	6	25	25	28	18,7
Cevapsız	10	20	8	8	18	12
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150

$\chi^2 = 16,219$

sd = 5

p = 0,006

p < 0.05

Tablo 33’de orta ölçekli işletme yöneticilerinin Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının kalıp hazırlama görevindeki yeterliliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde ilk sırayı % 38’lik değerle yeterli seviyede teknik bilgi ve beceriye sahip oldukları görüşü almakta, bunu % 18’lik değerle model uygulama işlemlerinde yeterli değiller, % 10’luk değerle serileme işlemlerinde yeterli değiller, % 8’lik değerle pastal hazırlama işlemlerinde yeterli değiller, % 6’lık değerle de bilgisayarlı kalıp sistemleri konusunda yeterli değiller görüşleri izlemektedir

Büyük ölçekli işletme yöneticilerine göre yine ilk sırayı % 48’lik değerle yeterli seviyede teknik bilgi ve beceriye sahip oldukları görüşü almakta, bunu % 25’lük değerle bilgisayarlı kalıp sistemleri konusunda yeterli değiller, % 8’lik değerle model uygulama işlemlerinde yeterli değiller, % 6’lık değerle serileme işlemlerinde yeterli değiller, % 5’lik değerle de pastal hazırlama işlemleri konusunda yeterli değiller görüşü izlemektedir

Araştırmada sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda Kalıp Hazırlama bölümündeki yeterliliklerine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p < 0.05$) gruplar arasında sektör yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının kalıp hazırlama bölümündeki yeterliliklerine ilişkin önemli düzeyde fark olduğu saptanmıştır.

Araştırma genelinde Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarını kalıp hazırlama işlemlerinde sektör yöneticilerinin % 44,7’sinin yeterli bulunduğu, % 18,7’sinin bilgisayarlı kalıp sistemleri konularında, % 11,3’ ünün model uygulama işlemlerinde, % 7,3’ ünün serileme işlemlerinde, % 6’ sının ise pastal hazırlama işlemlerinde yetersiz buldukları, % 12’sinin bu soruyu cevaplamadıkları görülmektedir.

4.18. Sektör Yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının Kesim İşlemlerindeki Yeterlilikleri

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının kesim işlemlerindeki yeterlilikleri hakkındaki görüşleri Tablo 34' de verilmiştir.

TABLO 34

SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE MESLEK YÜKSEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ KESİM İŞLEMLERİNDEKİ YETERLİLİKLERİ

Görüşler	Orta Ölç. İşletmeler		Büyük Ölç. İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kesim işlemleri hakkındaki eğitimleri yeterli, verimli çalışıyorlar	2	4	39	39	41	27,3
Kesim bölümündeki makine ve teçhizatın kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip değiller	12	24	23	23	35	23,3
Kesim bölümündeki araç-gereç ve makinelerin kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahipler fakat deneyimleri yok	19	38	18	18	37	24,7
Kesim işlemleri sırasında güvenlik kurallarına uygun olarak çalışmıyorlar	2	4	6	6	8	5,4
Cevapsız	15	30	14	14	29	19,3
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150 $\chi^2 = 30, 158$

sd = 5

p = 0,000

p < 0.05

Tablo 34' de orta ölçekli işletme yöneticilerinin Moda-Konfeksiyon mezunlarını kesim işlemlerinde % 4'ünün yeterli ve verimli bulduğu, % 24'ünün kesim bölümündeki makine ve teçhizatın kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, % 38'inin kesim bölümündeki araç-gereç ve makinelerin kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip ancak deneyimsiz olduğunu düşündükleri, % 2'sinin ise kesim işlemleri sırasında güvenlik kurallarına uygun olarak çalışmadıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Büyük ölçekli işletme yöneticilerinin % 39'unun Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının kesim işlemlerinde yeterli ve verimli oldukları görüşüne sahip buldukları, % 23'ünün kesim bölümündeki makine ve teçhizatın kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip bulunmadıkları, %18'inin kesim bölümündeki araç,gereç ve makinelerin kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip ancak deneyimsiz oldukları, % 6'sının da kesim işlemleri sırasında güvenlik kurallarına uygun olarak çalışmadıkları görüşünde oldukları ortaya çıkmaktadır.

Araştırma geneline bakıldığında sektör yöneticilerinin % 27,3'ünün Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarını kesim işlemleri hakkındaki eğitimlerinin yeterli olduğunu ve verimli çalıştıklarını, % 24,7'sinin kesim bölümündeki araç-gereç ve makinelerin kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip ancak deneyimsiz olduklarını, % 23,3'ünün kesim bölümündeki makine ve teçhizatın kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını , % 5,4'ünün kesim işlemleri sırasında güvenlik kurallarına uygun olarak çalışmadıklarını düşündükleri, % 19,3'ünün bu konuda görüş bildirmedikleri görülmektedir.

Araştırmada sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının kesim işlemlerindeki yeterliliklerine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p < 0.05$) gruplar arasında sektör yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının kesim

4.19. Sektör Yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının Dikiş Makinelerini Kullanmadaki Yeterlilikleri

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının dikiş makinelerini kullanmadaki yeterlilikleri hakkındaki görüşleri Tablo 35' de verilmiştir.

TABLO 35

SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE MESLEK YÜKSEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ DİKİŞ MAKİNELERİNİ KULLANMADAKİ YETERLİLİKLERİ

Görüşler	Orta Ölç. İşletmeler		Büyük Ölç. İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Üretimdeki dikiş makineleri ve kullanımları ile ilgili yeterli eğitime sahipler	17	34	29	29	46	30,7
Dikış makinelerinin kullanımında yeterince hızlı değiller	10	20	22	22	32	21,3
Dikış makinelerinin fonksiyonlarına ilişkin yeterli bilgiye sahip değiller	5	10	6	6	11	7,3
Dikış makineleri hakkında bilgileri yeterli ancak kullanımları konusunda deneyimleri yok	16	32	34	34	50	33,4
Cevapsız	2	4	9	9	11	7,3
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150 $\chi^2 = 3, 107$

sd = 5

p = 0, 684

p > 0,05

Tablo 35 incelendiğinde, orta ölçekli firma yöneticilerinin % 34'ünün Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarını üretimdeki dikiş makineleri ve kullanımları ile ilgili yeterli eğitime sahip olduklarını düşündükleri, % 32'sinin dikiş makineleri hakkında bilgilerinin yeterli ancak kullanımları konusunda deneyimsiz olduklarını düşündükleri, % 20'sinin dikiş makinelerinin kullanımında yeterince hızlı olmadıklarını ve % 10'unun dikiş makinelerinin fonksiyonlarına ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşündükleri görülmektedir.

Büyük ölçekli işletme yöneticilerinin aynı konuda % 34'ünün dikiş makineleri hakkında bilgilerinin yeterli ancak kullanımları konusunda deneyimlerinin olmadığı, % 29'unun üretimdeki dikiş makineleri ve kullanımları ile ilgili yeterli eğitime sahip oldukları, % 22'sinin dikiş makinelerinin kullanımında yeterince hızlı olmadıkları, % 6'sının da dikiş makinelerinin fonksiyonlarına ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Araştırma genelinde sektör yöneticilerinin dikiş makineleri hakkında bilgileri yeterli ancak kullanımları konusunda deneyimleri yok görüşü % 33,4'lük değerle ilk sırayı almakta bunu, % 30,7'lik değerle üretimdeki dikiş makineleri ve kullanımları ile ilgili yeterli eğitime sahipler, % 21,3'lük değerle dikiş makinelerinin kullanımında yeterli bilgiye sahip değiller ve % 7,3'lük değerle de dikiş makinelerinin fonksiyonlarına ilişkin yeterli bilgiye sahip değiller görüşü izlenmektedir. Bu soruya yöneticilerin % 7,3'ünün cevap vermediği görülmektedir.

Araştırmada sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının üretim bölümündeki dikiş makinelerini kullanmadaki yeterliliklerine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p < 0.05$) gruplar arasında sektör yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının dikiş makinelerini kullanmadaki yeterliliklerine ilişkin önemli düzeyde fark olduğu saptanmıştır.

4.20. Sektör Yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının Kalite Kontrol İşlemlerindeki Yeterlilikleri

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının kalite kontrol işlemlerindeki yeterlilikleri hakkındaki görüşleri Tablo 36' da verilmiştir.

TABLO 36

SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE MESLEK YÜKSEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ KALİTE KONTROL İŞLEMLERİNDEKİ YETERLİLİKLERİ

Görüşler	Orta Ölçekli İşletmeler		Büyük Ölçekli İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kalite Kontrol işlemleri hakkında eğitimleri yeterli	24	48	59	59	83	55,3
K.K.bilincine sahipler ancak uygulamada yeterli değil	8	16	23	23	31	20,7
K.K. işlemlerinde yeterince dikkatli çalışmıyorlar	7	14	6	6	13	8,7
Kalite Kontrol bilincini taşıyorlar	3	6	3	3	6	4,0
Cevapsız	8	16	9	9	17	11,3
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150

sd = 4

p = 0, 203

p > 0,05

Tablo 36'da sektör yöneticilerinin Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının kalite kontrol işlemlerindeki yeterliliklerine ilişkin görüşlerine bakıldığında, orta ölçekli işletme yöneticilerinin % 48'inin kalite kontrol işlemleri hakkındaki eğitimlerinin yeterli olduğunu, % 16'sının kalite kontrol bilincine sahip ancak uygulamada yetersiz olduklarını, % 14'ünün kalite kontrol işlemlerinde yeterince dikkatli çalışmadıklarını, % 6'sının da kalite kontrol bilincini taşımadıklarını düşündükleri görülmektedir.

Aynı tabloda büyük ölçekli işletme yöneticilerinin % 59'unun kalite kontrol işlemleri hakkında eğitimlerinin yeterli olduğu, % 23'ünün kalite kontrol bilincine sahip ancak uygulamada yeterli olmadıkları, % 6'sının kalite kontrol işlemlerinde yeterince dikkatli çalışmadıkları, % 3'ünün de kalite kontrol bilincini taşımadıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Araştırma genelinde, kalite kontrol işlemleri hakkında eğitimlerinin yeterli olduğu görüşü % 55,3'lük değerle ilk sırada yer alırken, bunu % 20,7'lik değerle kalite kontrol bilincine sahipler ancak uygulamada yeterli değiller, % 8,7'lik değerle kalite kontrol işlemlerinde yeterince dikkatli çalışmıyorlar ve % 4'lük değerle de kalite kontrol bilincini taşıyorlar görüşü takip etmekte, yöneticilerin % 11,3'ünün bu konuda görüş bildirmedikleri görülmektedir.

Araştırmada sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda Kalite Kontrol bölümündeki yeterliliklerine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p < 0.05$) gruplar arasında sektör yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının kalite kontrol işlemlerindeki yeterliliklerine ilişkin önemli düzeyde fark olduğu saptanmıştır.

4.21. Sektör Yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının Firmalarda Karşılaştıkları Sorunlar

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri Tablo 37' de verilmiştir.

TABLO 37

SEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ FİRMALARDA
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

	Orta Ölçekli İşletmeler		Büyük Ölçekli İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
	12	24	5	5	17	11,3
	4	8	6	6	10	6,7
	1	2	4	4	5	3,3
	11	22	8	8	19	12,7
	2	4	6	6	8	5,3
	20	40	59	59	79	52,7
	0	0	12	12	12	8
	50	100	100	100	150	100

sd = 6

p = 0, 000

p < 0,05

Tablo 37 incelendiğinde, orta ölçekli işletme yöneticilerinin % 40'ının Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda sorun yaşamadıkları, % 24'ünün diğer çalışanlarla uyumsuzluk, % 22'sinin hızlı iş akışına ayak uyduramama, % 8'inin bilgiyi beceriye dönüştürememe, % 4'ünün yöneticilerle uyumsuzluk ve % 2'sinin de teknolojiyi tanımama sorunlarını yaşadıkları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Büyük ölçekli işletme yöneticilerinin de % 59'unun sorun yaşamadıkları, % 8'inin hızlı iş akışına ayak uyduramadıkları % 6'sının bilgilerini beceriye dönüştüremedikleri, % 6'sının yöneticilerle uyumsuzluk yaşadıkları, % 5'inin diğer çalışanlarla uyumsuzluk yaşadıkları, % 4'ünün de teknolojiyi tanımadıkları görüşünde oldukları, % 12'sinin bu konuda herhangi bir görüşe sahip bulunmadıkları anlaşılmaktadır.

Araştırma geneline bakıldığında, sektör yöneticilerinin % 52,7'sinin Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının işletmelerde sorun yaşamadıkları görüşüne sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu görüşü sırasıyla, % 12,7'lik değerle hızlı iş akışına ayak uyduramama, % 11,3'lük değerle bilgiyi beceriye dönüştürememe, % 6,7'lik değerle bilgiyi beceriye dönüştürememe, % 5,3'lük değerle yöneticilerle uyumsuzluk, % 3,3'lük değerle de teknolojiyi tanımama görüşleri izlenmektedir.

Araştırmada sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p < 0.05$) gruplar arasında sektör yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda karşılaştıkları sorunlara ilişkin önemli düzeyde fark olduğu saptanmıştır.

4.22. Sektör Yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Mezunlarının Firmalarda Karşılaştıkları Sorunların En Önemli Sebepleri

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda karşılaştıkları sorunların en önemli sebebine ilişkin görüşleri Tablo 38' de verilmiştir.

TABLO 38

SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE MESLEK YÜKSEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI MEZUNLARININ FİRMALARDA
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN EN ÖNEMLİ ETKENLERİ

Görüşler	Orta Ölç. İşletmeler		Büyük Ölç. İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Eğitim – öğretim ortamının sanayi şartlarına uygun olmaması	13	26	9	9	22	14,7
Eğitimde ve sanayide kullanılan teknolojinin farklı olması	4	8	11	11	15	10
Eğitim programlarının sanayiye yönelik olarak hazırlanmaması	6	12	12	12	18	12
Eğitim seviyesinin yeterli olmaması	0	0	2	2	2	1,3
Kendilerine güvenmemeleri	2	4	4	4	6	4
Mesleklerini sevmemeleri	1	2	3	3	4	2,7
Sorun yaşamıyorlar	17	34	44	44	61	40,7
Cevapsız	7	14	15	15	22	14,7
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150

sd = 7

 $\chi^2 = 9,028$

p = 0,251

p > 0,05

Tablo 38’de orta ölçekli işletme yöneticilerinin Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda karşılaştıkları sorunların en önemli sebebine ilişkin görüşlerine bakıldığında, % 34’ünün sorun yaşamadıkları görüşüne sahip oldukları, % 26’sının eğitim-öğretim ortamının sanayi şartlarına uygun olmadığını, % 12’sinin eğitim programlarının sektöre yönelik olarak hazırlanmadığını, % 8’inin eğitimde ve sanayide kullanılan teknolojinin farklı olduğunu, % 4’ünün kendilerine güvenmediklerini, % 2’sinin mesleklerini sevmediklerini düşündükleri görülmektedir.

Aynı tabloda büyük ölçekli işletmelerin % 44’ünün sorun yaşamadıkları görüşüne sahip oldukları, % 12’sinin eğitim programlarının sektöre yönelik olarak hazırlanmadığını, % 11’inin eğitimde ve sanayide kullanılan teknolojinin farklı olduğunu, % 9’unun eğitim-öğretim ortamının sanayi şartlarına uygun olmadığını, % 4’ünün kendilerine güvenmediklerini, % 3’ünün mesleklerini sevmediklerini, % 2’sinin eğitim seviyesinin yeterli olmadığını düşündükleri görülmektedir.

Araştırma genelinde % 40,7’lik değerle sorun yaşamadıkları görüşü ilk sırayı almakta, bunu sırası ile % 14,7’lik değerle eğitim-öğretim ortamının sanayi şartlarına uygun olması, % 12’lik değerle eğitim programlarının sektöre yönelik olarak hazırlanmaması % 10’luk değerle eğitimde ve sanayide kullanılan teknolojinin farklı olması, % 4’lük değerle kendilerine güvenmemeleri, % 2,7’lik değerle mesleklerini sevmemeleri ve % 1,3’lük değerle de eğitim seviyesinin yeterli olmaması görüşleri izlemekte, yöneticilerin % 14,7’sinin görüş bildirmediği görülmektedir.

Araştırmada sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda sorunların sebeplerine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığının saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p < 0.05$) gruplar arasında sektör yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda karşılaştıkları sorunların sebeplerine ilişkin önemli düzeyde fark olduğu saptanmıştır.

4.23. Sektör Yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Eğitim Planları Üzerinde Durulması Gereken Hususlar

Anket uygulanan sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı eğitim planları üzerinde durulması gereken hususlara ilişkin görüşleri Tablo 39’ da verilmiştir.

TABLO 39

SEKTÖR YÖNETİCİLERİNCE MESLEK YÜKSEKOKULU MODA-KONFEKSİYON PROGRAMI EĞİTİM PROGRAMLARI ÜZERİNDE
DURULMASI GEREKEN HUSUSLAR

Görüşler	Orta Ölç. İşletmeler		Büyük Ölç. İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Eğitim programları sektörün ihtiyaçlarına göre hazırlanmalı	16	32	20	20	36	24
Eğitim-öğretim ortamları sanayi şartlarına göre oluşturulmalı	15	30	26	26	41	27,3
Eğitim-öğretim teknoloji kullamlarak gerçekleştirilmeli	6	12	22	22	28	18,7
Eğitim-öğretim uygulamalarında kişinin ilgi ve yetenekleri dikkate alınmalı	9	18	14	14	23	15,3
Cevapsız	4	8	18	18	22	14,7
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150 $\chi^2 = 6,895$

sd = 4

p = 0,142

p > 0.05

Tablo 39 incelendiğinde, orta ölçekli işletme yöneticilerinin Moda-Konfeksiyon Programı eğitim planlarında üzerinde durulması gereken en önemli hususun % 32'lik değerle sektörün ihtiyaçlarına göre hazırlanması olduğunu düşündükleri görülmektedir. Eğitim-öğretim ortamları sanayi şartlarına göre oluşturulmalı görüşü % 30'luk, eğitim-öğretim uygulamalarında kişilerin ilgi ve yetenekleri dikkate alınmalı görüşü % 18'lik, eğitim-öğretim teknoloji kullanılarak gerçekleştirilmeli görüşü % 12'lik değere sahip bulunmaktadır.

Büyük ölçekli firma yöneticilerine göre eğitim-öğretim ortamları sanayi şartlarına göre oluşturulmalı görüşünün % 26, eğitim-öğretim teknoloji kullanılarak gerçekleştirilmeli görüşünün % 22'lik, eğitim programları sektörün ihtiyaçlarına göre hazırlanmalı görüşünün % 20'lik, eğitim-öğretim uygulamalarında kişilerin ilgi ve yetenekleri dikkate alınmalı görüşünün %14'lük değere sahip olduğu görülmektedir.

Araştırma genelinde eğitim-öğretim ortamları sanayi şartlarına göre oluşturulmalı görüşü % 27,3'lük değerle ilk sırada yer almaktadır. Bu görüşü sırasıyla % 24'lük değerle eğitim - öğretim planları sektörün ihtiyaçlarına göre hazırlanmalı, % 18,7'lik değerle eğitim - öğretim teknoloji kullanılarak gerçekleştirilmeli, % 15,3'lük değerle eğitim - öğretim uygulamalarında kişilerin ilgi ve yetenekleri dikkate alınmalı görüşleri izlemekte, bu soruya yöneticilerin % 14,7'sinin cevap vermediği görülmektedir.

Araştırmada sektör yöneticilerinin Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Eğitim Planlarında üzerinde durulması gereken hususlara ilişkin görüşleri arasındaki farklılığın firma büyüklüğüne bağlı olup olmadığını saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p > 0.05$) gruplar arasında sektör yöneticilerince Meslek Yüksekokulu Moda-Konfeksiyon Programı Eğitim Planları üzerinde durulması gereken hususlara ilişkin önemli düzeyde fark olmadığı saptanmıştır.

4.24. Hazır Giyim İşletmelerinde Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerinin Uygulanma Durumları

Anket uygulanan hazır giyim işletmelerinde hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin uygulanma durumlarına ait veriler tablo 40’da sunulmuştur

TABLO 40

HAZIR GIYİM SANAYİ İŞLETMELERİNDE HİZMETİÇİ EĞİTİM FAALİYETLERİNİN UYGULANMA DURUMLARI

Seçenekler	Orta Ölçekli İşletmeler		Büyük Ölçekli İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	6	12	26	26	32	21,3
Hayır	43	86	74	74	117	78
Cevapsız	1	2	0	0	1	0,7
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150 $\chi^2 = 6,185$

sd = 2

p = 0,045

p < 0,05

Tablo 40’da anket uygulanan orta ölçekli işletme yöneticilerinin % 86’sının firmalarda hizmetiçi eğitim faaliyetinin uygulanıp uygulanmadığı sorusuna hayır yanıtı verdiği, % 12’sinin evet cevabı verdiği ve bu soruyu % 2’sinin yanıtlamadığı görülmektedir.

Büyük ölçekli işletme yöneticilerinin % 74’ü bu soruya hayır, % 26’sının ise evet yanıtı verdiği yine aynı tabloda görülmektedir.

Araştırma genelinde hizmetiçi eğitim faaliyeti uygulayan firma sayısı 32 olup % 21,3 ‘lük değere sahiptir. Hizmetiçi eğitim faaliyeti uygulamayan firma sayısı ise 117 olup % 78’lik paya sahip bulunmaktadır.

Araştırma kapsamındaki işletmelerde hizmetiçi eğitim faaliyetleri uygulamalarının firma büyüklüğüne bağlı olarak farklılık gösterip göstermediğinin saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p < 0.05$) gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu, hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin şirket büyüklüğüne bağlı olarak değiştiği saptanmıştır.

4.25. Hazır Giyim İşletmelerinde Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerinin Uygulanma Yöntemleri

Anket uygulanan hazır giyim işletmelerinde hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin uygulanma yöntemlerine ait veriler tablo 41’de sunulmuştur

TABLO 41

HAZIR GIYİM SANAYİ İŞLETMELERİNDE HİZMETİÇİ EĞİTİM FAALİYETLERİNİN UYGULANMA YÖNTEMLERİ

Yöntemler	Orta Ölçekli İşletmeler		Büyük Ölçekli İşletmeler		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Teorik olarak	0	0	11	11	11	7,3
Makine başında üretim sırasında	7	14	8	8	15	10
Özel hazırlanmış üretim bantlarında	2	4	5	5	7	4,7
Hizmetiçi eğitim faaliyeti uygulanmıyoruz	38	76	73	73	111	74
Cevapsız	3	6	3	3	6	4
TOPLAM	50	100	100	100	150	100

N = 150

 $\chi^2 = 10,881$

sd = 4

p = 0,028

p < 0,05

Tablo 41 incelendiğinde, anket uygulanan orta ölçekli işletmelerde % 14'lük oranla makine başında üretim sırasında eğitim faaliyetlerinin uygulandığı, % 4'lük oranla özel hazırlanmış eğitim bantlarında eğitim uygulandığı, % 76'lık oranla eğitim faaliyetinin uygulanmadığı görülmektedir.

Anket uygulanan büyük ölçekli işletmelerde % 11'lik oranla teorik olarak, % 8'lik oranla makine başında üretim sırasında, % 5'lik oranla özel hazırlanmış üretim bantlarında eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği, % 73'lük oranla da hizmetiçi eğitim faaliyeti uygulanmadığı yine tablo 41'de görülmektedir.

Araştırmada kapsamındaki işletmelerde hizmetiçi eğitim faaliyetleri uygulama yöntemlerinin firma büyüklüğüne bağlı olarak farklılık gösterip göstermediğinin saptanması amacıyla orta ve büyük ölçekli işletmelerden elde edilen veriler ayrı ayrı değerlendirilerek istatistiksel analizleri yapılmış ve ($p < 0.05$) gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu, hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin uygulanma yöntemlerinin firmaların orta ve büyük ölçekli olmalarına bağlı olarak değiştiği saptanmıştır.

Araştırma genelinde % 74 oranında hizmetiçi eğitim faaliyetinin uygulanmadığı, % 10'lük oranla makine başında üretim sırasında, % 7,3'lük oranla teorik olarak, % 4,7'lik oranla da özel hazırlanmış eğitim bantlarında eğitim faaliyetlerinin uygulandığı, bu soruya cevap vermeyen yöneticilerin oranının % 4 olduğu görülmektedir.

4.26. Hazır Giyim Sanayindeki İşletmelerin Bu Alanda Eğitim Veren Okullara Katkı Sağlamak Amacıyla Yaptıkları Çalışmalar

Anket uygulanan Hazır Giyim Sanayindeki İşletmelerin bu alanda eğitim veren okullara katkı sağlamak amacıyla yaptıkları çalışmalara ait veriler tablo 42'de sunulmuştur

TABLO 42

HAZIR GIYİM SANYİ İŞLETMELERİNİN BU ALANDA EĞİTİM VEREN OKULLARA KATKI SAĞLAMAK AMACIYLA YAPTIKLARI ÇALIŞMALAR

Çalışmalar	FİRMA SAYISI																								AĞIRLIKLİ TOPLAM						
	1. Derecede		2. Derecede		3. Derecede		4. Derecede		5. Derecede		6. Derecede		7. Derecede		8. Derecede		O.Ö	B.Ö	Genel	%	%	%	%	%	%						
	O.Ö	Genel	O.Ö	Genel	O.Ö	Genel	O.Ö	Genel	O.Ö	Genel	O.Ö	Genel	O.Ö	Genel	O.Ö	Genel										O.Ö	Genel	O.Ö	Genel	O.Ö	Genel
Öğrencileri iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izlemeleri için davet ediyoruz	12	42	32,2	30	23	25,3	2	3	2,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	13	11,3		
E.D.Ö. Prog çerçevesinde öğrencilerin staj yapmasına imkan sağlıyoruz	72	42	58,7	6	33	24	-	2	1,3	-	1	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15,4	16,7	16,2
Meslek derslerinin (Bilgisayarlı Kalıp) firmamızda eğitimini sağlıyoruz	-	-	-	-	-	-	-	1	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0,2	0,1		
Eğitim kurumlarına makine araç - gereç sağlıyoruz	-	1	0,7	-	2	1,3	-	5	3,3	-	2	1,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	1,6	1		
Eğitim kurumlarına uzman gönderiyoruz	-	-	-	4	-	0,7	2	15	10,7	2	5	4	-	1	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,5	3,1	2,2	
Öğretmenlerin firmamızda inceleme yapmalarını sağlıyoruz	2	-	0,7	4	2	2,7	4	11	8,7	4	6	5,3	-	1	0,7	-	1	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-	28	3	2,9		
Seminer düzenleyerek öğretmen ve öğrencilerin katılımını sağlıyoruz	-	-	-	-	1	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0,3	0,2		
Okulları fuar ve sergilerden faydalandırıyoruz	4	1	2	-	2	1,3	4	1	2	-	10	6,7	-	1	0,7	-	1	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-	1,4	2,2	1,9		
Eğitim kurumlarına finansal destek sağlıyoruz	2	3	2,7	-	2	1,3	-	5	3,3	-	6	4	-	5	3,3	-	2	1,3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,7	0,4	3,3	2,3
Cevapsız	8	1	5	29	35	64	44	57	101	47	70	11,7	50	89	139	50	96	146	50	99	149	50	99	149	50	99	149	71,3	56,2	61,2	
T O P L A M	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

O.Ö. = Orta Ölçekli B.Ö. = Bilyük Ölçekli G = Genel

N = 150

sd = 6

p = 0,001

p < 0,05

Tablo 42 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki orta ölçekli işletmelerin:

Birinci derecede, % 12'sinin öğrencileri, iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri için firmalarına davet ettikleri, % 72'sinin okulların E.D.Ö. Programı çerçevesinde öğrencilerin staj yapmalarına imkan sağladıkları, % 2'sinin öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağladıkları, % 4'ünün okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı oldukları, % 2'sinin eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları ,

İkinci derecede, % 30'unun öğrencileri, iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri için firmalarına davet ettikleri, % 6'sının okulların E.D.Ö. Programı çerçevesinde öğrencilerin staj yapmalarına imkan sağladıkları, % 2'sinin eğitim kurumlarına uzman gönderdikleri, % 4'ünün öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağladıkları,

Üçüncü derecede, % 2'sinin öğrencileri, iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri için firmalarına davet ettikleri, , % 2'sinin eğitim kurumlarına uzman gönderdikleri, % 4'ünün öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağladıkları, % 4'ünün okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı oldukları,

Dördüncü derecede, % 2'sinin eğitim kurumlarına uzman gönderdikleri, % 4'ünün öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağladıkları,

Orta ölçekli işletmelerin bu alanda eğitim veren kurumlara katkı sağlamak amacıyla yapmış oldukları çalışmaların ağırlıklı toplamlarına bakıldığında, % 15.4 oranında en fazla okulların E.D.Ö. Programları çerçevesinde öğrencilerin staj yapmalarına imkan sağladıkları, bunu % 8'lik değerle öğrencileri iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri için davet etme, % 2.8'lik değerle öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmasına imkan sağlama, 1.4'lük değerle okulları fuar ve sergilerden faydalandırma, % 0.5'lik değerle eğitim kurumlarına uzman gönderme ve % 0.4'lük değerle de eğitim kurumlarına finansal destek sağlama çalışmalarının izlediği görülmektedir.

Büyük ölçekli işletmelerin :

Birinci derecede % 42'sinin öğrencileri, iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri için firmalarına davet ettikleri, % 52'sinin okulların E.D.Ö. Programı çerçevesinde öğrencilerin staj yapmalarına imkan sağladıkları, % 1'inin eğitim kurumlarına makine – araç – gereç sağladıkları, % 1'inin okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı oldukları, % 3'ünün eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları ,

İkinci derecede, % 23'ünün öğrencileri, iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri için firmalarına davet ettikleri, % 33'ünün okulların E.D.Ö. Programı çerçevesinde öğrencilerin staj yapmalarına imkan sağladıkları, % 2'sinin eğitim kurumlarına makine – araç – gereç sağladıkları, % 2'sinin öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağladıkları, % 1'inin seminer düzenleyerek öğretmen ve öğrencilerin katılımını sağladıkları, % 2'sinin okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı oldukları, % 2'sinin eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları ,

Üçüncü derecede, % 3'ünün öğrencileri, iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri için firmalarına davet ettikleri, % 2'sinin okulların E.D.Ö. Programı çerçevesinde öğrencilerin staj yapmalarına imkan sağladıkları, % 1'inin Bilgisayarlı Kalıp Sistemleri gibi meslek derslerinin firmalarında eğitimine imkan sağladıkları, % 5'inin eğitim kurumlarına makine – araç – gereç sağladıkları, % 15'inin eğitim kurumlarına uzman gönderdikleri, % 11'inin öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağladıkları, % 1'inin okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı oldukları, % 5'inin eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları ,

Dördüncü derecede, % 1'inin okulların E.D.Ö. Programı çerçevesinde öğrencilerin staj yapmalarına imkan sağladıkları, % 2'sinin eğitim kurumlarına makine – araç – gereç sağladıkları, % 5'inin eğitim kurumlarına uzman gönderdikleri, % 6'sının öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağladıkları, % 10'unun okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı oldukları, % 6'sının eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları

Beşinci derecede, % 1'inin öğrencileri, iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri için firmalarına davet ettikleri, % 1'inin Bilgisayarlı Kalıp Sistemleri gibi meslek derslerinin firmalarında eğitimine imkan sağladıkları, % 1'inin eğitim kurumlarına uzman gönderdikleri, % 1'inin öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağladıkları, % 1'inin seminer düzenleyerek öğretmen ve öğrencilerin katılımını sağladıkları, % 1'inin okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı oldukları, % 5'inin eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları ,

Altıncı derecede, % 1'inin öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağladıkları, % 1'inin okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı oldukları, % 2'sinin eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları ,

Yedinci derecede, % 1'inin seminer düzenleyerek öğretmen ve öğrencilerin katılımını sağladıkları,

Sekizinci derecede, % 1'inin eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları gözlenmektedir.

Büyük ölçekli işletmelerin bu alanda eğitim veren kurumlara katkı sağlamak amacıyla yapmış oldukları çalışmaların ağırlıklı toplamlarına bakıldığında, % 16.7'lik oranla ilk sırayı okulların E.D.Ö. programları çerçevesinde öğrencilerin staj yapmalarına imkan sağlamalarının aldığı görülmektedir. Bu çalışmayı % 13'lük değerle öğrencileri, iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri için firmalarına davet etmeleri, % 3.3'lük oranla eğitim kurumlarına finansal destek sağlamaları, % 3.1'lik oranla eğitim kurumlarına uzman göndermeleri, % 3'lük oranla öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağlamaları, % 2.2'lik oranla okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı olmaları, %1.6'lık oranla eğitim kurumlarına makine – araç – gereç sağlamaları, % 0.3'lük oranla eğitim kurumlarına finansal destek sağlamaları ve % 0.2'lik oranla da Bilgisayarlı Kalıp Sistemleri gibi meslek derslerinin firmalarında eğitimine imkan sağlama çalışmalarının takip ettiği anlaşılmaktadır.

Orta ve büyük ölçekli işletmelerin bu alanda eğitim veren okullara katkı sağlamak amacıyla yaptıkları çalışmalar açısından orta ve büyük ölçekli oluşlarına göre önemli düzeyde farklılık bulunup bulunmadığının saptanması amacıyla araştırma verilerine istatistiksel analiz uygulanmıştır.

Analiz sonucunda ($p < 0.05$) gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu, büyük ölçekli işletmelerin orta ölçekli işletmelere oranla bu alanda eğitim veren okullara katkı sağlamak amacıyla daha fazla çalışma yaptıkları saptanmıştır.

Tablo 42’de araştırma geneline ait veriler incelendiğinde sektör yöneticilerinin :

Birinci derecede % 32.2’sinin öğrencileri iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri için firmalarına davet ettikleri, % 58.7’sinin okulların E.D.Ö. Programı çerçevesinde öğrencilerin staj yapmalarına imkan sağladıkları, % 0.7’sinin eğitim kurumlarına makine – araç – gereç sağladıkları,% 0.7’sinin Öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmasına imkan sağladıkları, % 2’sinin okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı oldukları, % 2.7’sinin eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları ,

İkinci derecede, % 25.3’ünün öğrencileri, iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri için firmalarına davet ettikleri, % 24’ünün okulların E.D.Ö. Programı çerçevesinde öğrencilerin staj yapmalarına imkan sağladıkları, % 1.3’ünün eğitim kurumlarına makine – araç – gereç sağladıkları, % 0.7’sinin eğitim kurumlarına uzman gönderdikleri, % 2.7’sinin öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağladıkları, % 0.7’sinin seminer düzenleyerek öğretmen ve öğrencilerin katılımını sağladıkları, % 1.3’ünün okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı oldukları, % 1.3’ünün eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları ,

Üçüncü derecede, % 2.7’sinin öğrencileri iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri için firmalarına davet ettikleri, % 1.3’ünün okulların E.D.Ö. Programı çerçevesinde öğrencilerin staj yapmalarına imkan sağladıkları, % 0.7’sinin Bilgisayarlı Kalıp Sistemleri gibi meslek derslerinin firmalarında eğitimine imkan

sağladıkları, % 3.3'ünün eğitim kurumlarına makine – araç – gereç sağladıkları, % 10.7'sinin eğitim kurumlarına uzman gönderdikleri, % 8.7'sinin öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağladıkları, % 2'sinin okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı oldukları, % 3.3'ünün eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları ,

Dördüncü derecede, % 0.7'sinin okulların E.D.Ö. Programı çerçevesinde öğrencilerin staj yapmalarına imkan sağladıkları, % 1.3'ünün eğitim kurumlarına makine – araç – gereç sağladıkları, % 4'ünün eğitim kurumlarına uzman gönderdikleri, % 5.3'ünün öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağladıkları, % 6.7'sinin okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı oldukları, % 4'ünün eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları

Beşinci derecede, % 0.7'sinin öğrencileri, iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri için firmalarına davet ettikleri, % 0.7'sinin Bilgisayarlı Kalıp Sistemleri gibi meslek derslerinin firmalarında eğitimine imkan sağladıkları, % 0.7'sinin eğitim kurumlarına uzman gönderdikleri, % 0.7'sinin öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağladıkları, % 0.7'sinin seminer düzenleyerek öğretmen ve öğrencilerin katılımını sağladıkları, % 0.7'sinin okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı oldukları, % 3.3'ünün eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları ,

Altıncı derecede, % 0.7'sinin öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağladıkları, % 0.7'sinin okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı oldukları, % 1.3'ünün eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları ,

Yedinci derecede, % 0.7'sinin seminer düzenleyerek öğretmen ve öğrencilerin katılımını sağladıkları,

Sekizinci derecede, % 0.7'sinin eğitim kurumlarına finansal destek sağladıkları gözlenmektedir.

Araştırma kapsamındaki işletmelerin tümünün bu alanda eğitim veren kurumlara katkı sağlamak amacıyla yapmış oldukları çalışmaların ağırlıklı toplamlarına bakıldığında, % 16.2'lik oranla ilk sırayı okulların E.D.Ö. programları çerçevesinde öğrencilerin staj yapmalarına imkan sağlamalarının aldığı görülmektedir. Bu çalışmayı % 11.3'lük değerle öğrencileri, iş akışını ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri için firmalarına davet etmeleri, % 2.9'luk oranla öğretmenlerin firmalarda incelemeler yapmalarını sağlamaları, % 2.3'lük oranla eğitim kurumlarına finansal destek sağlamaları, % 2.2'lik oranla eğitim kurumlarına uzman göndermeleri, % 1.9'luk oranla okulların fuar ve sergilerden faydalanmalarına yardımcı olmaları, % 1'lik oranla eğitim kurumlarına makine – araç – gereç sağlamaları % 0.2'lik oranla seminer düzenleyerek öğretmen ve öğrencilerin katılımını sağlamaları ve % 0.1'lik oranla da Bilgisayarlı Kalıp Sistemleri gibi meslek derslerinin firmalarında eğitimine imkan sağlama çalışmalarının takip ettiği , firma yöneticilerinin % 61,2'sinin bu soruya cevap vermedikleri görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç :

Türkiye’de halen eğitim hizmeti veren M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programlarında uygulanmakta olan eğitim planları incelendiğinde bütün okullarda aynı derslerin yer almadığı görülmektedir. Eğitim planlarında ortak yer alan derslerin saatleri, dağılımları ve içerikleri birbirleri ile kıyaslandığında da farklılıklar olduğu saptanmıştır.

M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programlarındaki bu farklılıkların en önemli sebebinin okulların fiziki yapılarındaki ve donanımlarındaki eksikliklerin olduğu düşünülmektedir. Bazı Programların gerekli alt yapı oluşturulmadan açılması nedeni ile atölye ve laboratuvarları henüz Ortaöğretim kurumlarından daha yetersiz bulunmaktadır. Sektörle ortaklık kurmayı gerçekleştirebilmiş okullar sektörden donanım olarak faydalandıkları gibi hem sektördeki gelişmeleri takip edebilmekte hemde sektörün ihtiyaç duyduğu alanları belirleyebilmektedirler. Bu durum Program geliştirmeyi sürekli kılarken eğitim kalitesinin de artmasına yardımcı olmaktadır.

Eğitim Planlarındaki farklılığın diğer bir sebebi de öğretim elemanı sıkıntısından kaynaklanmaktadır. Programlarda öğretim üyesi ve görevlisi kadrolarının yeterli düzeyde bulunmaması nedeniyle okul dışından öğretim elemanı görevlendirme yoluna gidilmekte ve bu da eğitim planlarının oluşturulması ve sağlıklı uygulanmasında sorun yaratmaktadır.

Hazır Giyim Sektör Yöneticilerinin M.Y.O. Moda –Konfeksiyon Programı mezunlarının, işletmelerdeki mesleki yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin alınması amacıyla 150 firma yöneticisine uygulanan anket sonucunda hazır giyim sektöründeki personelin mevcut eğitim düzeyi, sektörün eğitim ihtiyacı ve okul-

sektör ilişkileri ile ilgili tespitlerde bulunulmuştur. Araştırma kapsamındaki hazır giyim işletmelerinde görev alan personelin 3/2'sini ilk ve orta okul mezunu personel oluşturmaktadır. Bu durum gelişmiş dünya ülkeleriyle yarışan Türk Hazır Giyim Sektörünün acilen çözülmesi gereken en önemli sorunudur.

İşletmelerde en fazla eleman üretim bölümünde (% 83.3) istihdam edilmektedir ve bu personelin de % 70.9'u ilk ve orta okul mezunudur. Yüksekokul / Üniversite mezunları toplam içerisinde % 5.9'luk paya sahip bulunmaktadır.

Bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler insanlığın bilgi seviyesini artırmakta, bilgi üretmeyen toplumlar hazır bilgiyi kullanmakta zorluk çekmektedirler.

Son yıllarda ülkemizde hazır giyim alanında faaliyet gösteren orta ölçekli işletmeler de büyük ölçekli işletmeler gibi uluslararası fuarlarda ürünlerini sergileme ve ihracat çabaları içerisinde oldukları. Bu sebeple de Moda-Marka gerçeğini kabullenerek hedeflerini bu doğrultuda belirleyen sektör için mesleki eğitim almış personel ihtiyacı bir zorunluluk haline gelmektedir.

Anket uygulanan sektör yöneticilerine göre hazır giyim sektörünün eğitimine en fazla ihtiyacı duyulan elemanın yönetici, en fazla eğitim ihtiyacı duyulan konusunun da organizasyon ve planlama olduğu anlaşılmaktadır. Bu ihtiyacın özellikle diğer sektörlerde olduğu gibi hazır giyim sektöründe de Toplam Kalitenin önemini arttırmasından, Türk ve dünya ticaretinde başarılı olmayı sağlayacak stratejilerin belirlenmesi açısından önem kazandığı düşünülebilir.

Sektörün eğitimine ihtiyaç duyulan eleman için sektör yöneticilerinin görüşleri yönetim elemanından sonra modelist üzerinde yoğunlaşmaktadır. Modelhanelerde bilgisayar sistemlerinin yaygınlaşması bu bölümde görev yapan elemanın kalıp bilgisinin yanı sıra bilgisayar sistemleri konusunda da eğitilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Aynı zamanda bu, firmaların

kendi üretim altyapılarının oluşturulması için de şarttır. Bununla beraber stilist ihtiyacının %1.3'lerde kalması dikkat çekicidir. Firmaların markalarını oluşturabilmeleri için kendilerine has stiller belirlemeleri gerekmektedir. Bu da kısa vadede gerçekleştirilebilecek bir çalışma değildir. Firmalar vakit kaybetmeden bu konunun üzerine eğilmeli ve model geliştirme birimlerini oluşturarak hem donanım hem de personel açısından gerekli yatırımları yapmalıdırlar.

Sektörde verimliliği ve kaliteli üretimi etkileyen en önemli faktörün teknolojik donanım olduğu görüşü hakimdir. Teknolojik donanım üretimin temel unsuru olmasına rağmen bu teknolojinin kullanıcısının kişiler olduğu ve teknoloji ile beraber teknoloji eğitiminin de gerekliliği unutulmamalıdır.

Araştırmanın verilerine göre sektör yöneticilerinin personel ihtiyacının karşılanmasında mesleki-teknik bilgi ve beceriye sahip olmaları sebebiyle M.Y.O. Moda Konfeksiyon Programı Mezunlarını tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Bununla beraber yöneticilerin bir kısmı bu okuldan mezun olanların diğer personele oranla daha fazla ücret talep etmelerinin işe alınmalarında olumsuz bir etken olduğunu görüşmeler sırasında belirtmişlerdir.

M.Y.O. Moda Konfeksiyon Programı mezunları, işe başvuru sırasında en fazla modelistik departmanında görev almayı talep etmektedirler. Bunun sebebinin okullardaki eğitim planlarının bu alanda yoğunlaşması ve mezunların da kendilerini bu konuda yeterli görmeleri olduğu söylenebilir. Ayrıca bu departmanın gelecekte de önemini koruyacak olması tercih edilmesinin diğer bir etkeni olarak görülmektedir.

Moda Konfeksiyon Programı mezunlarının en fazla görev aldıkları bölümlerin üretim ve modelistik bölümlerinin olması da bu konudaki mesleki eğitimlerinin sonucu olarak değerlendirilebilir. Mezunların üretim bölümünde bant şefi, usta başı gibi görevlerde buldukları yöneticiler tarafından yine görüşmeler tarafından ifade edilmiştir.

Yine sektör yöneticilerinin görüşlerine göre, Moda Konfeksiyon Programı mezunlarının en verimli çalıştıkları bölümlerin başında da üretim ve modelhane bölümlerinin gelmesi talep edilen, görev alınan ve verimli çalışılan bölümler arasında paralellik olduğunu göstermektedir. Buna Eğitim Planlarındaki Giysi Kalıpcılığı ve Üretim derslerinin içeriklerinin diğer derslere oranla daha yoğun olmasının etken olduğu sonucuna varılabilir.

Araştırmada sektör yöneticilerinin M.Y.O. Moda Konfeksiyon programı mezunlarının performanslarını diğer personele göre yüksek bulurlarken bölümler arası görevlendirmelerde de çabuk uyum sağladıkları görüşünde oldukları sonucuna varılmıştır.

Sektör yöneticileri, M.Y.O. Moda Konfeksiyon Programı mezunlarının firmadaki bölümlere göre değerlendirmelerinde, yöneticilik konusunda kendilerine güvenleri olduğu ve kararlı davrandıkları görüşü ile kendilerine güvenlerinin az olduğu ve kararlı davranmadıkları görüşleri birbirine yakın değerler almıştır. M.Y.O. Moda Konfeksiyon Programlarının ara kademe teknik eleman yetiştirmeye yönelik hazırlanmasının ve yönetim konularına yüzeysel olarak yer verilmesinin be sonucu doğurduğu söylenebilir.

Araştırma genelinde mezunların Satın alma ve Planlama bölümündeki görevlendirmelerinde yeterli eğitime sahip oldukları ve verimli çalıştıkları görüşü hakimken (%36.7) bu bölümle ilgili yeterli eğitime sahip olmadıkları görüşü de (%23.3) önemli oranda bulunmaktadır. Bu durum konu ile ilgili derslerin okullarda teorik olarak işlenmesi sonucunda öğrencilerin yeterince piyasa deneyimi kazanamadıkları şeklinde açıklanabilir.

Sektör yöneticileri M.Y.O. Moda Konfeksiyon mezunlarını Model geliştirme bölümünde (%29.3) yeterli bulurken yine yöneticilerin % 24.7'sinin deneyimsiz bulması da öğrencilerin eğitim-öğretim süresince ders haricinde alandaki gelişmeleri takip etmedikleri, ders içeriklerinde temel

bilgilerin ağırlık kazandığı ve güncel uygulamalara pek faz yer verilmediği sonucunu ortaya çıkartmaktadır. Ayrıca bu okullara öğrenci alınırken alan ile ilgili yetenek sınavının yapılmıyor olması başarının azalmasına sebep olarak gösterilebilir.

Sektör yöneticilerine göre (%44.7) M.Y.O. Moda Konfeksiyon Programı mezunlarına kalıp hazırlama bölümünde yeterli seviyede teknik bilgi ve beceriye sahip bulunmaktadırlar. Ancak, özellikle büyük ölçekli işletmelerdeki sektör yöneticilerinin bir kısmı bilgisayarlı kalıp sistemleri konusunda yeterli olmadıklarını düşünmektedirler. Bu görüş, okulların donanım yetersizliği nedeniyle tüm moda konfeksiyon programlarında bu dersin yer almaması, dersin verildiği programlarda da öğrencilerin yeteri kadar uygulama yapma olanaklarının bulunmamasından kaynaklanmaktadır.

Sektör yöneticileri, M.Y.O. Moda Konfeksiyon Programı mezunlarının kesim işlemlerinde yeterli bulurken, sektörde kullanılan kesim sistemlerinin okullarda bulunmamasının sonucu olarak bir kısım yönetici deneyimsiz bulmakta, bir kısmı da yeterli eğitime sahip olmadıklarını düşünmektedirler. Dikiş makinelerinin kullanılmaları konusunda ilk sırayı bilgilerinin yeterli olduğu ancak deneyimsiz görüşü almaktadır. Bu programların çoğunun neredeyse orta öğretimdeki Meslek Liselerinden bile daha az donanıma sahip olmalarının bu sonucu doğurduğu söylenebilir.

Sektör yöneticileri M.Y.O. Moda Konfeksiyon Programı mezunlarına Kalite Kontrol işlemlerinde (%55.3) yeterli bulmaktadırlar. Bu durum, eğitim planlarında da Kalite Kontrol konusunun önemle üzerinde durulmasının ve günümüzde Kalite Kontrol bilincinin yerleşmesinin bir sonucu olarak açıklanabilir. Araştırmada M.Y.O. Moda Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda pek fazla sorunla karşılaşmadıkları, karşılaşılan sorunların da hızlı iş akışına ayak uyduramama ve diğer çalışanlarla uyumsuzluk gibi sorunların da firmalardaki eğitim-öğretim ortamının sanayi şartlarına uygun olmaması ve bu sektörde çalışanların eğitim

seviyesinin düşük olmasından kaynaklandığı yine sektör yöneticilerinin görüşleri ile ortaya çıkmaktadır.

Araştırma genelinde sektör yöneticilerinin eğitim planlarının hazırlanmasında sektörün ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmasını istemelerine bu okullardan mezun olan öğrencilerin en büyük eksikliğinin sanayi şartlarına uygun eğitim-öğretim yapılmamasından kaynaklandığını ifade etmelerine rağmen eğitim kurumlarına yeterli yardımı sağlamadıkları görülmektedir. Sektördeki gelişmelere ayak uydurabilmek için sektörde kullanılan teknolojiye faydalanarak, öğrencileri doğru içerik, yöntem ve tekniklerle eğitmek gerekmektedir. Bu kapsamda eğitim sadece devletin imkanları ile mümkün olamayacağından iş hayatının eğitim sürecine katılımı ve katkısının sağlanması günümüz rekabet ortamında sürdürülebilir kalkınmanın temel şartı olarak görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, M.Y.O. Moda Konfeksiyon Programlarının sayılarının artırılmasına rağmen hala sektörün ara eleman ihtiyacını karşılamada yeterli olmadıkları görülmektedir. Firmalar üst düzey çalışanlarını Mühendislik Fakülteleri ya da endüstriye dayalı eğitim veren fakültelerden karşılamaktadırlar. Alt düzey eleman ihtiyaçlarını da örgün eğitime hiç katılmamış ya da herhangi bir kademesinden ayrılmış, mesleki bilgi ve becerisi olmayan kişilerin kısa süreli pratik çalışmalarla düz ya da spesiyal makineleri, ütü vb. donanımları kullanabilir duruma getirerek gidermektedirler. Bu durumda en büyük sıkıntı mesleki bilgi ve beceriye sahip olan ara eleman sıkıntısıdır.

Henüz firmalar kendi eğitim birimlerini oluşturamadıkları için bu ihtiyacı giderememektedirler. Hizmet içi eğitim faaliyetleri de fazla uygulanmamasının yanı sıra daha çok kurum kültürü, ekip çalışması, bakım onarım ya da ürün değişikliğine bağlı kısa süreli eğitim şeklinde uygulanmaktadır. Bu yüzden ara eleman teknik eleman ihtiyacı firmalar tarafından giderilememektedir. Bu konuda firmaların okullar yerine dışarıdan çeşitli yollarla eğitim hizmeti alma yoluna gittikleri görülmektedir.

Öneriler :

Dünya pazarlarında rekabet edebilmek için bir yandan teknolojik gelişmelere ayak uydurmaya çalışan Türk Hazır Giyim sektörü, öte yandan işçilik hammadde ve enerji temini, ağır vergiler gibi maliyet unsurları açısından olumsuz etkenlere maruz kalmaktadır.

Ülkemizde özellikle 1990'lı yıllarda sayıları arttırılan üniversitelerin Meslek Yüksekokulları bünyelerindeki Moda-Konfeksiyon, Hazır Giyim ve Tekstil programları gelecekteki kalifiye eleman sıkıntısını aza indirme ve üretimde kalitenin arttırılması açısından umut verici görülmektedir. Ancak bu okullardan mezun öğrencilerin verimli olarak iş görmelerini sağlayacak mesleki bilgi ve becerinin kazandırılmasında sektörün ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalı programlar ve eğitim ortamları bu doğrultuda hazırlanmalıdır. Bunun için öncelikle "Hazır Giyim Sektörünün eğitim ihtiyacı nedir ? " sorusuna cevap bulunmalıdır.

M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programlarının Eğitim planlarında standardizasyona gidilerek ortak bir model oluşturulması ve kurumlar arası eğitim farklılığının ortadan kaldırılması, eğitimde birliğin sağlanması açısından etkili olacaktır. Bununla beraber Üniversiteler teknolojik yatırım gerektiren Moda-Konfeksiyon programlarına yeterli düzeyde fiziki mekan, araç-gereç, laboratuvar malzemesini de temin ederek derslerin teoriden uygulamaya dönüştürülmesini sağlamalıdır. Üniversite Rektörlükleri bu Programların sektör ile ortak çalışmalar yapmasını sağlayacak kurullar oluşturmalı, Toplam Kalite Yönetimi sistem içerisinde uygulanmasını sağlamalı, bütçeden yeterli kaynak ayırmalı ve döner sermaye çalışmaları hayata geçirmelidirler.

Ülkemizde sektör – Okul işbirliği her zaman gündemde olmasına, araştırma, konferans ve panellerde sürekli mesleki - teknik eğitimin teknolojik ortamlarda

yapılması gerektiğinin savunulmasına rağmen henüz belirli bir yol kat edilmemiş durumda olması oldukça düşündürücüdür. Ortaöğretim kurumlarından başlayarak Yüksekokul ve Üniversiteler Sanayi ile işbirliğinde daha ciddi ve takipçi çalışmalar sergilemelidirler.

Kalkınma planlarında da yer aldığı gibi sektörün mesleki yeterliliğe sahip işgücü ihtiyacının karşılanmasında okul – sanayi işbirliği mutlaka kurulmalıdır. Sektörün ihtiyaç duyduğu mesleki bilgi ve beceriye sahip olan elemanların yetiştirilmesinde genel ve teknik bilgiler verilirken belli dönemlerde gerçek iş ortamında makine başında verilecek uygulamalı eğitimin sağlayacağı yarar göz ardı edilmemelidir.

Üniversite – Sanayi işbirliği pek çok kişi tarafından yanlış anlaşılmaktadır. Sanayiden beklenen okullara bağış yapması demek değildir. Sektörün kendi teknolojisini yenilerken bu teknolojiyi kullanacak olan elemanı yetiştirecek olan eğitim kurumlarının da bundan faydalanmasını sağlaması, geleceğine ve kara yönelik yaptığı ve mutlaka firmaya pozitif katkılar şeklinde geri dönecek en büyük yatırım olacaktır.

Çıraklıktan, Teknisyen ve Tekniker eğitimine kadar arakademe eleman eğitiminde fiziki imkanların yanı sıra Teknik Öğretmen sayısı ve kalitesi de önem kazanmaktadır. Eğitimcilerde bu teknolojik imkanlar ile yetiştirilmeli ve sektörde bulunan mesleğinde uzman kişilerden eğitim alanlarında yararlanılmalıdır. Devletin gözetim ve denetimi altında gerçekleştirilen eğitim hizmetlerinin daha olumlu bir ekonomik kalkınmaya ve böylece toplumsal ve siyasal gelişmeye yol açacağı düşünülerek, Öğretmenlerin sürekli performans değerlendirmeleri yapılırken, hizmetiçi eğitimleri de aralıksız devam ettirilmeli, teknoloji ve öğretim yöntemleri ile ilgili gelişmeleri takip edebilmeleri için imkan yaratılmalıdır.

Okullarda eğitim planlarının sektör ihtiyaçlarına hazırlanmasının yanı sıra

sektör şartlarında atölye ve laboratuvarlar düzenlenerek öğrencilerin sürekli çalışmalar yapabilmesi sağlanmalı, ders etkinliklerinin değerlendirilmesi her aşamada objektif olmalı, üretim planları güncel ve fonksiyonel hazırlanmalı, öğrenciler ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirilmeli, uygulamalı olarak işlenmesi gereken dersler teorik olarak geçiştirilmemeli, öğretimde çağdaş ,etkili metot ve teknikler kullanılmalı, hedefler öğrencilere de aşılmalıdır.

İşletmeler kapılarını okullara açmalı, kendileri de okulları yakından tanımalıdırlar. Böylece bu okullardan mezun olmuş personellerini en etkin ve verimli çalışabileceği bölümlerde görevlendirmeleri maksimum oranda faydalanabilmeleri mümkün olabilecektir.

Sektör yöneticilerinin personel alımlarında yeni mezun olmuş öğrencileri deneyimsizlikleri nedeniyle pek fazla tercih etmemekte, önyargılı davranarak, yeteneklerini keşfetmek yerine başka firmalarda tecrübe kazanmalarını beklemektedirler. Bilginin beceriye dönüştürülmesinde yaşanacak sıkıntılar kaçınılmaz ancak geçicidir. Sektör yöneticilerinin ileri görüşlü ve hoşgörülü davranarak iş tecrübesi edinmelerini sağlamaları firmaları adına faydalı olacaktır.

İşletmelerde E.D.Ö. Programı çerçevesinde stajlarını yapması gereken öğrencilerin sadece resmi evraklarının düzenlenmesi değil, gerçek üretim akışı içerisinde çalışmasına ve işletmede bulunan bölümler ve sistemler ile ilgili bilgi edinmesine yardımcı olunması, çalışma takibinin yapılması gerekmektedir.

Bugün kendi markalarını oluşturmak ve yatırımlarını sağlam temellere oturtmak isteyen sektör yöneticileri artık firmalarında kendini geliştiren, teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilen, kalite bilincinde olan elemanların bulunmasını istemektedirler. M.Y.O. Moda Konfeksiyon Programları da bu amaca yönelik eğitim-öğretim hizmeti veren eğitim kurumlarıdır. Hedeflenen ortak çalışmalar gerçekleştirildiğinde Sektör yöneticileri aradığı elemanı nerede bulabileceğini bilir, eğitim kurumları da sektöre aradığı elemanı yetiştirebilir duruma gelecektir.

KAYNAKÇA

- ◆ ABANOZ, G., Yayınlanmamış Bilimde Uzmanlık Tezi, “ Hazır Giyim İşletmelerinde Etken Olan Fiziksel Çevre Strösörlerinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma” , Ankara, 1996
- ◆ ALKAN, C. , DOĞAN, H. , SEZGİN, S.İ. , Mesleki Ve Teknik Eğitimi Esasları, Ankara, 1998
- ◆ ALDRICH, W. , Metrik Sistemle Kalıp Hazırlama - Kadın Giyimi, M.E.B. Yayınları, Ankara, 1995
- ◆ ARSLANTÜRK,Z. , Araştırma Metod Ve Teknikleri, İstanbul, 1995
- ◆ ASSYST Systems, Teknik Ve Satış Broşürleri, 2000
- ◆ ATALAY, M., Yayınlanmamış Master Tezi, “ Küçük Ve Orta Ölçekli Hazır Giyim İşletmelerindeki Verimliliği Etkileyen Etmenlerin Önceliklerinin Saptanması”, Ankara, 1995
- ◆ BALCI, S., “YÖK I. Endüstriyel Eğitim Projesinin Meslek Yüksekokullarına Getirdiği Katkılar”, Eğitim Dergisi, Ocak, 1992
- ◆ BANAZ, E., “ İş Gücü Veriminin Arttırılmasında Eğitimin Rolü”, Tekstil-İşveren Dergisi, Şubat, 1997
- ◆ BAYRAKTAR, F. , Giyim, Ankara, 1988

- ◆ CEYHAN, H., KILIÇ, R., *“İşverenler Ne İstiyorlar ? Kaliteli Genç İşgücü Yetiştirmede Mesleki Teknik Eğitim Kurumlarından Beklentiler”* On Altıncı Milli Eğitim Şurası, Ankara, 1999
- ◆ COLES, M. , *Dikim Teknikleri*, M.E.B. Yayınları, Ankara, 1995
- ◆ ÇOBAN, N., *Yayınlanmamış Master Tezi, “Türk Hazır Giyim Sanayinin Teknolojik Düzeyi Ve Gelişen Teknolojinin Verimliliğe Etkisi”*, Ankara, 1995
- ◆ DENİZ (DÖŞOĞLU), N., *Global Eğitim*, İstanbul, 1999
- ◆ DOĞAN, A., *Sanayileşmede Yetişmiş İnsan Gücü Ve Verimlilik Eğitimi*, Ankara, 1993
- ◆ DOĞAN, H., *Eğitimde Program Ve Öğretim Tasarımı*, Ankara, 1997
- ◆ DTM, *Ekonomi Araştırmalar Ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü, Sayı 3*, Ankara, 2000
- ◆ ERAY, F. , *Giyimde Makine Teknolojisi*, Ankara, 2000
- ◆ ERAY, F., *Hazır Giyim Sanayiinde Marka-Reklam ve Tüketici İlişkileri, Mesleki Eğitim Dergisi*, Ankara, Temmuz, 1999
- ◆ ERAY, F., *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, “Mesleki Eğitim Fakültesi Giyim Endüstrisi ve Giyim Eğitimi Bölümü Makine Teknolojisi Dersinin Değerlendirilmesi”*, Ankara, 1982
- ◆ GÜMÜŞ, Ü.B., *Yayınlanmamış Master Tezi, “Uluslararası Pazarlar İçin Üretim Yapan Türk Hazır Giyim İşletmelerinde Moda Tasarımı Çalışmalarının Sektörel Olarak İncelenmesine Yönelik Bir Çalışma”*, Ankara, 1995

- ◆ GÜRSAKAL, N. , SERPER, Ö. , Araştırma Yöntemleri Üzerine, Bursa, 1983
- ◆ GÜRTAN, K., İstatistik ve Araştırma Metodları, İstanbul, 1982
- ◆ GÖKYER, N., Yayınlanmamış Master Tezi, “Hazır Giyim Sektöründeki İnsan Gücünün Eğitim İhtiyacı Üzerine Bir Araştırma”, Ankara, 1996
- ◆ HAROLD, C., BARBARA, L., The Technology of Clothing Manufacture, 1989
- ◆ HEDEF, Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi, Mart, 2000
- ◆ HEDEF, Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi, Ağustos, 1999
- ◆ INVESTRONİCA SİSTEMS, Teknik ve Satış Broşürleri, 2000
- ◆ JARROW, J., A., GUERREIRO, M., JUDELLE, B., Inside The Fashion Business, New York, 1987
- ◆ KARASAR, N. , Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara, 1999
- ◆ KARASAR, N. , Araştırmalarda Rapor Hazırlama Yöntemi, Ankara, 1981
- ◆ KARATAŞ, B. , Araştırma Teknikleri, İstanbul, 1984
- ◆ Kalkınma Planlarında Mesleki Ve Teknik Eğitim, 16. Milli Eğitim Şurası Dokümanı, Ankara, 1998
- ◆ KAYA, Y.K, Eğitim Yönetimi, Ankara, 1999
- ◆ KILIÇ, R., “Bilgi Toplumunda Mesleki ve Teknik Eğitim (Mete) ve Mete’de Yeni Yönelimler” On Altıncı Milli Eğitim Şurası, Ankara, 1999

- ◆ KOMİSYON, Hazır Giyim Uygulama, M.E.B. Yayınevi, İstanbul, 1994
- ◆ KOMİSYON, Kalite Kontrol Sistemleri, M.E.B. Yayınevi, İstanbul, 1992
- ◆ KONFEKSİYON & TEKNİK, Aralık, 1998
- ◆ KURUMER; G., “ *Gelişmiş Ülkelerde Hazır Giyim Sektörü 2000’li Yılların Rekabet Piyasasına Nasıl Hazırlanıyor ?*”, Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi, Mart, 1992
- ◆ MCN Saben, Teknik ve Satış Broşürleri
- ◆ METARGEM, “ Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul ve İşletmelerde Beceri Eğitiminin Değerlendirilmesi, Ankara, 1996
- ◆ METARGEM, “ Türk Tekstil Ve Konfeksiyon Sektörünün Ara Kademe İnsangücü İhtiyacı Ve Ortaöğretim Düzeyinde Tekstil Eğitimi Araştırması”, Ankara, 1998
- ◆ METE, F. , Bayan Giyiminde Serilendirme, İzmir, 1999
- ◆ METE, F. , Makale, “*Giyim Sanayinde Bilgisayar Destekli Moda Tasarımı*” Kofeksiyon & Teknik Dergisi, Eylül, 1999
- ◆ Milli Eğitim Şuralarında Mesleki Ve Teknik Eğitim, 16. Milli Eğitim Şurası Dokümanı, Ankara, 1998
- ◆ MITCHELL, T., R., People In An Introduction To Organizations, University of Washington

- ◆ MUNGAN, O., “KOBİ’lerin Mali Tabla Analizinde Karşılaşılan Sorunlar”, Hedef Dergisi, 1996
- ◆ ÖZCAN, A., C., Nesnel, “Tekno-Endüstriyel Ürünlerin Tasarımcıları İçin Bir Yüksek Öğretim ve Araştırma- Geliştirme Kurumu : İzmir İleri teknoloji Enstitüsü” 1998
- ◆ ÖZDEN, Y., Eğitimde Yeni Değerler, Ankara, 1999
- ◆ ÖZDEN, Y., Öğrenme ve Öğretme, Ankara, 1998
- ◆ OCAKÇI, A., BERK, Z., KOLAÇ, N., Mesleki ve Teknik Liseler, TBMM Bütçe Raporu, Ankara, 1997
- ◆ ORAL, G., Hazır Giyim İşletmelerinde “TSE – ISO 9002 Kalite Güvence Sistemi”, Ankara, 1999
- ◆ PAK, S. , Yayınlanmamış Master Tezi, “Üniversitelerin Giyim, Hazır Giyim, Moda-Konfeksiyon Bölümü Mezunlarının Hazır Giyim İşletmelerindeki Yeterliliklerine İlişkin Bir Araştırma” Ankara, 1996
- ◆ PARILTI, H., İhracatı Teşvik Politikaları ve Tekstil ve Hazır Giyim Sektörünün Teşviki, İHKİP Yayını. İstanbul, 1994
- ◆ SARIGÜLLE, T. , “Hazır Giyim Sektörünün Değerlendirilmesi”, Tekstil-İşveren Dergisi, Haziran, 1997
- ◆ SEZER, H., BİLGİN, F., KAYAOĞLU, A., Hazır Giyim Üretimi, Ankara, 1996
- ◆ SEZGİN, S. İ. , Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirme, Ankara, 1994

- ◆ SOLAK, L., Yayınlanmamış Master Tezi, “Hazır Giyim Sanayi Ve Eğitim Kurumlarında Kalite Kontrol Eğitiminin İrdelenmesi” İstanbul, 1995
- ◆ SÖNMEZ, A., HÜNER, A., İşletmelerde Meslek Eğitimi Eğitici Personel İş Pedagojisi Ders Notları, Ankara, 1998
- ◆ TEKİN, M., DEMİR, A., GAMAŞ, M., “*Gelişen Teknoloji ve Sürekli Mesleki Teknik Eğitim*” On Altıncı Milli Eğitim Şurası, Ankara, 1999
- ◆ TERZİOĞLU, T., “*Türkiye’de Ve Dünyada Yüksek Öğretim, Bilim Ve Teknoloji Raporu Üzerine Görüşler*” TÜSİAD, İstanbul, 1995
- ◆ TEZCAN , İ., “*Hazır Giyimde Teknik Eğitim*”, Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi, Şubat, 1991
- ◆ TEX – DATA Sistemleri Ltd. Teknik ve Satış Broşürleri
- ◆ TIRPANALAN, M., Yayınlanmamış Master Tezi, “Mesleki Eğitim Faakültesi Giyim Endüstrisi Ve Giyim Sanatı Öğrencilerinin Giyim Teknikleri Ve Üretim Dersinde Giysi Tasarımı İşlemlerini Gerçekleştirme Düzeyleri” Ankara, 1991
- ◆ TÜBİTAK, Bilim ve Teknoloji Strateji ve Politika Çalışmaları, 94 / 02, Haziran, 1994
- ◆ TÜBİTAK, Bilim ve Teknoloji Strateji ve Politika Çalışmaları, 97 / 02, Mart, 1997
- ◆ Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği Yayınları, 1989
- ◆ Türk Standartları Enstitüsü, Ortaöğretimde Kalite Ve Standardizasyon, Ankara, 1995

- ◆ **Türk Standartları Enstitüsü, Eğitimde Standardizasyonun Önemi, Ankara, 1997**
- ◆ **YAKARTEPE, Z.,YAKARTEPE,Z., Konfeksiyon Teknolojisi Ansiklopedisi, Cilt : 1, T.K.A.M., İstanbul, 1993**
- ◆ **YAKARTEPE, Z.,YAKARTEPE,Z., Kumaştan Hazır Giyime, Cilt : 9 T.K.A.M., İstanbul, 1993**
- ◆ **VURAL, T., Yayınlanmamış Doçentlik Çalışması , “Türk Hazır Giyim Ürünlerinde Marka İmajı Oluşturmanın Önemi Ve Firmaların Bu Konuda Hazır Bulunuşluk Düzeyinin Saptanmasına İlişkin Bir Araştırma” Ankara , 1994**

EKLER

HAZIR GIYİM SEKTÖR YÖNETİCİSİ ANKETİ

Firmanın Toplam personel sayısı :

Firma Personelinin Bölümlere Göre Dağılımı Ve Eğitim Durumları (Sayı Olarak)

	İlkokul	Ortaokul	Lise	Meslek L.	Y. Okul /Fakülte	TOP.
İdari Bölüm
Satın alma/Plan.
Modelhane
Kesimhane
Üretim
Kalite Kontrol

1) Hazır giyim sektörünün eğitimine en fazla ihtiyaç duyulan elemanın hangisi olduğunu düşünüyorsunuz ?

- () a) Yönetici
- () b) Satın alma ve Planlamacı
- () c) Stilist
- () d) Modelist (Kalıpçı)
- () e) Makastar
- () f) Makineci
- () g) Ütücü
- () h) Kalite Kotrol elemanı

2) Hazır giyim sektörünün eğitimine en fazla ihtiyacı duyulan konusunun hangisi olduğunu düşünüyorsunuz ?

- a) Mesleki ve teknik bilgi
- b) Teknolojiyi tanıma ve kullanma
- c) İdari bilgi ve beceri
- d) Bilgiyi yeni durumlara transfer edebilme
- e) Organizasyon ve planlama

3) Hazır giyim sektöründe verimliliği etkileyen faktörler nelerdir ? (Öncelik sırasına göre numaralandırarak işaretleyiniz)

- a) Hammadde temini
- b) Teknolojik donanım
- c) Planlama ve yönetim
- d) Enerji temini
- e) Personelin mesleki eğitimi
- f) Verimliliğin takibi

4) Hazır giyim sektöründe kaliteli eğitimi etkileyen faktörler nelerdir ? (Öncelik sırasına göre numaralandırarak işaretleyiniz)

- a) Personelin eğitim durumu
- b) Firmaların Toplam Kalite Kontrol uygulamaları
- c) Firmaların teknolojik donanımı
- d) Hammaddenin kalite uygunluğu

5) Hazır giy. sektöründe nitelikli eleman bulunmamasının en önemli nedeni nedir?

- a) Bu alanda eğitim veren kurum sayısının az olması
- b) Bu alanda eğitim veren kurumların programlarının ve eğitimlerinin yetersiz olması
- c) Bu alandaki teknolojik gelişimin hızlı olması
- d) Firmaların eğitim birimlerini oluşturamamaları
- e) Düşük ücretlerin personel kalitesini olumsuz etkilemesi

6) Firmanızın personel ihtiyacını karşılamada uyguladığı yöntem hangisidir ?

- a) Teorik sınav
- b) Uygulamalı sınav
- c) Referans
- d) Mülakat

7) Firmanızın personel ihtiyacını karşılamada M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının tercih etmesinin en önemli sebebi nedir ?

- a) Mesleki-teknik bilgi ve beceriye sahip olmaları
- b) Kurum kültürünü çabuk kazanmaları
- c) Teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmeleri
- d) Öğrenme ve kendilerini geliştirmeye hevesli olmaları

8) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının işletmenizde en fazla görev aldıkları bölüm hangisidir?

- a) İdari bölüm
- b) Satın alma ve Planlama
- c) Stilist
- d) Modelist (Kalıp hazırlama)
- e) Kesimhane
- f) Üretim
- g) Kalite kontrol

9) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının işletmenizde en fazla talep ettikleri bölüm hangisidir ?

- a) İdari bölüm
- b) Satın alma ve Planlama
- c) Stilist
- d) Modelist (Kalıp hazırlama)

- e) Kesimhane
- f) Üretim
- g) Kalite kontrol

10) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının işletmenizde en verimli çalıştıkları bölüm hangisidir ?

- a) İdari bölüm
- b) Satın alma ve Planlama
- c) Stilist
- d) Modelist (Kalıp hazırlama)
- e) Kesimhane
- f) Üretim
- g) Kalite kontrol

11) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının diğer personele göre performansları hakkındaki görüşleriniz nelerdir ?

- a) Çok yüksek
- b) Yüksek
- c) Aynı
- d) Düşük
- e) Çok düşük

12) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının bölümler arası görevlendirmelerde performansları hakkındaki görüşleriniz nelerdir ?

- a) Çabuk uyum sağlıyorlar
- b) İşi öğrenmeleri zaman alıyor
- c) Bölüm değişikliklerinde başarılı olamıyorlar

13) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının yöneticilik görevindeki yeterlilikleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir ?

- a) Yöneticilik konusunda oldukça başarılılar
- b) Kendilerine güvenleri var ve kararlı davranıyorlar
- c) Kendilerine güvenleri az ve kararlı davranamıyorlar
- d) Yönetim konusunda istekli ve hırslılar
- e) Yönetim konusunda istekli ve hırslı değiller
- f) Yetkilerini doğru ve yerinde kullanıyorlar
- g) Yetkilerini doğru ve yerinde kullanamıyorlar

14) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının satın alma ve planlama bölümündeki yeterlilikleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir

- a) Bu alandaki bilgileri yeterli ve verimli çalışabiliyorlar
- b) Bölüm ile ilgili yeterli teknik bilgiye sahip değiller
- c) Çalışmalarında yeterince istekli görünmüyorlar
- d) Müşteri ilişkilerinde yetersizler

15) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının model geliştirme bölümündeki yeterlilikleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir ?

- a) Bu alandaki eğitimleri yeterli, bilgilerini beceriye dönüştürebiliyorlar
- b) Yetenekliler fakat yeterli eğitime sahip değiller
- c) Modayı yeterince takip edemiyorlar
- d) İstekliler fakat yeterince deneyime sahip değiller

16) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının kalıp hazırlama görevindeki yeterlilikleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir ?

- a) Yeterli seviyede teknik bilgi ve beceriye sahipler
- b) Model uygulama işlemlerinde yeterli değiller
- c) Serileme işlemlerinde yeterli değiller
- d) Pastal hazırlama işlemlerinde yeterli değiller
- e) Bilgisayarlı kalıp sistemleri konusunda yeterli değiller

17) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının kesim işlemlerindeki yeterlilikleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir ?

- a) Kesim işlemleri hakkındaki eğitimleri yeterli,verimli çalışıyorlar
- b) Kesim bölümündeki makine ve teçhizatın kullanımını hakkında yeterli bilgiye sahip değiller
- c) Kesim bölümündeki araç-gereç ve makinelerin kullanımını hakkında yeterli bilgiye sahipler fakat deneyimleri yok
- d) Kesim işlemleri sırasında güvenlik kurallarına uygun olarak çalışmıyorlar

18) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının dikiş makinelerini (düz sanayi tipi dikiş makinesi,spesiyal makineler) kullanmadaki yeterlilikleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

- a) Üretimdeki dikiş makineleri ve kullanımları ile ilgili yeterli eğitime sahipler
- b) Dikiş makinelerinin kullanımında yeterince hızlı değiller
- c) Dikiş makinelerinin fonksiyonlarına ilişkin yeterli bilgiye sahip değiller
- d) Dikiş makineleri hakkında bilgileri yeterli ancak kullanımları konusunda deneyimleri az

19) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının kalite kontrol işlemlerindeki yeterlilikleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir ?

- a) Kalite Kontrol işlemleri hakkında eğitimleri yeterli
- b) K.K. bilincine sahipler ancak uygulamada yeterli değiller
- c) K.K. işlemlerinde yeterince dikkatli çalışmıyorlar
- d) Kalite Kontrol bilincini taşıyorlar

20) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmanızda en fazla karşılaştıkları sorunlar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

- a) Diğer çalışanlarla uyumsuzluk
- b) Bilgiyi beceriye dönüştürememe

- c) Teknolojiyi kullanamama
- d) Hızlı iş akışına ayak uyduramama
- e) Yöneticilerle uyumsuzluk
- f) Sorun yaşamıyorlar

21) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı mezunlarının firmalarda karşılaştıkları sorunların etkenleri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

- a) Eğitim-öğretim ortamının sanayi şartlarına uygun olmaması
- b) Eğitimde kullanılan teknoloji ile sanayide kullanılan teknolojinin farklı olması
- c) Eğitim programlarının sanayi ihtiyaçlarına yönelik hazırlanmaması
- d) Eğitim seviyesinin düşük olması
- e) Kendilerine güvenmemeleri
- f) Mesleklerini sevmemeleri
- g) Sorun yaşamıyorlar

22) M.Y.O. Moda-Konfeksiyon Programı Eğitim planlarında üzerinde durulması gereken hususlar nelerdir?

- a) Eğitim programları sektörün ihtiyaçlarına göre hazırlanmalı
- b) Eğitim-öğretim ortamları sanayi şartlarına göre oluşturulmalı
- c) Eğitim-öğretim teknoloji kullanılarak gerçekleştirilmeli
- d) Eğitim-öğretim uygulamalarında kişilerin ilgi ve yetenekleri dikkate alınmalı

23) Firmanızda hizmet içi eğitim faaliyeti uyguluyor musunuz ?

- a) Evet
- b) Hayır

Cevabınız "Evet" ise lütfen hangi konularda uygulandığını belirtiniz.

.....

.....

24) Firmanızda hizmet içi eğitim faaliyetlerini nasıl uyguluyorsunuz ?

- a) Teorik olarak
- b) Makine başında üretim sırasında
- c) Özel hazırlanmış eğitim bantlarında
- d) Hizmet içi eğitim faaliyeti uygulamıyoruz

25) Firmanızın Konfeksiyon alanında eğitim veren kurumlara katkı sağlamak amacıyla yaptığı çalışmalar nelerdir?) (Sıklığına göre numaralayıp işaretleyiniz.)

- a) Öğrencilerin teknolojik gelişmeleri ve üretim faaliyetlerini yakından izleyebilmeleri için okulları firmamıza davet ediyoruz.
- b) Endüstriye Dayalı Öğretim Programı çerçevesinde, öğrencilerin firmamızda iş akışı içerisinde staj yapmalarına imkan sağlıyoruz.
- c) Bazı meslek derslerinin (Bilgisayar Destekli Giysi Kalıp. vb.) firmamızda uygulamalı olarak öğretimine imkan sağlıyoruz
- d) Eğitim kurumlarına geçici olarak yada sürekli makine, araç , gereç yardımında bulunuyoruz.
- e) Personelimizi gerekli durumlarda eğitim kurumlarında uzman olarak görevlendiriyoruz.
- f) Eğitim kurumlarında görevli öğretmenlerin firmamızda incelemeler yapmasına ve teknolojiyi takip etmesine imkan sağlıyoruz.
- g) Firmamız bünyesinde konfeksiyon alanıyla ilgili seminerler düzenleyerek öğrenci, öğretmenlerin katılımını sağlıyoruz.
- h) Bölgemizdeki okulların konfeksiyon alanında düzenlenen fuar ve sergilerden haberdar olmalarını ve katılımlarını sağlıyoruz.
- ı) Eğitim kurumlarına finansal destek sağlıyoruz.

MODA VE KONFEKSİYON EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKOKUL ÖNLİSANS PROGRAMLARI EĞİTİM PLANLARINDAYER ALAN DERSLER VE SAATLERİ

Meslek Yüksekokulu Ön Lisans Programları	Çukurova Üniversitesi Adana M.Y.O.	Dumlupınar Üniversitesi Gediz M.Y.O.	Ege Üniversitesi Emel Akın M.Y.O.	Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu M.Y.O.	Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O.	Mimar Sinan Üniversitesi M.Y.O.	Pamukkale Üniversitesi Denizli M.Y.O.	Uludağ Üniversitesi İnegöl M.Y.O.
Eğitim Planlarında Yer Alan Dersler ve Saatleri	T U	T U	T U	T U	T U	T U	T U	T U
Kalıp Hazırlama Teknikleri	6 6	16 8	12 8	4 8	12 12	18 18	12 6	6 6
Üretim Teknikleri	4 4	- 18	6 22	8 16	12 12	16 16	7 10	2 3
Konfeksiyon Makineleri	4 4	2 -	3 1	4 -	2 -	3 3	4 -	4 4
Konfeksiyon Esasları	3 -	- -	3 -	- -	- -	- -	- 4	- -
Konf. Org. ve Planlama	3 -	2 -	2 -	3 -	4 -	3 3	2 -	2 1
Temel Sanat Eğitimi	- -	- -	- -	- 8	- -	8 8	7 -	2 2
Giyisi Tasarımı (Stilistik)	6 4	8 14	4 4	6 6	2 -	16 20	6 8	4 4
Teknik Resim	- -	- -	2 2	- 4	- -	- -	- -	2 2
Bilgisayar Destekli Kalıpcılık	- -	- -	6 4	6 4	- -	5 5	- -	2 2
İş ve Zaman Et./ Kalite Kont.	6 6	- -	4 3	4 -	4 -	6 -	4 -	4 4
Giyim Tarihi	2 -	- -	- -	2 -	2 -	2 -	- -	- -
Drapaj	- -	1 2	- -	- -	1 3	2 6	- -	- -
Tekstil T.-Kumaş/Malzeme B.	9 4	2 -	10 4	4 2	4 2	8 -	6 -	4 -
Terbiye Teknolojisi	2 2	- -	5 3	- -	1 2	- -	2 2	2 -
Bitirme Projesi	1 4	1 2	- 2	- 4	1 3	- -	- 4	- -

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANİZASYON MERKEZİ